

KISKÖREI ÓV-LAK ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Komplex nevelési program környezeti nevelés kiemelt
területtel

ZÖLD ÓVODA

2025.

Legitimációs előlap

Az intézmény OM azonosítója: 031423	Készítette: Homokiné Váradi Adrienn főigazgató Ph
Legitimációs eljárás	
A Nkt. 26§ (1)bekezdése alapján a Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta:	2062012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118§ (3) a, az óvoda szakmai munkaközössége nevében véleményt nyilvánított:
nevelőtestület nevében	szakmai munkaközösség vezető
A Nkt 26.§ (1) bekezdése alapján, a Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde igazgatójaként nyilatkozom, hogy a Pedagógiai Program jelenlegi módosítása fenntartói többletfinanszírozást nem igényel.	A Pedagógiai Program módosításának tartalmáról a Szülők tájékoztatást kaptak.
főigazgató ph.	a szülői közösség képviselője
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható a fenntartó honlapján: www.https://onkormanyzat.kiskore.hu/hivatalos/intezmenyek/ov-lak-ovoda	Érvényes: 2025.szeptember 1-től visszavonásig.
Verziószám: 1/2025.	Iktatószáma:..... Készült: 4 eredeti példány
Az Nkt. 26. § (1) szerint a Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde Pedagógiai Programját Kisköre Város Önkormányzat Képviselő-testülete/..... (...) számú határozatával jóváhagyta. A fenntartó képviselőjében Ph	

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	3
I. BEVEZETŐ	6
1. A pedagógiai program törvényi háttere	6
1.1. Az óvoda általános adatai és jellemzői	7
2. Helyzetelemzés	8
2.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek	8
2.2. Szociális jellemzők	8
2.3. Óvodánk bemutatása	9
2.4. Küldetésnyilatkozat	10
II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	12
1. Gyermekképünk	12
2. Óvodaképünk	13
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	18
1. Az óvodai nevelés általános feladatai	18
2. Az egészséges életmód alakítása	18
2.1 Egészségfejlesztési program	24
3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	38
4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	44
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	48
1. A program megvalósításának személyi feltételei	48
2. A program megvalósításának tárgyi feltételei	52
3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve	54
3.1. Általános elvek	55
3.1.1. Az Irányelv célja	55
3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei	55
3.2.1. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai	57
3.2.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők	57
3.3. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára	58
3.4. A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés	58

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során	60
4.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek	60
4.2. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek	63
4.3. Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban	63
4.4. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek	64
5. Differenciálás	65
6. Az óvodai élet megszervezése	70
6.1. Hetirend	71
6.2. Napirend	73
6.3. Az óvodai élet ünnepei, hagyományok és jeles napok	75
7. Szakmai dokumentumok, tervező munka	79
8. Az IKT eszközök használatának lehetőségei	82
9. Az óvoda kapcsolatai	87
 V. ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	 92
1. Játék	92
1.1 Játékfajták az óvodai nevelésben	95
2. Verselés, mesélés	109
3. Ének, zene, népi játék, tánc	116
4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	127
5. Mindennapos mozgás	130
6. A külső világ tevékeny megismerése	135
6.1. A környezet megismerésére nevelés	136
6.2. A környezet mennyiségi és formai összefüggései-matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	141
7. Munka jellegű tevékenységek	143
8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	146
 VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	 149
 VII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	 151
1. Óvodánk gyermekvédelmi feladatai	151

2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése	152
2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek	152
2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	154
VIII. MADÁR- ÉS BOGÁRBARÁT ÓVODA PROGRAM	157
IX. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	164
X. MELLÉKLETEK	165

I. BEVEZETŐ

I.1. A pedagógiai program jogszabályi háttere

A programalkotást meghatározó alapvető törvények:

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI - rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (továbbiakban Alapprogram)
- 32/2012. (X. 8.) EMMI- rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről (továbbiakban Nkt.)

Kapcsolódó törvények, jogszabályok

- 48/2012.(XII.12.) EMMI- rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 32/1997.(XI.5.) MKM - rendelet a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013.(II.26.) EMMI – rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 51/1997.(XII.18.) NM - rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A Nemzeti együttműködés programja (2010. 05. 22.)
- PÚÉTV 2023.

Pedagógiai Programunk tartalmát befolyásoló dokumentumok

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

I.1.1. Az óvoda általános adatai és jellemzői

Az óvoda neve: Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde

Az óvoda oktatási azonosító száma: 031423

Cím: 3384 Kisköre, Béke út 9-11.

Bölcsőde: Arany János út 34.

Telefon: 06 36 358 211

06 30 261 6103

E-mail: ovilak@kiskore.hu

ovilak@gmail.com

Az óvoda fenntartója: Kisköre Városi Önkormányzat

Cím: 3384 Kisköre, Széchenyi út 24.

Az alapító okirat szerint felvehető maximális gyermeklétszám: 116 fő

Mini Bölcsőde: 8 fő (2. életévét betöltött)

Intézményvezető neve: Homokiné Váradi Adrienn

I.2. Helyzetelemzés

I.2.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek

Kisköre város Heves vármegye déli szegélyén a Hevesi járásában, az Alföld középső részén helyezkedik el. Heves vármegye hátrányos helyzetű térséghez tartozik. A Tisza folyó jobb oldala mellett, a Tisza-tó peremén elhelyezkedő, természeti látnivalókban gazdag település. Építészeti stílusra jellemző, hogy ma is őrzi a paraszti kultúra hagyományait. Az óvoda közelében található a Falumúzeum, amely tavasztól őszig látogatható. Itt található a Tisza legnagyobb vízierőműve, amely a környezetbarát energiaforrás jó példája. A vízierőmű építésének elsődleges célja a Tisza felduzzasztása és a Tisza-tó létrehozása volt - egyebek mellett - a Tiszai Vízierőmű működéséhez szükséges magas vízszint biztosítása érdekében. A beruházás szerencsés mellékterméke az azóta kialakult gazdag élővilág, mely otthonra talált Magyarország második legnagyobb tavában. A tó északi partján madárrezervátum működik. 1999 óta a Hortobágyi Nemzeti Park bemutató területeként az UNESCO világörökség része.

I.2.2. Szociális jellemzők

Kisköre népességére az elmúlt években jellemző fogyás, és a negatív értékeket mutató vándorlási hajlandóság, ami a térségre általánosan jellemző folyamat. Azonban egyes demográfiai tényezők, mint például a népességfogyás mértéke még a megyei és a járási átlagot is meghaladja. Ezen folyamatok hatása nem mutatkozik meg az óvoda kihasználtságában, aminek oka a nevelőszülői hálózatok bővülése, a településen működő nevelőszülőkhöz kihelyezett gyermekek felduzzasztják a csoportok létszámát, betöltik a szabad férőhelyeinket.

Az óvodás korú gyermekek elsődleges nevelési színtere a család, melyben az óvoda csak kiegészítő szerepet kellene, hogy betöltsön. Azonban tapasztalataink szerint a családok működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi nehézségeiből, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett. Jellemző a munkanélküliség magas aránya, az alacsony iskolázottság, sok gyermekes családok, valamint a gyermeket egyedül nevelő szülő esetében a szegénység esélye magasabb. Nehézségek adódnak a GYES-en lévő, kisgyermekes anyák munkába való visszatérése terén – melynek megsegítésére minden 2,5 évét betöltött kisgyermek óvodai felvételét igyekszünk megoldani.

I.2.3. Óvodánk bemutatása

Külső támogatásból és saját erőből jelenlegi óvoda épületünk 1975-ben épült. Azóta megtörtént az óvoda egész gépészetének cseréje és teljes belső felújítása, amely magába foglalta a fürdők, folyosók, nevelőszoba, főzőkonyha csempézését, burkolását, a csoportszobák padlózatának cseréjét. Sor került a külső hőszigetelésre, nyílászáróinak cseréjére és a beépített szekrények átalakítására.

Valamint a főzőkonyhájának felújítására, főző és sütő berendezésének cseréjére. Új csoportszobával, felnőtt öltözővel, raktárhelyiséggel bővült az óvoda. ¹

Óvodánk épülete energiatakarékos, a megújuló energiahordozók közül a nap energiája hasznosítható, 42 napelem felszerelésével 15KW teljesítményű napelemes rendszer működik, ami kielégíti az óvoda villamos energia igényét, teljesen önellátó. A fűtés központi fűtés jellegű, gázfűtésű kazánnal rendelkezik.

A gyermekek ellátása 5 óvodai csoportban történik, melyek magas felszereltségűek, világosak, gyermekbarát bútorzattal, esztétikus és igényes körülményeket biztosítanak. A csoportszobák 2024 tavasza óta klíma berendezésekkel felszereltek. Minden óvodai csoport külön bejárattal ellátott, saját öltözővel és gyermekmosdóval rendelkezik.

Az épületben nincs tornaszoba, így a gyermekek mozgásfejlesztése bent a csoportszobák átrendezésével vagy udvari tevékenység keretében valósíthatóak meg. Hiányzik az épületből az elkülönítő helyiség (orvosi szoba), valamint a gyermekek fejlesztésére alkalmas foglalkoztató helyiség, ezeknek a tevékenységeknek az iroda, vagy a felnőtt öltöző ad helyet.

A csoportszobák által határolt két nagy terasza nyáron napvitorlával fedett, két részre tagolt nagyméretű játszóudvarán sok fa ad árnyékot az udvari játékeszközök használatához. Udvari játékállományunk folyamatosan karbantartott, bővítése, cseréje a beruházási lehetőségek szerint valósul meg. Változatos, mobil játékszerek alkalmazásával biztosítjuk a szabad levegőn való tartózkodás idejére a tartalmas időtöltést.

Kiskert programunk működik, minden óvodai csoport saját magas ágyásokkal rendelkezik. Törekszünk a biodiverzitásra, folyamatos a virágok, növények ültetése, gondozása. Madár- és bogárbarát projektet valósítunk meg az egész nevelési év ideje alatt. Udvarunkon számos fa és bokrok adnak lehetőséget a gyermekeknek a megfigyelésekre, az élő környezetben való tapasztalatszerzésre. Gesztenyék, fenyők, nyárfák, hársfák, selyemakác, akác, ecetfák, gömbjuharok, gömbkőris, diófa díszíti udvarunkat, és ad helyet számos madárnak.

¹ https://onkormanyzat.kiskore.hu/dl/telepules-rendezeesi-eszkozok/Helyzetfeltarol_es_alatamaszto_munkaresz/mv_megalapozo_vizsgalat_es_alatamaszto_tervjavaslat.pdf
2023

A Zöld Óvodák kritériumrendszerének megfelelően magas ágyások, fűszerkert, komposztálók, zöldség- és virágoskert díszíti az udvarokat. Madarak számára odúk, itatók madáretetők állnak rendelkezésre. Biztosítunk fészek építéshez és bélésehez anyagokat (ágak, toll, szőr, széna, gyapjú) hogy segítsük a költési időszakot. Sünök számára süngarázst.

A gyermekek jelentős részére jellemző, hogy általános ismereteik alapvető elmaradást mutatnak. Számukra az otthoni környezet vagy ingerekben gazdag, zsúfolt, vagy éppen ellenkezőleg, túl szegényes, sivár. A digitális eszközök használatának káros hatásai gyakorta felismerhetők. Erőteljesen hatnak a fejlődésre. Mozgás- és beszédfejlődésük is egyenetlen, lassú ütemű és az óvodába lépéskor már jelentős elmaradás, vagy súlyos beszédhiba tapasztalható. Környezetükről és önmagukról ismereteik gyakorta hiányosak. Ezért fontos feladatunk a gyermekek fejlődésbeli elmaradásának kompenzálása.

‘Komplex nevelési programunk kiemelt területtel’ tartalma: a gyermekkel a természet megszerettetése, a népi kultúra alapjainak megismertetése kiemelt jelentőségű. Ennek megvalósítása érdekében kiemelt nevelési területként kezeljük a külső világ tevékeny megismerését, a környezeti és zöld óvodai tartalmak alapos feldolgozását kiegészítve a néphagyományok ápolásával – ami a szociális képességek fejlődését segíti elő. Ehhez elengedhetetlen a tevékenységközpontú mindennapok megteremtése, hogy érvényesüljön a gyermeki önállóság, érdeklődés, nyitottság, kreativitás, szociális érzékenység, az érzelmi intelligencia, a tehetség kibontakozás és felzárkóztatás.

Óvodánk 2,5 éves kortól a tankötelezettség megkezdéséig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magába foglaló örömteli tevékenységek tudatos, tervezésével, szervezésével, megvalósításával zajlik.

I.2.4. Küldetésnyilatkozat

*„Sokkal egyszerűbb megtanítani valakit magot ültetni,
mint meggyőzni arról, hogy ültetnie kellene.”*

Mark Boyle

„Minden gyerek egyedi, és mint ilyen, joga van elvárni személyisége tiszteletben tartását, szüksége van arra, hogy a saját ritmusának megfelelően éljen és pihenjen, joga, hogy ne legyen mindig tiszta és tökéletes, joga van hibázni, szüksége van a feltalálásra és alkotásra, szüksége van esztétikai érzelmekre, joga van bármiféle tudás megszerzésére.”

(Celestin Freinet)

Olyan új közösséget nyújtunk a gyermekeknek, amely hagyományaival, ünnepeivel a szülőktől távol töltött órákban meleg, szeretetteljes környezetet biztosít számukra. Az egészséges életvitel megalapozásához segítséget nyújtunk mozgással, jó levegővel, helyes táplálkozással, tiszta, rendezett környezettel. Hangsúlyt fektetünk a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, fejlesztésére, a mozgásfejlesztésre. A nemzeti identitástudat alapozását népi kultúránk, néphagyományaink szépségeivel is erősítjük. Az együtt töltött idő önmaguk és társaik feltétlen elfogadása mellett egyéni és közösségi értékekkel gazdagítja jelenüket és jövőjüket. Szabad játék és változatos tevékenységek által felfedeztetjük velük a bennük, alkotásaikban és környezetükben rejlő szépséget.

A környezetvédelemre neveléssel célunk, a környezetünk megszerettetése, a környezetvédelem megalapozása, s annak felismertetése, hogy értékeinkre, a természet kincseire vigyázni kell.

Mindezek teljesítését egy lelkes, nyitott, sokoldalúan képzett, szülőkkel jól együttműködő nevelőközösség valósítja meg.

Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

II.1. Gyermekkép

Az Alapprogram megállapítása szerint az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen határozzák meg.² E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Nevelőmunkánkat meghatározó legfontosabb pedagógiai elvek

A nevelőtevékenység tudatossága a gyermeki személyiség kibontakoztatásában, nevelésében, fejlesztésében; a nevelési helyzetek megteremtésénél az óvodáskorú gyermeki személyiség domináns jegyeinek figyelembe vétele.

Az óvodás gyermekre jellemző:

- az óvodáskorú gyermek motorikussága (mozgások – tevékenysége – beszéd – erős érzelmi emóciók);
- a testi szükségletei – gondozás, táplálkozás, tisztálkodás, öltözködés, mozgás és pihenés;
- a lelki szükségletei – szeretet, érzelmi biztonság, türelem, megértés, és elfogadás;
- a gyermeki megismerés alapja (óvodás korban folyamatos érzékelés, tapasztalás és tevékenység);
- jellemző a fokozott kíváncsiság, érdeklődés, nyitottság és az utánzás iránti vágy;
- vonzódik a természethez, az állatokhoz és növényekhez, a meséhez és alkotó tevékenységekhez, ezáltal tud nevetni, felfedezni, rácsodálkozni;
- A szabadjáték domináns volta a személyiség fejlődésében. A megismerés menetében nagyrészt az önkéntes folyamatok meghatározó szerepe. Szemléletek között tárgyas és cselekvéses, gyakorlatias gondolkodás. Erős önállósulási törekvése.

Törekszünk arra, hogy óvodásaink:

- rendszeresen és szívesen járjanak óvodába;
- tudjanak egyedül és társaikkal játszani;

² Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról 1 sz. melléklete

- legyenek boldogok, kiegyensúlyozottak, érzelmileg gazdagok, nyitottak és érdeklődőek;
- rendelkezzenek egészséges önbizalommal, önértékeléssel, tudják kezelni a sikereket és kudarokat;
- testileg és szellemileg önmagukhoz képest fejlődjenek, gyarapodjanak;

Óvodai nevelésünk biztosítja számukra:

- gyermekközpontú, elfogadó és befogadó környezetet;
- az egyenlő hozzáférést;
- az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit (magas színvonalú szeretetteljes nevelés);
- meglévő hátrányaik csökkentésének lehetőségeit;
- kiemelkedő képességeik tehetséggondozását;

Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodába lépésük első pillanatától fogva egyéniségük figyelembevételével neveljük őket, szem előtt tartva, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének segítségét és a pedagógusok rendelkeznek a megfelelő információkkal, továbbá alkalmazzák azokat a nevelő, fejlesztő és oktató munkájukban.

II.2. Óvodakép

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője a gyermek óvodába lépésétől iskolába lépésig terjedő időszakában.

Az óvoda funkciói:

- **óvó – védő;**
- **szociális;**
- **nevelő-, személyiségfejlesztő**

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet Bevezető részében megfogalmazott alapelvekre kell építeni saját alapelveinket:³

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – elfogadás, tisztelet, szeretetteljes gondoskodás megbecsülés, védelem és különleges védelem illeti meg;

³ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>

- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- d) az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységeknek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell. ”

Nevelési céljaink, feladataink

Az nevelőtestületünk szemléletét is tükrözi a program céljainak és feladatainak meghatározása. A társadalmi gyakorlatra való felkészítés, az életre való felkészítés, amely magába foglalja a teljes személyiség fejlesztését.

A nevelőközösség céljainak megfelelően azonosul a program gerincét alkotó törekvéssel, amely szerint:

- Az óvodai nevelés befogadó és gyermekközpontú, amely tevékenységeken keresztül és azokon által történő nevelést tekinti alapvető feladatának, mely segíti a gyermek egyéni képességeinek és készségeinek kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Szemlélete: befogadó, elfogadó.
- Lehetőséget kínál a helyi viszonyok figyelembevételére és a helyi igények megvalósítására.
- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- „Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől (2,5) az iskolába lépésig. Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.”⁴

Az óvodai nevelés feladatai - az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:

⁴ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, 1 sz. melléklet

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű és az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, játékról,
- a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról,
- az egészséges életvitel megalapozásáról, egészség tudat formálásáról,
- helyes értékek közvetítéséről – megfelelő értékrend formálásáról,
- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi és tárgyi környezetről,
- a környező világ összetett folyamatainak megértéséről és a környezettudatos magatartás alakításáról és fenntarthatóságra nevelésről,
- a környezet megismertetéséről és védelme érdekében környezetbarát szemlélet formálásáról,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását;
- önálló arculatunk megteremtéséről a mindennapokban, környezetünkben, szellemiségünkben.

Jövőképünk

Nevelőtestületünk olyan óvodát szeretne, ami:

☞ Gyermekközpontú:

- ahol minden döntés a gyermekek szempontjából történik
- ahol minden pedagógus: segítő, támogató, empatikus, türelmes, felelősségteljes munkát végez
- ahol legfontosabb a gyermekek testi, lelki, szociális szükségleteinek kielégítése
- ahol a gyermekek biztonságos feltételek között nevelkednek
- ahol minden gyerek egyenlő
- ahol az élmény és tapasztalatnyújtás, a tevékenykedtetés, a szükségletek rugalmas megvalósítása a gyermekek optimális terhelésével valósul meg
- ahol a gyermekek erősségeire építő személyiségfejlesztést végeznek

- ahol a pihenési időben biztosított a megfelelő nyugalom és a különböző alvásigények figyelembe vétele
- ahol a rendezvények (ünnepségek, programok) a gyermekekről szólnak
- ahol a szülőkkel együttműködve képzeljük el a gyermekek nevelését

☞ **Érzelmi biztonságot nyújt:**

- mert minden gyermeket feltétel nélkül elfogadunk, szeretünk
- melyben családias, derűs, szeretetteljes a légkör
- ahol természetes a másság elfogadása
- ahol a mindennapok élménnyel gazdagítják a gyermekeket
- ahol következetes szokásrendszer és rugalmas napirend biztosítja az örömteli óvodai életet
- ahol a pedagógusi magatartásunk következetes, hiteles, az óvónői minta megfelelő
- ahol a csoportban dolgozó felnőttek azonos értékrendet képviselnek, kapcsolatuk kiegyensúlyozott
- ahol természetes a gyermekek aktuális érzelmi állapotának elfogadása
- ahol a dicséret, a buzdítás, pozitív megerősítés állandóan jelen van
- ahol lehetőség van az élmények kibeszélésére
- ahol biztosított a többféle beszoktatási lehetőség felajánlása
- ahol kedvező a gyermek-gyermek kapcsolat alakítása

☞ **A gyermekek fejlesztését egyéni érési ütemükhöz igazítja:**

- ahol elsődleges a gyermek megismerése, erősségeinek kiemelése, pozitívumainak megerősítése, a személyiségközpontú szemlélet, nevelés
- melyben a buzdítás, a dicséret, a sikerélmény minden gyermeket megillet
- melyben a fejlesztési lehetőségek kihasználása egész nap, folyamatosan történik
- ahol a játékoság, a sikerélményhez juttatás a legfontosabb
- ahol a tevékenységválasztás lehetősége biztosított
- ahol a tanulás iránti motiváció felkeltése és fenntartása elsődleges
- ahol lehetőséget kapnak a gyermekek az önkifejezésre, fantáziájuk kibontakoztatására
- ahol biztosított az alkotásvágy, a kreativitás kibontakozása
- ahol megvalósul a gyermekek fejlődésének nyomon követése

☞ **A családokkal együttműködve, a családi nevelést kiegészítve nevel:**

- ahol elsődleges a család értékrendjének, világnézetének megismerése, tiszteletben tartása
- ahol a pedagógus viselkedése a szülővel tisztelettudó
- ahol a szülőt bevonjuk az óvodai programokba, egyenrangú partnernek tekintjük
- ahol a szülők felé elsősorban a gyermek pozitív vonásait hangsúlyozzuk
- ahol a szülők előre egyeztetett időpontban bármikor betekintést nyerhetnek az óvoda életébe
- ahol a szülők véleménye fontos, a partneri mérés eredményeit beépítjük a nevelőmunkába
- ahol az óvoda közvetítő szerepet vállal a család és a speciális szolgáltató, valamint a szociális ellátó intézmények között
- ahol lehetőség van óvodán kívüli rendezvények látogatására
- biztosítja az integrált nevelést, a halmozottan hátrányos helyzetű, az etnikai kisebbséghez tartozó és az alapító okiratban felsorolt sajátos nevelési igényű gyermekek számára
- ahol minden dolgozó részéről elvárás a befogadó szemlélet
- ahol biztosított az esélyegyenlőség
- ahol az elfogadásra nevelést az óvónői minta segíti
- ahol a szülői szemléletformálás ezen a területen is fontos

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

III.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

A gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

1. az egészséges életmód alakítása
2. az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
3. az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodáskorú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- A teljes gyermeki személyiség fejlesztését, sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárja fel a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- A kooperációra és kommunikációra képes gyermek nevelését

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermekeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként is változó testi, lelki szükségletei lehetnek. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában, a gyermeket körülvevő személynek és a tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

III.2. Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- A gyermekek életkorát és egyéni szokásait, szükségleteinek kielégítését figyelembe véve a megfelelő óvodai életritmus kialakítása, és ezáltal az egészséges testi-, lelki-, szellemi fejlődés biztosítása.
- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása.

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása és a környezettudatos magatartás megalapozása.

Általános feladataink:

- Egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet kialakítása.
- a gyermek korának megfelelő optimális életritmus kialakítása;
- az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése és a testi képességek fejlesztése;

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése érdekében

- hetente egyszer szervezett, kötelező mozgás tevékenységen vesznek részt a gyermekek
- fontosnak tartjuk, hogy a naponta szervezett játékos (mesés) mozgás számukra, ha lehet, szabad levegőn, a csoportjuk teraszán vagy az óvoda udvarán történjen
- Kora tavasztól késő őszig a játék, a mozgás szabad levegőn zajlik, ahol természetes nagymozgásokra (függeszakadás, mászás, futás, ugrójáték, dobójáték, labdajátékok) nyílik lehetőségük.
- Rendszeresen járunk gyalogosan sétálni, vagy futóbiciklivel kirándulni, gyűjteni, a „természet kincseit”, megfigyelni a változásokat. Megismerni szűkebb és tágabb környezetünket, természeti értékeinket.
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése;
- gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírsav-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés;
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz;
- az életvezetési készségeken alapuló nevelés segítse hozzá a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- gyermekfejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása; környezettudatos magatartás megalapozása;
- a fenntarthatóságra nevelés;
- megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel együttműködve speciális gondozó, prevenciós, korrekciós testi és lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása;
- az 1-es típusú diabéteszes gyermekek intézményi ellátásának biztosítása;
- a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére fokozott figyelem biztosítása;

Óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- az óvodás korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezi a gondozási tevékenységeket;
- törekszik a család és az óvoda gondozási szokásainak összehangolására;
- készítse a gyermekeket szükségleteik kifejezésére;
- megteremti a lehetőséget, hogy a felnőtt és a gyermek kapcsolata a gondozási feladatok végzése közben bensőséges, kölcsönösen egymásra figyelő, érzelem gazdag legyen, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre;
- biztosítsa a gyermekek önálló tevékenységét önmaga kiszolgálásával kapcsolatban;
- az egészségügyi szokások kialakításával, személyes példával alakítsa ki az igényt a gyermekekben önmaguk, ruházatuk, használati tárgyaik, környezetük iránt;
- a szokásrendszer kialakításánál a gyermekek várakoztatását kerülje;
- biztosítja a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet;
- a gyermekek szükséglete szerint megfelelő szakemberek bevonásával- szülővel, a fejlesztőpedagógussal együttműködve- speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi lelki gondozási feladatok ellátása;

Nevelő hatásunk elsődlegesen a gyermekek szokásrendszerét célozza meg. A szokások két területen – a magatartás és a cselekvéses szokások – eltérő szinten működnek a gyermekeknél. Az otthonról hozott és már kialakított pozitív szokásokra támaszkodva próbáljuk gyengíteni a negatív szokáselemeket.

Területei:

- önellátás, testi szükségletek kielégítése
- helyes kézmosásra szoktatás
- saját fésű, pohár, törülköző használata
- papírzsebkendő önálló használata
- WC helyes használata
- egyenes testtartással ülés
- kulturált étkezés, helyes evőeszköz használat
- öltözködési önállóság, tempó
- 3-4 évesek: verbális és manuális differenciált segítségnyújtás (próbálkozások) zokni felhúzás, cipő felhúzás, nadrág pulóver felvétel, gombolás;
- 4-5 évesek: verbális segítségnyújtás (zokni helyes felvétele, önálló ki - begombolás, cipőfűzés-kötés próbálgatása, felső ruhadarabok önálló fel-levétele, kifordítása, összehajtása);
- 5-6-7 évesek: önálló öltözködés (cipőkötés, húzózár önálló kezelése, esztétikus külső, ruhadarabok rendberakása, hajtogatás;)
- igényszint alakítása önmagukkal szemben;
- a környezet tisztaságának védelme;
- játékeszközök helyes használata, helyretétele;
- takarékoság vízzel, villannyal;

Tisztálkodás:

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- Megismerteti a tisztálkodási folyamatot: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal.
- A fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.
- A tisztálkodási tevékenységek során biztosítja a gyermekek számára az igényüknek megfelelő intimitást.

Öltözködés:

- Elegendő időt és a szükség szerinti segítséget biztosít az öltözködésben, sorrendiség és a ruházat elhelyezésében a saját polcokon.
- Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A gyermekek életkori sajátosságaihoz és egyéni érzékükhöz igazodóan várja el tőlük az önálló öltözködést, ruhák/cipőjük rendben és helyén tartását.

- Kialakítja annak az igényét, hogy a gyermekek az időjárástól függően önállóan változtassanak öltözködésükön.

Étkezés:

- A helyes életritmus kialakítása érdekében az étkezések kezdő időpontját meghatározza.
- A gyermek szükségletének megfelelően egész nap folyamatosan biztosít folyadékot a gyermek számára.
- Biztosítja a kulturált étkezési szokások kialakításához szükséges feltételeket, a nyugodt, esztétikus környezetet.
- Személyes példájával alakítja a gyermekekben az étkezés során elvárható kulturált viselkedési formát.
- Az étkezések során figyelembe veszi a gyerekek egyéni igényeit, szükségleteit.
- Az étkezéssel kapcsolatos tevékenységeket (önkiszolgálás, naposi munka) a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelően szervezi.
- A kulturált étkezési szokások elsajátítása során egyéni fejlődésük figyelembevételével ismerteti meg a gyereket az evőeszközök használatával.
- Figyelmet fordít a korszerűbb táplálkozási szokások kialakítására (különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírsav-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése), lehetőséget biztosít a gyermekek számára eddig ismeretlen ételfélék megkóstolására és a folyamatos folyadékellátására.
- Egyedi szükségletű gyerekek étkezési szokásait figyelembe veszi, segíti.

Mozgás:

- A gyermekek egészségmegőrzése érdekében biztosítjuk a mindennapos levegőzést, mozgást, testedzést.
- Minden gyermeknél, de különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, komplex példaadásra (bemutatás és magyarázat), az utánzási kedvük felkeltésére, fenntartására törekszünk.
- Minden nap szervezünk mozgásos tevékenységet. Időjárástól függően (köd, -5 °C fok, eső, viharos szél esetén kint nem) napi 1-2 óra levegőn való tartózkodást biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük.
- Kialakítjuk a gyermekekben a környezetvédelmi és megóvási szokásaikat, a környezettudatos magatartást.

Pihenés:

- Az alvás, illetve a passzív pihenés biztosítása az idegrendszeri fejlődés alapfeltétele, ezért nagy gondot fordít a pihenéshez szükséges kiegyensúlyozott, feszültségoldó légkör kialakítására.
- A gyermekek különböző alvásigényét figyelembe veszi.
- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően a nyugodt pihenés légkörének feltételeit biztosítja, gondoskodik a terem szellőztetéséről, az ágyak megfelelő elhelyezéséről.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Igényükké válik a tisztálkodással és a tisztálkodás eszközeivel gyakorolt szokások betartása.
- A különböző tisztálkodási eszközöket és az evőeszközöket készségszinten használják, és kulturáltan étkeznek.
- A számukra elvégezhető feladatokat észreveszik, segítenek társaiknak, felnőtteknek.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal látják el.
- Igényük van közvetlen környezetük rendjének és tisztaságának megtartására.
- Igényük van az életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő napirendre, pihenésre, mozgásra és egészséges étkezésre (egészséges ételek, gyümölcsök, zöldségek, tejtermékek és sok folyadék fogyasztására).
- Étkezésnél önállóan kiszolgálják magukat, a tényleges igényüknek megfelelő mennyiséget szednek.
- A számukra ismeretlen ételeket is megkóstolják.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Önállóan öltöznek és vetkőznek, ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket segítség nélkül megkötik.
- Képesek eldönteni, hogy fel-vagy levegyenek ruhadarabot magukról.
- Környezetük élő- és élettelen tárgyaival óvatosan, gondoskodóan bánnak, önkiszolgálásuk során környezettudatosan tevékenykednek, a rendetlenséget megszüntetik maguk körül.
- Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak, kirándulnak a szabadban, örömmel vesznek részt mozgásos játékokban.

III.2.1 Egészségfejlesztési program

Az egészségfejlesztés célja

Minden gyermek részesüljön:

- *a teljes testi-lelki jóllétét,*
- *egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.*

Az egészség a testi, lelki és szociális jólét állapota. A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermekeknek életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki és szociális szükségletei vannak. Az óvodáskorú gyermek alapvető szükséglete a biológiai szükséglet, egy magasabb rendű szükséglet iránti igény ennek megteremtését követően lép fel. Az egészséges életmódra nevelés az óvodai élet szerves része, az egész napot áthatja. Az egészséges életmód szokásainak, a megfelelő életritmus kialakítása az egész emberre, életmódjára kiható tevékenység. Az óvoda által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok óvodában végzett tevékenysége a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, továbbá a gyermek és a szülő részvételét az intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészségfejlesztés és megelőzés területei

- *A szomatikus egészség fejlesztése (gondozás, ápolás, edzés, mozgásfejlesztés). A gondozási feladatok ellátása, a testi szükségletek és a mozgásigény kielégítése, az egészségvédelem, az egészségfejlesztés, a baleset megelőzés, a biztonságos környezet biztosítása.*
- *Pszicho higiénés egészségfejlesztés (érzelmi biztonság nyújtása).*
 - *A gyermek lelki szükségleteinek kielégítése, egészségvédelme.*
 - *Egészséges életvezetés (hibás viselkedési módok kezelése, egészségtelen szokások korrekciója, egészséges életmód szabályai, túlterhelés megelőzése).*
 - *Stressz kezelés (kommunikációs technikák, feszítő - lazító mozgások, futásmozgás, mentálhigiénés játékok, érintés egyéni igények figyelembevételével).*
 - *Egészségkárosító szokások megelőzése (példamutatás, a korszerű táplálkozási szokások alakítása, mozgásra ösztönzés).*
 - *Érzelmi nevelés, mentálhigiéné (biztonságérzés, derűs, nyugodt légkör megteremtése, mentálhigiénés játékok).*

Mindezek érdekében a gyermekek önismeretének, önbecsülésének kialakítása. Olyan szituációk csökkentése vagy megszüntetése melyben a gyermek félelmet, kudarcot él át. Közösségre és egyénre szabott elvárások beépítése a nevelés folyamatába.

Feladataink:

- *helyes életritmus, napirend kialakítása.*
- *egészséges életmód igényének formálása,*
- *olyan légkör megteremtése, melyben erősödnek a társas kapcsolatok, nő a gyermek önbecsülése,*
- *3 „k” elvének alkalmazása (kommunikáció, kreativitás, kooperáció),*
- *pozitív megerősítéssel pozitív énkép kialakítása,*
- *fejlődésközpontú érést, tempót figyelembe vevő szabad játék biztosítása,*
- *önkontroll, öndifferenciálás elvének szem előtt tartására (tevékenység- téma- eszköz- csoport választásának lehetősége).*
- *Szociohigiénés fejlesztés (közösségi élet, társas együttélés, erkölcsi normák). A gyermek társas-szükségletének kielégítése, társas-kapcsolatok alakítása. A gyermek váljon befogadóvá az emberi különbségek iránt.*

Kedvező társas miliő:

- *a gyermekek személyiségének ismerete,*
- *a gyermekek csoporton belüli helyzetének felderítése,*
- *a társas kapcsolatok alakulása során a segítőkészség, együttérzés, közös alkotási vágy iránti légkör megteremtése,*
- *különbözőséget elfogadó, szeretetteljes légkör, pozitív társas kapcsolatok erősítése.*

Területei:

- *esélyegyenlőség, érzékenyítés, integráló nevelés (közösségbe való befogadás egyenértékű emberként),*
- *egészségpropaganda (az óvoda és a család egészségnevelésének összehangolása, az egészségügyi ellátás időben történő igénybevételére való ösztönzés).*

Feladataink:

- *az érzelmi biztonság megteremtésével az akarati és erkölcsi élet alakításával a társadalom által elfogadott értékrend, közösségi normák megalapozása.*
- *nyugodt, kiegyensúlyozott légkör biztosítása,*
- *helyes mintaadás, szabályközvetítés,*

- *nyitott befogadó, integráló nevelés feltételeinek megteremtése,*
- *a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek esetében az egyenlőtlenségek kompenzálása, az esélyegyenlőség biztosítása.*
- *a különös bánásmódot igénylő gyerekek esetében szoros együttműködés a gyógypedagógussal,*
- *az együttneveléshez szükséges elfogadás, tolerancia, empátia személyre szabott módszerek, technikák alkalmazása.*
- *kapcsolattartás a családdal, partnerközpontú együttműködés, szülői elégedettség feltárása, családok megismerése, elfogadása,*
- *családok bevonása az egészséges életmód, magatartásformáló programjainkba,*
- *fogadóórák, szülői értekezletek, közös ünnepek, tájékoztatók, faliújság, elektronikus tájékoztatás, kör e-mail, napi információk, igény szerinti hozzáférés az intézményi dokumentumokhoz, családi sportnapok rendezése,*
- *hátrányos helyzetű gyerekek esetében szociokulturális háttér feltérképezése, hátrányos helyzet meghatározása, partnerközpontú együttműködés a szülőkkel, egyéni mérési eredményekre épülő fejlesztési terv készítése, a lemaradás mértékének feltérképezése, a lemaradás csökkentése a megfelelő pedagógiai módszerekkel,*
- *a gyermekek fejlesztése, szokásaik kialakítása érdekében fontos, hogy a pedagógus ismerje a gyermek adottságait, egészségi állapotát, otthoni körülményeit,*
- *konzultáljon, szükség esetén vegye igénybe a szakemberek (orvos, védőnő, logopédus, pszichológus) szakmai segítségét*

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen a következőkre terjednek ki:

- *az egészséges táplálkozás,*
- *a mindennapi egészségvédő testmozgás,*
- *a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése,*
- *a bántalmazás és erőszak megelőzése,*
- *a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés,*
- *a személyi higiéné,*
- *környezeti higiéné.*

Az egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítanunk, épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit pl. a mozgásigény kifejlesztését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer- csoport mindegyikéből kell fogyasztania. A gyermekek gyakran kapnak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket. Az intézményben tízórait, ebédet, uzsonnát fogyasztanak.

Feladatok

- *a kulturált étkezési szokások kialakítása: kanál, villa, kés használata*
- *a folyadékigény kielégítése*
- *az étkezés örömtelivé tétele, jó hangulat teremtése az ételek elfogyasztásához,*
- *intenzív rágásra ösztönzés,*
- *az egészséges táplálkozás feltételeinek biztosítása a táplálék kiegészítésével: gyümölcs, zöldség, magvak, gyógyteák, méz stb.*
- *szülői edukáció, hogy csökkentsék gyermekük étrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a szörpöket, üdítőket, a chipset, édességet, recept ajánlatok, ötletek gyűjtése stb.*
- *egyszerűbb ételek elkészítési lehetőségének biztosítása a gyermekek számára (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás),*
- *a gyermekek megismertetése új ízekkel*
- *a gyermekek étvágyának, eltérő étkezési szokásainak figyelembevétele*

A különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása

A táplálék allergiás gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást a mindenkori szolgáltatást nyújtóval a szakorvosi javaslat alapján biztosítjuk és fokozott figyelemmel kísérjük. A számukra biztosított diétás étel külön, névvel ellátott edényben/műanyag dobozban érkezik. A cukorbeteg gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően. A táplálék allergiás és cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozók szoros együttműködése.

Feladatok

- *a táplálékallergiás vagy tápanyag felszívódási zavarokban szenvedő gyermek eltérő táplálkozásának megszervezése,*
- *a táplálék érzékeny gyermekek diétájára való fokozott odafigyelés,*
- *a különleges étrendet igénylő gyermekek diétás étkeztetése, a cukorbeteg gyermek egészségi állapotának, vércukorszintjének folyamatos figyelemmel kísérése, szükség szerinti rendezése az eljárásrendnek megfelelően,*
- *a speciális ellátásra szoruló gyermekek (diabéteszes, táplálék allergiás stb.) testi-lelki megsegítése*
- *érzékenyítő foglalkozás, drámajáték, bábjáték, varázsjáték keretében a csoport felkészítése, elfogadásra nevelés*
- *a speciális ellátásra szoruló gyermek érzelmi egyensúlyának elősegítése, támogatása,*
- *szoros együttműködés a családdal*
- *mozgásos tevékenységek során a gyermek fokozott figyelemmel kísérése,*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- *önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak*
- *önállóan töltenek folyadékot a kancsóból*
- *ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek*
- *szívesen kóstolnak meg új ízeket*
- *ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét*
- *felnőtt felügyelete és ellenőrzése mellett betartják a számukra előírt diétát*

A mindennapi egészségvédő testmozgás

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A változatos mozgáslehetőség biztosítása a gyermek számára kiemelt feladat, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében. A frissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra bontott, mozgásfejlesztő csoportos tevékenységet is tartunk. A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek

alkalmasak a nagy- és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást, ezért a szervezett mozgásfoglalkozások keretében, illetve gyógy-testnevelő prevenciós foglalkozás alkalmával, fejlesztő gyakorlatok végzésével segíti a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő mozgásformákkal a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

Feladatok

- a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket,
- az udvar élet játéklehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás)
- minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra, a megismert mozgásformák begyakorlására
- irányított mozgásos játékok szervezése korosztályonként eltérő időkerettel,
- hely, idő biztosítása a korosztályok életkori sajátosságainak a figyelembevételével,
- időjárástól függően napi 1-3 óra levegő és napfény edzés biztosítása a gyerekeknek a fokozatosságot betartva,
- a nyári napirend során az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak),
- az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében,
- a mozgás utáni regenerálódás biztosítása,
- változatos mozgáslehetőségek biztosítása (kirándulás, tánc)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban
- képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben
- örömként élik meg a közös (játékos, sportos) mozgást
- kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyészlelésük összerendezett
- ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket

- szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, természetes igényük a szabadban való mozgás

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésének feladata

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvodai dolgozóknak. Modell, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukkal. Feladatunk minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny"; nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények látványa is.

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

*A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.*

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen az ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem- és fültanúja más bántalmazásának.

Feladatok

- *az intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a Kiskörei Családsegítő és Gyermekjóléti Központtal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal*
- *az óvoda alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése; ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjünk a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében*
- *a gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi feladatokat ellátó személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel*

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az óvodánk Szervezeti és Működési Szabályzatában kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezése, eszközei mindig a baleset-megelőzési szempontok alapján történt vizsgálat után kerülnek

használatba, állapotukat folyamatosan ellenőrizzük. Ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Feladatok

- *A gyerekek megismertetése a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül azzal, amit ők is el tudnak végezni (felnőtt segítségét kérni).*
- *A gyerekek figyelmének felhívása arra, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: kerékpár, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.*
- *A közlekedési szabályok betartatásának gyakoroltatása játékos formában.*
- *A védő-óvó előírások ismertetése, folyamatos megerősítése a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően.*

Védő-óvó előírások:

Az óvoda házirendjében határoztuk meg azokat a védő-óvó előírásokat, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk. A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint - szükség szerint, a tevékenység, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- *az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó szabályok, közöttük az allergiás sokkot okozható veszélyhelyzetekre*
- *a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokra,*
- *a tilos és az elvárható helyes magatartásformákra.*

Az egészség megőrzésére nevelés alapfeladata – a helyes táplálkozás és mozgásban gazdag életmód biztosítása mellett – az egészségvédő szokások kialakítása, mellyel elősegítjük a betegségek megelőzését.

A védekezés területei:

- *cseppfertőzés,*
- *tapintás, illetve közvetlen érintkezés útján terjedő fertőzések,*
- *fertőzött tárgyak és élelmiszerek által okozott fertőzések,*
- *tartási rendellenességek kialakulása (pl. láb és tartásjavító torna),*
- *érzékszervek megbetegedése,*
- *a nap káros sugárzása.*

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *tudnak segítséget kérni a felnőttektől az óvodában előforduló veszélyhelyzetek, balesetek bekövetkezése esetén,*
- *ismerik a baleset-megelőzési szabályokat,*
- *a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait ismerik, és betartják,*
- *elsajátítják a helyes táplálkozás, és mozgás gazdag életmód szabályait.*

Gondozás, szokásalakítás az egészséges életmódra nevelés területén

Célok

- *a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégülése, fejlődése*
- *az egészséges életvitel igényének kialakulása*
- *az egészségmegőrző szokások tanulása*
- *a személyi higiénia szokásának kialakulása*
- *az egészséges táplálkozás igényének kialakulása*

Helyes életritmus kialakítása

- *derűs, nyugodt, biztonságos, kiegyensúlyozott légkör kialakítása, biztosítása*
- *az egészséges környezet biztosítása*
- *ciklikus, rugalmas, a gyermekek szükségleteihez igazodó napirend és heti rend biztosítása*
- *együttműködés a családdal a feladatok megvalósításában*
- *a helytelen életmód szokásainak korrekciója*

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat, és azok igényének kialakulását szolgálja. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladatok

- *a tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzés megelőzés jelentőségének tudatosítása életkor specifikus módszerekkel,*

- *a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolásának megtanítása,*
- *a saját személyi felszerelés (törülköző, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás,*
- *a napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére*
- *segítségnyújtás a megvalósításban*
- *a gyermek szükségleteinek megfelelő mosdó és WC használat biztosítása*
- *a zsebkendőhasználat és az orrfújás helyes technikájának tanítása*
- *a fogápolás lehetőségének biztosítása*
- *a fésülködés igényének kialakítása*
- *a testápolás igényének kialakítása*
- *a mozgásos tevékenységek után a mosakodás szokásának biztosítása, kialakítása*
- *a gyermek egészségmegőrző szokásainak készséggé fejlesztése*
- *fokozatos önállóságra nevelés*
- *a gondozási teendők nevelő hatásának kiaknázása*

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- *a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t*
- *észreveszik bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik*
- *csak a saját felszerelésüket használják*
- *a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat*
- *zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt*
- *segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben*

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. Arra ösztönözzük őket, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van, ruháságjuk, tornazsákjuk. Odafigyelünk, és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék.

Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését, és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladatok

- *az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása*
- *technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, ki- becsatolás, cipzár le- felhúzása, kifordítás, eleje-háta, bal-jobb megkülönböztetése*
- *saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása*
- *a napirend keretei között elegendő időt biztosítása az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére • a megvalósításban fejlettség szerinti segítség nyújtás*
- *az önállóság fokozatos kialakítása*
- *az aktuális időjárásnak megfelelő öltözködés*
- *az öltözködés esztétikumára való odafigyelés*
- *váltóruha, váltócipő, pizsama, tornaruha, tornacipő használata*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- *teljesen önállóan öltöznek*
- *képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet*
- *képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak és hőérzetüknek megfelelően,*
- *ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz a szekrényükbe teszik*
- *tudnak cipőt fűzni és kötni, ki- becsatolni, valamint ruhájukat ki- begombolni, cipzárt le- felhúzni*

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat.

Feladatok

- *az óvodáskorú gyermek fokozott alvásiigényének kielégítése*
- *a pihenés nyugodt, családi légkörben, saját alvóhelyen való biztosítása, a kényelmes pihenés érdekében pizsamában*
- *a nyugodt légkör megteremtése mesével, zenehallgatással*

- biztonságérzet megteremtése a gyermek kedvenc „alvókái”-val

Környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és dajka közös feladatai

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- a környezet fenntarthatóságának érdekében az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelés,
- az óvoda tisztaságának megóvása,
- az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása,
- a csoportszobák szellőztetése,
- a megfelelő fűtés és világítás biztosítása,
- takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját,
- megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök),
- részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem,
- a gyermekek szeretik, tisztelik és óvják/védik környezetüket,
- odafigyelnek élőlények, növények óvása, a szelektív hulladékgyűjtésre,
- takarékoskodnak a vízzel, nem folytatják fölöslegesen,
- részt vesznek a madarak etetésében, növények gondozásában,
- rá tudnak csodálkozni, és felfedezik a természeti és kulturális értékeket,
- örömmel vesznek részt a hagyományőrző tevékenységekben,
- problémamegoldó gondolkodásra törekszenek, hozzáállásuk pozitív

Környezeti ártalmak megelőzése

- környezetbarát tisztítószer használata
- por-, zaj-, légszennyezés csökkentése

- zöld növényzet telepítése
- UV sugárzás erősségének figyelembevétele
- túl hangos elektronikai eszközök kerülése

A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat. A szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: előadás, szülői értekezlet, fogadó óra, családi napok stb.

Együttműködés az egészségügyi szakszolgálattal (orvosokkal, védőnővel)

Az óvodai, iskolai egészségügyi ellátást (26/1997. NMsz.) rendelet szabályozza, mely rögzíti az óvoda orvosi szobájának alapfelszerelését, az óvoda orvosa által elvégzendő gyermek egészségügyi feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó feladatokat. Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek- egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe.

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg kiterjed a gyermek- egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése, az első jelzőrendszer tagjai közötti információ csere.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- önállóan felismeri és kielégíti szükségleteit,
- testi szükségletei kielégítését irányítani tudja, szükség esetén késlelteti,
- szokásává válik a rendszeres és gondos tisztálkodás,
- helyesen, megfelelő sorrendben öltözik, vetkőzik, ruháját rendben tartja,
- ügyel az étkező asztal esztétikus rendjére,
- helyesen használja az evőeszközöket,

- *az egészséges táplálkozási szokásai kialakultak,*
- *mozgása harmonikus, összerendezett,*
- *szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban*

III.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

Olyan családi, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légkör biztosítása, ami ösztönző hatással van a gyermekek érzelmi kötődésének alakulására. Fontos az érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, állandó értékrenddel rendelkező óvodai atmoszféra megteremtése, amelyben kialakulnak és fejlődnek a gyerekek szociális, erkölcsi és esztétikai érzelmei.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi közeg határozza meg, amelyben élnek.

Az érzelmi alapigények kielégítése, pl.: a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Ezért szükséges, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi igényekkel találkozhat. Az óvodában a gyermek egyéni szükségletét megértéssel kell fogadni és empátiakészséget kell mutatni. Az olyan óvodai légkör, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejeződéséhez. Az óvodapedagógus egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, állandó értékrendet, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, elfogadó légkör megteremtésére törekszik.

Az óvodai nevelés folyamatában az egyén és a közösség nevelése szorosan összefonódik. A csoport az egyént, az egyén a csoportot gazdagítja, építi. A csoport hatása annál jelentősebb, minél gazdagabb lehetőséget biztosít az egyénnek a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre.

A beszoktatásnak, befogadásnak nagy jelentősége van. A fejlesztés, fejlődés csak azután kezdődik el, miután a gyermek beilleszkedett a közösségbe, jól érzi magát, ismeri a felnőtteket és a gyerekeket, biztonságosan mozog az őt körülvevő óvodai környezetben. A családi légkör megteremtése elősegíti a gyerekek társas kapcsolatainak alakulását, a közösségi életet, amely a tevékenységek rendszerében valósul meg. Részben osztott és vegyes életkorú csoportjainkban a szociális tanulásra gazdagabb lehetőség van. A különböző - óvónők által szervezett - tevékenységek alkalmazkodnak az egyének fejlettségéhez, hogy abban minden gyerek a saját képességének megfelelő szinten vehessen részt.

A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, következetes szabályokkal együtt. Ezeket úgy alakítjuk ki, hogy elvárásainknak az adott korosztály megfeleljen. Nevelésünk akkor hatékony, ha a feladatokat az egész csoport számára elfogadhatóvá, érthetővé, vonzóvá tudjuk tenni. Az egyéni nevelés elengedhetetlen feltétele, hogy a szülőkkel jó kapcsolatot alakítsunk ki az együttnevelés érdekében.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

- A gyermek iránti nyitottság: rá irányuló figyelem biztosítása, a felé irányuló szeretet kifejezése, a gyermek meghallgatása, sok bátorítás, dicséret, pozitív megerősítés gyakorlása.
- A gyermek óvodába lépésekor kedvező érzelmi hatások biztosítása.
- Megfelelő példamutatás, utánzásra alkalmas viselkedéskultúra, beszédstílus.
- Pozitív érzelmi töltés kialakítása óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek között.
- Közös élmények biztosítása.
- A szeretet és a kapcsolódás képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.
- A csoportok nyitottá tétele annak érdekében, hogy a gyerekek elfogadják az idegeneket, és egymást jobban megismerjék.
- A különböző tulajdonságok, sajátosságok - a másság elfogadására való képesség fejlesztése.
- Együttműködési képességek alapozása, a korosztálynak megfelelő szociális magatartás kialakítása.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése (önkifejező törekvések, önállóság, önfegyelem, akarat, kitartás, feladattudat, szabálytudat, stb.)
- Tudatos értékközvetítő tevékenység során erkölcsi érzelmek keltése a spontán adódó helyzeteken kívül – tudatosan megteremtett érzelmi hatások, tapasztalatszerzések, élmények biztosításával (segítőkészség, együttérzés, önzetlenség, tolerancia, figyelmesség, stb.)
- Konfliktus helyzetekben a gyermek életkorától elvárható feszültség levezetés, önálló konfliktuskezelésre nevelés.
- Az erőszakmentes konfliktuskezelés technikájának megismertetése.

- A gyermek egyéni értékeinek, tulajdonságainak, képességeinek, igényeinek figyelembe vétele a közösségen belül a gyermekcsoport normáinak megfelelően.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára közös élmény nyújtása, aminek megélése során elmosódnak vagy jelentéktelenné válnak a képességek különbözőségei.
- Az óvodai alkalmazottak és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Tudatosan segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek biztosítása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfigyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.
- Csoport hagyományok kialakítása (ünnepek, ünnepélyek megszervezése, kirándulások, születésnapok megtartása, stb.)
- A nehezen szocializálható, hátrányos-, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, közösségbe való beilleszkedésének segítése.
- Felmerülő feszültségek, gátlások, szorongások oldása, túlzott szertelenség, gátlástalanság, érzelmi túltengés csillapítása.
- Környezettudatos életvitel és viselkedés formálása, erkölcsi tulajdonságok, az akarat élet, a szokás és normarendszer alapozása.
- Pozitív attitűdök kialakítása az élővilághoz, a harmonikus, szép környezet fenntartásáért.
- Lehetőségek biztosítása, hogy a környezetet, a növény és állatvilágot élményszerűen megismerhessék. Láttassuk meg a tárgyi, és ember alkotta környezetben a szépet.

A Zöld Óvoda olyan óvoda, ahol:

- az óvodai nevelés során meghatározó szerepe van a fenntarthatóságra való nevelés elvei alapján folyó nevelőmunkának;
- a környezeti nevelés komplex módon áthatja az óvodai élet mindennapjait;

- a gyermekek nevelésében kiemelt helyen szerepel az egészséges életvitel megalapozása, a speciális igényekhez igazított egyéni bánásmód megteremtése;
- a környezeti harmónia megalapozása érdekében az óvoda dolgozói és a település lakossága együtt teremti meg a környezeti feltételeket a legkörnyezetkímélőbb módon;
- az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége speciális, a fenntarthatóságra neveléssel kapcsolatos tudásukat folyamatosan bővítik;

„A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen generációk szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk hasonló szükségleteinek kielégítését.”

Társas, közös tevékenység

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

- Gondoskodás a közös tevékenység, közös program feltételeiről és a gyermekek kiegyensúlyozott magatartásáról.
- Rá kell vezetni a gyermekeket az ötleteik, céljaik pontos megfogalmazására és a megvalósítás lehetőségének mérlegelésére.
- A gyermekekkel közösen ki kell dolgozni – elfogadtatni a tevékenységek közösségi szabályait: (mindenki elmondhatja a véleményét, ellenkező vélemény is lehetséges).
- Törekedjen érzelmeken alapuló kapcsolattartási formák kialakítására, formálására: kedvesség, barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés, önzetlenség.
- Fejlessze a gyermekek akarati tulajdonságait: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat.
- Erősítse a gyermekek én-tudatát a közösségen belül.

A szokás alakítás folyamatában vegye figyelembe:

- A gyermekek korához, fejlettségi szintjéhez mért teljesíthető követelmény szintet.
- Szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínáljon számukra.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekedjen, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- A szokások tartalma iránti érdeklődés felkeltésének lehetőségeit, módszereit.
- Képes legyen a szokások – cselekedetek elvégzésére irányuló becsvágy felkeltésére.
- A szokások alapját képező szabályok részletes fokozatos megismertetésének eredményét.

Módszerek:

- Biztatás
- Segítségnyújtás
- Értékelés

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő személyével kapcsolatos kritériumok:

- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- Minden gyermeket egyéniségként kezeljen.
- A gyermekekkel való kapcsolatát jellemezze az elfogadás, a megértő segítségadás, személyes példaadás.
- Bensőséges kapcsolatot alakítson ki a csoportja minden tagjával, mely a pozitív visszajelzésekre épül, ahol minden gyermek hibázhat, lehetősége van a próbálkozásra.
- Az egyéni bánásmódot az óvodai élet valamennyi területén, minden gyermekre vonatkoztatva érvényesítse.
- Ennek megvalósulását reálisan és szakszerűen elemezze és értékelje saját gyakorlatában.
- Nevelési feladatait a gyermek életkori és egyéni jellemzőinek ismeretében, az aktuális megnyilvánulásainak értelmezése mellett a gyermek magatartásának okát, hátterét előzményét is megismerve válassza meg.
- Különös gonddal szervezze meg nevelési hatásait a nehezen szocializálódó, lassabban, alacsonyabb fejlettségi szinten álló (sajátos nevelési helyzetű, hátrányos helyzetű) az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelésével. Szükség szerint logopédus és gyógypedagógus közreműködésével, illetve az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.
- 3-4 éves életkorú csoportoknál a szokásrendszer megalapozása folyik, különös jelentőséggel bír az óvónő személyes példája gyermekkel való egyedi foglalatossága.
- A gyermek én-tudatának fejlesztésére irányuló tevékenysége ebben a korcsoportban a legintenzívebb.
- 5-6-(7) éves életkorú gyermekeknél a kialakult szokások alkalmazására tolódik a hangsúly.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyerekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben képesek kinyilvánítani.
- Igényükké válik a helyes cselekvés, viselkedés.
- A szabályok megszegése esetén figyelmeztetik egymást.
- Együttérzőek, kérés nélkül segítenek egymáson.
- Figyelnek és vigyáznak egymás játékára, alkotására.
- Szeretettel fogadják a csoportba érkező vendégeket.
- Érdeklődők egymással az óvodán kívül is.
- Igényükké válik az együttműködés, a tevékenységekben való részvétel.
- A tevékenységeket türelmesen, kitartóan nyugodtan végzik, a megbeszéltek alapján.
- Meghallgatják a felnőttek és a gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is képesek megérteni környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Szívesen dolgoznak a közösségért, bíznak önmaguk képességeiben.
- Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, eközben elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartási formákat, érintkezési szabályokat.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Szociálisan érette válnak az iskolába lépésre.
- A csoport szokás és szabályrendszerének ismeretét, magatartásukban is érvényesítik.
- Ismerik szűkebb környezetüket, képesek rácsodálkozni a természet szépségeire, óvó-védő magatartásukkal megbecsülik hazánk értékeit.
- Szeretik, és koruknak megfelelően védik a természetet, megbecsülik és tiszteletben tartják az élővilágot, szívesen ápolják a növényeket, gondoskodnak az állatokról.
- Egyénileg képesek a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan oldják meg, szükség szerint felnőtt segítségét kérik.
- A gyermek érzelmein, indulatain korának megfelelően tud uralkodni.
- A felnőtteket és munkájukat tisztelik.
- A gyermek a közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.
- Alakulóban a feladattudatuk.
- A gyermek korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Különbséget tudnak tenni pozitív és negatív viselkedési forma között.

- Szívesen játszanak vele a többiek.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus viselkedés jellemzi.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat.
- Megtalálja a helyét a közösségben, abban jól érzi magát.
- Képes társaival kooperatívan együttműködni.
- A szülőkkel való kapcsolat a kölcsönös bizalom, tisztelet, és elfogadás elvén működik.

III.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése, a nevelő tevékenység egészében. Az anyanyelvi nevelés egy komplex folyamat. Ki kell használnunk, hogy a nevelés egészében, a tevékenységek minden formájában jelen van.

Az értelmi képességek fejlesztése, ami érdekében építünk a gyermekek már meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, változatos tevékenységek biztosításával, s melyeken keresztül további tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetükről. A gyermekek megismerési és tudásvágyának felkeltése, kielégítése. A bővített tapasztalatok, rendszerezése, gyakoroltatása. Olyan ösztönző környezet kialakítása, melyben a kognitív képességek, a kreativitás, alkotóképesség és a képzelet fejlődik.

Az értelmi képességek, ezen belül a

- gondolkodási műveletek (fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás és megkülönböztetés, következtetés, analízis-szintézis, konkretizálás, általánosítás, csoportosítás és osztályozás, téri és időbeli viszonyok) és
- pszichikus funkciók (figyelem, koncentráció, feladattartás, feladattudat, érdeklődés, emlékezet, képzelet, logika és problémamegoldó képesség)
- érzékszervi szféra, percepció (hallás, látás, tapintás, érzékelés, észlelés; testséma ismeret, koordináció, téri tájékozódás, relációk, időérzékelés, kinesztézia)
- kreativitás fejlődésének elősegítése az egyéni sajátosságokhoz és érési ütemhez igazodva.

Az óvodai nevelés feladatai

- A gyermek egyéni fejlettségének, fejlődési ütemének szociális érettségének figyelembevételéhez igazított differenciált fejlesztés.

- Beszédöröm biztosítása a nap bármely időszakában.
- Bátor megnyilatkozásra ösztönzés.
- Egymás meghallgatására nevelés.
- Aktív és passzív szókincsbővítés.
- Beszédmegértés, beszédhanghallás fejlesztése.
- Beszédtechnika, a helyes kiejtés fejlesztése, gyakorlása (beszéd motorika, artikuláció fejlesztése játékos gyakorlatokkal).
- A gyermeki kérdések ösztönzése, megválaszolása.
- A beszédhibák javítása logopédus segítségével.
- A gyermekeket körülvevő felnőttek tiszta, szép beszéde, a példamutató környezet biztosítása.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- A gyermek egyéni beszéd-sajátosságainak figyelemmel kísérése.
- A gyermek nyelvi kompetenciáinak feltárása.
- A gyermek biztonságos önkifejezésének, kommunikációjának megalapozása, fejlesztése.
- Anyanyelvi képességek fejlesztése.
- A nevelés egészében a tevékenységek minden formájában a fejlesztési lehetőségek kiaknázása, a gyermek beszédkedvének fenntartása, kommunikációjának fejlesztése.
- A napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra.
- Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.
- Az értelmi képességek fejlesztése érdekében, építünk a gyermekek már meglévő tapasztalataira, élményire, ismereteire, változatos tevékenységek biztosításával, melyeken keresztül további tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Ennek érdekében fontos feladatunk, a különböző élethelyzetekben, tevékenységekben, a gyerekek spontán és szervezeten szerzett tapasztalatainak bővítése, rendszerezése és azok gyakoroltatása.
- Olyan ösztönző környezetet alakítunk ki, melyben a kognitív képességek, a kreativitás, az alkotóképesség, a képzelet fejlődését segítjük elő.

Az óvodapedagógus/ óvodai nevelő feladata, tevékenysége az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak kialakítása területén:

- Az anyanyelvi nevelés az óvodapedagógus számára valamennyi tevékenységi terület keretében megvalósítandó feladat, ahol kiemelt jelentőséggel bír személyes példája, helyes mintaadása, utánpótlásra alkalmas viselkedéskultúrája, beszédstílusa.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- A gyermek egyéni beszéd-sajátosságainak figyelemmel kísérése.
- Az óvodai környezet tevékenységgel gazdag élete, kellemes, nyugodt légköre.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlégkört alakít ki, ahol a gyermekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek.
- Élmény gazdag környezet megteremtése anyanyelvi játékok alkalmazásával.
- Beszédeszlelés, beszédértés, szövegértés fejlesztése.
- Az egyéni képességeknek megfelelő differenciálás, szükség esetén logopédus, pszichológus szakemberhez irányítás.
- A beszéd formai és tartalmi elemeinek gazdagítása, aktív és passzív szókincs bővítése.
- A gyermekek számára minél sokoldalúbb tapasztalás és tevékenykedés lehetőségének megteremtése.
- Az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességek fejlesztéséhez szükséges feltételek megteremtése.
- Lehetőségek biztosítása az élőlények és tárgyak, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésére, gyakorlására.
- Játékos tevékenységek szervezése, melyekkel az emlékezet, szándékos figyelem és monotonia tűrés terjedelme növekszik.
- Minél több valós élménnyel, mesével, játékkal a gyermekek képzeletének és fantáziájának fejlesztése.
- A részképesség gyengeséggel küzdő gyermekek egyéni megsegítése, differenciálás, együttműködés szakemberekkel.

Az óvodai élet fontos jellemzője a játékon, játékosságon túl a közösség jellege. Kapcsolatteremtésen, kapcsolattartáson, érzelmi alapokon nyilvánul meg, ami kommunikáció útján megy végbe. A pedagógus tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit, a játék és más élmény gazdag tevékenység, program során.

A kommunikációs kultúra érzelmi nevelés, szocializáció, kommunikációs képességek fejlesztésére rendkívül jól alkalmazhatók a dramatikus játékok, melyek mind kommunikációs

gyakorlatok. A közös játékok alkalmat adnak a normák fokozatos beépülésére, amely az önkontroll kialakulását segíti elő.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen beszélnek felnőttekkel és társaikkal, örömet jelent számukra a kommunikáció.
- Egyéni adottságuknak megfelelő beszéd tempójuk, a magyar nyelvnek megfelelő hanglejtésük, hangsúlyozásuk.
- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, minden szófajt használnak.
- Életkoruknak megfelelő szókinccsel rendelkeznek.
- Beszédhelyzethez illő mondatfajtákat használnak,
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jövőidejű igekötőt és igemódokat.
- Elbeszélésük folyamatos, de esetenként még nem követi a történések logikai, időbeli sorrendjét.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtenek és tartanak fenn kapcsolatot
- Képesek megvárni társaik mondanivalójának befejezését.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeiknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Ismerik és használják az udvariassági kifejezéseket.
- Igénylik a mesét, szívesen mesélnek, néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni.
- Az ép beszéd, illetve nyelvi képességekkel rendelkező gyermekek képesek tisztán, jól értelmezhetően, megfelelő artikulációval beszélni.
- Vannak elemi ismereteik az őket körülvevő világról, felismerik az ok-okozati összefüggéseket.
- Vizuális, auditív, mozgásos érzékelésük, észlelésük, valamint a keresztcsatornák működése koruknak megfelelő.
- Képesek térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett hangsúlyosabbá válik a szándékos bevésés és felidézés.
- Megjelenik a szándékos figyelem.
- A szemléletes cselekvő és szemléletes képszerű gondolkodás mellett felfedezhető a fogalmi gondolkodás.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

IV.1. A program megvalósításának személyi feltételei

Óvodánkban a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek magas száma miatt még hangsúlyosabban elvárt tulajdonság az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő munkatársak részéről is a példaértékű magatartás, az empátia, tolerancia, a feltétel nélküli elfogadás.

Nevelőmunkánk középpontját 116 férőhelyet kihasználó óvodásunk alkotja. Nevelőtestületünk maximálisan engedélyezett 11 fő szakképzett óvodapedagógus álláshelyét betöltő óvodapedagógus és pedagógiai asszisztens végzettségű kollégából áll. Óvodapedagógusaink Pedagógiai Programunk szellemiségének megfelelően végzik nevelőmunkájukat. Folyamatosan képezik magukat, és egyre magasabb szintű, minőségi munka elvégzésére törekednek. Nevelőtestületünk minden tagja kiemelten foglalkozik személyre szóló feladatvállalással, az óvodai események szervezésével, rendezésével.

Eredményességünk nélkülözhetetlen segítői a dajkák. Létszámuk csoportonként 1 fő.

Konyhai dolgozóink száma 2 fő, ételmezésvezető 1 fő.

Adminisztrációs életünk zökkenőmentességét 1 fő óvoda titkár biztosítja.

A karbantartási munkákat az Önkormányzat dolgozói végzik - a kisebb javításokat, az udvarunk rendben tartását biztosítják.

Alkalmazotti közösségünk felelősségteljes, összehangolt elfogadó, segítő, szeretetteljes munkája igazolja óvodánk jó hírét, mintaértékű modellt jelenthet a családok számára.

Óvodai nevelési programunk az **óvodapedagógust** kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van, mintaként szolgál elfogadó, segítő, támogató attitűdjé.

Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk. Különösen 3-4 éves korban meghatározó személyiségünk, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvónő, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család.

Néha előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenünk a megoldás

felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. A biztonságot és harmóniát sugárzó egyéniségünk feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek – felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek – szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell nekünk napközben *helyettesíteni* az anyát.

Az óvodában még 6-(7) éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttel is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadni, hogy ne csak ő irányítsa a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel. A csoportot érintő kérdésekben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

Az óvoda működést biztosító és segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő jellemzői:

- Gyermekszeretetének alapja, elfogadni olyannak a gyermeket, amilyen.
- Legyen őszinte érdeklődésű az egyes gyermek iránt, építsen a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára.
- Jellemezze elmélyült elemzési készség, pedagógiai – pszichológiai szaktudás
- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Vezérlés, irányítás helyet a „segítés” készsége motiválja, de mindig csak ott és annyit tegyen, amennyit a gyermek fejlettsége igényel.
- Tudjon differenciálni elvárással, szervezéssel, módszerekkel, (ne a gyereket differenciálja) alkalmazza munkája során.
- Metakommunikációs készsége fejlett legyen, a gyermek meghallgatásán legyen a hangsúly, ne a magyarázaton. Az óvodás korosztály fejlettségéhez igazodó és példaértékű legyen.
- Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.

- Tudja, merje bevallani és elfogadni kudarcait és hiányosságait.
- Legyen képes saját magából, munkájából meríteni, saját öröme végezze munkáját (ne kívülről várja csak).
- Parancs helyett – irányítson.
- Döntés helyett – megbeszéljen.
- Utasítás helyett – felkínáljon.
- **Legyen hiteles:** ne adjon alkalmat arra, hogy a nevelőtársak (szülők) csalódjanak az óvónőkben.
- Legyen toleráns.
- Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát.
- Hatékony gyermek-megismerési technikákat alkalmaz.
- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- Pedagógiai munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit és módszertani kultúrája kiterjed a személyes és szociális képességek fejlesztésére.
- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti.
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.
- A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Óvodapedagógusaink szakmai fejlődésének tervezésekor fontos, hogy a választott továbbképzések igazodjanak az óvodába járó gyerekek sajátosságaihoz, igényeihez. Elsődleges szempont, hogy a pedagógusok végzettsége, képzettsége megfeleljen a nevelő, oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak. Ezt már az új munkaerő kiválasztásánál és a továbbképzési terv elkészítésénél is figyelembe vesszük.

A 2025. január 1-jén hatályba lépett pedagógus-továbbképzési rendszerről szóló 419/2024. (XII.23.) Kormányrendeletnek megfelelően a 4.§ (2) bekezdése alapján az intézmény

igazgatója elkészíti a pedagógus-továbbképzési intézményi programot a PTTR rendszerében. Az elkövetkezendő években óvodapedagógusaink tervezett akkreditált továbbképzéseinek irányultságát – az érintettek igényeire is alapozottan – kiemelten a pedagógiai programunkban megfogalmazott cél és feladatrendszer határozza meg.

Az óvónő a dajka és pedagógiai asszisztens együttműködése

Pedagógiai programunk megvalósítása során a dajka és a pedagógiai asszisztens munkája az óvodapedagógussal összehangoltta válik, mert Őket a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka és a pedagógiai asszisztens is olyan meghatározó szakember, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka és a pedagógiai asszisztens közvetlenül és tevékenyen vegyen részt, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Tudniuk kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Az összehangolt munka biztosítja az óvodai munka eredményességét.

A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a belső motiváltság, a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap.

Feladataink:

Az óvoda minden dolgozója, vagyis az egész szervezet: „együttműködő egységet” alkosson úgy, hogy az „egyéni” is tükröződhessen.

Fontos, hogy:

- Általános legyen a „pozitív” nevelői attitűd.
- A nevelésben résztvevők együttműködésének alapja a megismerés legyen.
- Fontos továbbá egymás alapos megismerése, elfogadása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakemberek együttműködését igénylik.

Az óvodai csoportok szervezésének módja

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvoda igazgatója dönt a szülők és az óvodapedagógusok véleményének figyelembevételével. Az óvodai csoportok szervezésének szabályait a köznevelési törvény határozza meg. Törekszünk a nagy különbségek kiküszöbölésére. Figyelembe kell vennünk, hogy „**A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai**

előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.”⁵

A gyermeklétszám az egyes korosztályokban évente változik, a fenti korlátok mellett tehát elképzelhető, hogy az óvodai csoportokat akár évente át kell szervezni, először 2025. nyáron, még szeptember 1-je előtt. Az átszervezés – ami törvényszerűen azzal jár, hogy a kisgyermek másik csoportba kerül át (ebben az esetben új társai és új óvodapedagógusa is lesz), vagy a régiben marad, de a társai részben kicserélődhetnek.

Azonos életkor alapján szerveződő csoportok:

Kis csoport

Középső csoport

Nagy csoport

Vegyes életkorú csoportok

Középső – nagy – visszamaradt tanköteles csoport

Kis – középső – nagy csoport

Részben osztott csoportok

Kis – középső csoport

Középső – nagycsoport

IV.2. A program megvalósításának tárgyi feltételei

Óvodánk csoportszobái világosak, barátságosak, otthonosak, igényes, esztétikus berendezéssel és játékeszközökkel felszereltek ezért játékra motiválóak. Megfelelnek a gyermeki igényeknek, koruktól és fejlettségi szintjüktől függően biztosítják a különböző játékokhoz és a tevékenységekhez szükséges helyet és eszközöket. A berendezés és a tárgyi feltételek megfelelnek a gyermekek testméretének, kielégítik mozgás és játékigényüket. A csoportszobákban használt asztalok magassága állítható, ami követi a gyermekek növekedését. Az óvodai csoportok között lévő burkolt teraszok lehetőséget adnak a kint tartózkodásra, tevékenységek megtartására. Minden óvodai csoportban rendelkezésre áll internet elérhetőség és nagyméretű tv készülék, hi-fi, illetve az óvodapedagógusok számára

⁵1. melléklet a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelethez Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

laptop készülék és pendrive-ok. Ezzel biztosítva az IKT eszközök alkalmazását az óvodai nevelés során.

Intézményünk adottságai és felszereltsége kielégítő, tárgyi eszközeinket folyamatosan bővítjük a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési- oktatási intézmények kötelező eszközeiről szóló előírásainak figyelembevételével.

Fejlesztéseink során érvényesítjük a biztonság elvét, a balesetvédelmi és egészségvédelmi előírásokat.

Fontos számunkra, hogy az intézmény alkalmazotti közössége számára biztosított legyen az ideális munkakörnyezet.

Az udvar megfelelően felszerelt, kültéren használható játék és sporteszköztárunk bőséges. Kirándulásokhoz közel 60 db futóbiciklit használhatnak a gyermekek.

A **MOZGÁSKOTTA és ÍGY TEDD RÁ!** – módszerekhez, illetve **TSMT** tornához szükséges eszköztárral is rendelkezünk. A gyermekek számára „Zöld könyvtár” – rendelkezésre áll. Ismereteik bővítését közel 200 db esztétikus és magas minőségű könyv is segíti.

A ZÖLD Óvoda cím elnyerése érdekében a kritériumrendszerben foglaltaknak megfelelően a szükséges eszközök rendelkezésre állnak (pl.: szelektív hulladékgyűjtők, komposztálók, gyermekek számára használható kertművelő eszközök stb.). Szeretnénk a címet a közeljövőben elnyerni.

Madárbarát óvoda címet büszkén viseljük és valósítjuk meg Madár és bogárbarát programunkat.

Fejlesztő játékokkal felszerelt csoportjainkban a Bee-botok és Robot egerek használatával, programozásával is megismerkednek a gyermekek különféle téma feldolgozásakor.

Minden óvodai csoport saját mosdóval és öltözővel rendelkezik, valamint az óvoda épületében saját főzőkonyha is működik, ami lehetőséget ad az egészséges életmód formálására, a táplálkozási szokások alakítására. Jó minőségű, az óvodás korú gyermekek egészséges táplálkozásához szükséges zöldségeket, gyümölcsöket, és étrendet biztosítunk a gyermekek számára, valamint lehetőség van a kiskertből saját maguk által termesztett zöldségekből és gyümölcsökből a gyermekek által készített ételeket és italokat is megismerni. (frissen préselt gyümölcslevek, saláták, turmixok, stb.). Lehetőség van élelmiszerhygiéniai, hulladékkezelési szokások kialakítására, ételkészítési ismeretek bemutatására.

- Az udvari játszótéri játékaink az előírásoknak megfelelnek.
- Az udvar rendezett, esztétikus, gondozott.
- A nyár folyamán júniustól augusztus végéig megtörténik az óvoda helyiségeinek karbantartó és tisztasági festése. Folyamatosan zajlik a nagytakarítás.
- Augusztus második hetétől a hónap végéig terjedő időszakban az óvoda nem fogadott gyermekeket. Ez alatt megtörtént a csoportszobákban a selejtezés, a játékeszközök korcsoportnak megfelelő kiválasztása, előkészület a gyermekek fogadására.
- A csoportok játékkal, fejlesztő eszközzel felszereltek, az előírásoknak az intézmény eszközrendszere megfelel. Az elhasználódott játékeszközök helyett vannak új játékeszközök.
- Tornaszer eszköztárunk bőséges, eszközeink megfelelőek, tárolásuk viszont problémás.
- Udvari eszközeink (futóbiciklik) egy része átvizsgálásra kerültek, a maradék karbantartását el kell végeztetni.
- A csoportokban az internet elérés kiépítése megtörtént az oviKréta használatához. A korábbi eszközbeszerzésnek köszönhetően az óvodai csoportok rendelkeznek lappal, pendrive-ot kaptak. Ezzel a fenntartó biztosítja a törvény által előírt feltételeket.
- A foglalkozásokhoz szükséges taneszközöket minden évben augusztusban beszerezzük, illetve a nevelési év során igény szerint folyamatosan pótoljuk.

IV.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik alkalmazkodó készsége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete, együttműködése.

IV.3.1. Általános elvek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

IV.3.1.1. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

IV.3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: habilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan team munkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

IV.3.2.1. A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékosságból, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

IV.3.2.2. A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékosságok mindegyikére tekintettel kell lenni. A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

IV.3.3. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

IV.3.4. A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg

tapasztalatokkal rendelkező győgypedagógus, konduktor segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a győgypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű győgypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

IV.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

IV.4.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos

akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és így módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése. Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi fogyatékoság – is nehezíti a fejlesztés

lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

IV.4.2. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

IV.4.3. Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző

kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

IV.4.4. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretszajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést. A kognitív, az emocionális-szociális

képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

IV.5. Differenciálás

Intézményünk minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát segítőkre is kötelező érvényű szemlélet – el kell fogadni a gyermekek közötti egyéni eltéréseket, tolerálni, de nem lemondva a fejleszthetőségről.

Differenciálás:

- igazodni kell a fejlődési folyamatokhoz, a gyermek biológiai fejlődésére való tekintettel, mert a fejlődés és érés egyenetlen és egyénre jellemző.
- tekintettel kell lenni az elsődleges szocializációs környezet kultúrájára (hitek, nézetek, eszközök, tárgyi tudások), érték- és normarendszerének sajátosságaira, jutalmazási és büntetési rendszerére. Tudatosan törekedve a köznyelvi és viselkedési normák értékeinek átadására, az intézményes nevelés színterén a közösség normáinak elfogadtatására. A gyermek kognitív, emocionális és szociális kompetenciájában tartós, pozitív irányú változás generálására a nevelői minta erejével.

- Mindig szemléletesen, mert több érzékszerv (érzékelő apparátus) egyidejű működtetésével több csatornán keresztül jobban segítjük az információk felvételét, feldolgozását, tárolását és előhívását.
- Mindig eszközzel, mert a gyerek gondolkodási rendszere még a művelet előtti szakaszban van Piaget kognitív fejlődési modelljének értelmezésében. Szüksége van a konkrét cselekvésben való meg tapasztalásra, a tárgyakkal és eszközökkel való megismerési és tanulási folyamatra.
- Mindig mozgásban, mozgással, mert a mozgásos tapasztalás révén tanulja a gyermek a világot!
- Mindig a beszéd gyönyörűségével, mert a beszéd a kultúra átadásának eszköze, egyben a gondolkodás fejlődésének és fejlesztésének tárgya és eszköze is egyben.
- Mindig pontos, tagolt, jól artikulált nevelői beszéddel, amely referencia a gyerek számára.
- Mindig ritmussal és dallal, mert a motorium megerősíti a hallási képzeteket, mert megalapozzuk az iskolai készségeket pl. az olvasás tanulásában, mert az auditív, vizuális, motoros rendszerek együttese a gyermek komplex megismerő tevékenysége.
- Mindig a szükségleteihez igazodó terheléssel, a legközelebbi fejlődési zóna szem előtt tartásával.
- A megértéshez és képességekhez igazodó kommunikációval, utasításokkal, kérésekkel, figyelve a gondolkodás, az érzelmi fejlődés, az emlékezet és figyelem sajátosságaira egy-egy fejlődési szakaszban, tekintettel a kisgyermek nehézségeire az egyidejű több információ tárolása terén.
- A tanulási, tapasztalatszerzési helyzetek hozzá igazodó megválasztásával, mert még „csak” kisgyerek.
- A hozzá igazított tárgyakkal, eszközökkel, mert fizikai meghatározottságai vannak.
- A hozzá igazodó idővel, mert a koncentráció, az együttműködés időkorlátos az idegrendszer terhelhetősége és biológiai fejlődése okán.
- A rá szabott „feladatokkal”, kihívásokkal, mert a teljesíthető, de kihívást jelentő feladat maga az öröm. A funkció, a cselekvés adja az örömet.
- A rá szabott feladatoknak, kihívásoknak az összetettségével, nehézségével. A kognitív, szociális kompetenciák szintjéhez igazodva a túlterhelés, a számára teljesíthetetlen elvárások elkerülésével felkelthető, fenntartható a gyermeki aktivitás és a kíváncsiság.

- Tudatosan és sok türelemmel, mert a gyermek nem tehet arról, hogy mit hozott és mit nem hozott magával az elsődleges szocializációból. Mint ahogy nem tehet biológiai meghatározottságáról sem.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai az egyéni bánásmód, a differenciált

fejlesztés területén:

- Biztosítsa, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásuknak megfelelően váljanak a közösség tagjaivá.
- Az óvónő mindig igyekezzék tetteivel és szavaival kifejezni, hogy a gyermekek közötti különbségek, az eltérő fejlettségi szint, a feladatmegoldásban megjelenő teljesítménykülönbség természetes jelenség.
- Senki sem kaphat semmiféle „címkét”, megkülönböztető jelzőt vagy elmarasztalást, mert a többitől eltérő külsejű vagy az adott helyzetben másképp gondolkodik, cselekszik, másképp fejezi ki magát, teljesítménye magatartása különbözik a többiekétől.
- Segítse elő, hogy lehetőség szerint minden gyermek tűnjék ki valamiben, legyen olyan pozitív megnyilvánulása, amely csakis rá, az egyénre jellemző. A gyermek tapasztalatait, felfedezéseit, képességeit csak a jól ismerő, erre építő, alkotó, együttműködő felnőtt tudja tolerálni az egyéni eltérésekkel egyben.
- Az egész közösség előtt álló feladatokat minden egyes gyermek számára tegye közelivé, érthetővé, érzelmileg elfogadhatóvá, vonzóvá.
- Tervezzon minden helyzetben, több fokozatban, minőségben, hogy a gyermekek megkapják a választás lehetőségét. Ha a gyermek az általa választott szinten teljesít, továbblépésre ösztönzi sikerélménye, így bonyolultabb, újabb feladatokat vállal.
- Bízunk a gyermekben, s ha ezt érzi, eredményes lesz, önmagát fejleszti tovább segítségünkkel.
- Különleges bánásmódot igénylő gyermek vagy gyermekcsoport számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- Figyelje a gyermeket és igazítsa hozzá a követelményeket, a gyenge pontokat nem hibaként kell értékelni, hanem a lassabb fejlődés jeleként. Differenciált fejlesztés nélkül nem valósítható meg az individualizálás. Hatást vált ki, aminek következtében a lassabban haladó gyermekek, akiknek többszöri gyakorlásra van szükségük, sok kudarcot élnek meg, negatív élményeik csökkentik, vagy kioltják a tanulás örömét. Azok viszont, akik gyorsabban haladnak, az alulterhelés következtében megszokják a kis erőfeszítéseket, a könnyű sikereket, ezáltal képességeikhez mérten is alul fognak

teljesíteni, elveszik számukra a siker, az „aha” élmény. A nagy szociokulturális hátrányokkal induló kisgyermek csak akkor kapnak esélyt, ha saját hiányaikhoz, szükségleteikhez igazodik fejlesztésük. Azok a gyermekek, akik a saját fejlődési szintjüknek megfelelő kihívásokkal találkoznak, jó közérzetűek, magabiztosak, kreatívak.

- Az eltérő fejlettségű gyermekeknek minden helyzetben joguk van más ütemben haladni. Napjainkban nő azoknak a gyermekeknek a száma, akiknél szocializációs zavarok, beilleszkedési nehézségek okozzák a problémát. Az individualizáló pedagógia nagyobb teret enged a gyermek önállóságának, de természetesen nem magukra hagyva őket.
- Az óvodapedagógus személye, attitűdje legyen együttműködésre kész, éreztesse támogató figyelmét, a segítségnyújtás biztonságát.
- Nem alakítani kell a gyermeket, hanem alakulni hagyni. A differenciálás a gyermek oldaláról a döntés és a választás lehetőségét jelenti, ezt minden helyzetben be kell építeni. A gyermek döntéseiben már benne foglaltatik a fejlettsége, felméri melyik szint, feladat, tevékenység, eszköz, tartalom, szerep stb. felel meg számára, melyiket tudja eredményesen felhasználni.
- Biztosítsa minden gyermek számára a differenciált, egyéni bánásmód elvét. Egyéni bánásmódra minden gyermeknek szüksége van, annak is, aki sajátos – pozitív vagy negatív tulajdonságával nem hívja fel magára a figyelmet. Az egyéni bánásmód következtében is jellegzetessé válhatnak, „kivirulhatnak” rejtett vonásaik, és személyiségük egyedi, megismételhetetlen színeivel tehetik változatossá a közösség életét. Ahogy a gyermek alakul, változik a neki megfelelő bánásmód következtében, úgy változzék a vele kapcsolatos egyéni bánásmód is.
- Az óvodai nevelés során megfelelő arányérzéssel kell segíteni az egyén kiteljesedését, szorongás, büntudat nélküli fejlődését és a másokkal való együttélést, mások elfogadását, az együttműködést, az önérvényesítést és az alkalmazkodást. Az óvodapedagógus a gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Az óvodapedagógus tudatosan átgondolt, feltételteremtő megtervezett szerepét soha nem adhatja fel. Ösztönözzön, modelláljon.
- **Nem életkorhoz való igazodást jelent a differenciálás, hanem az adott gyermekcsoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodást.**

- A gyermek fejlődési szakaszainak nyomon követése A gyermek adottságaitól, vérmérsékletétől, szociokulturális háttérétől függően képességeit tekintve eltérően fejlődik. Egy területen lehet jóval fejlettebb társainál, míg más képessége fejlődhet lassabban. Erről a fejlődésről nevelőtestületünk 1 éves időtartammal megjelölt pontokban kívánja minden egyes gyermek esetén személyiségfejlődését elemezni, értékelni, dokumentálni. (2 oldalas mérőanyag be-ki menet).

Az intézmény pedagógiai programjának egyik prioritása a tanulás-tanítás eredményessége, az iskolai élet megkezdésére való sikeres felkészítés. A fejlettségi szint időszakonkénti megállapításából kell a differenciálás feladatait tervezni (tervszerű, egyére szabott felkészülés).

A differenciált fejlesztés legfontosabb feltételei:

- A gyermekeket egyenként ismerje meg, a képességeket, erősségeket regisztrálja (egyéni fejlődési napló, amelynek a vezetése a fejlettség és fejlesztési feladatok regisztrálására szolgál).
- Tevékenységekben folyamatosan figyelje meg a gyermeket.
- Beszélgessen a gyermekkel.
- Elemezze produktumait (gyermekmunkák, verbális megnyilvánulások, mesedramatizálás).
- Ismerje meg a gyermek élményvilágát, tapasztalati körét információit, érdeklődési körét, kedvenc időtöltését, adottságait, temperamentumát.
- Figyelje meg játékát.
- A differenciálás megvalósítása a szabad játékban.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai a szabad játék feltételeinek megteremtésében:

- Szervezzon közös élményeket.
- Biztosítson szükséges időt a szabad játékban.
- Bővítse, gazdagítsa az eszközök tárházát.
- Változtassa a teret a gyermekek ötleteinek, elgondolásainak megvalósításához.
- Segítő, támogató, továbbleadó jelleggel kapcsolódjon be a játéktevékenységbe.

A differenciálás érvényesüljön a szabad játékban is – az óvodapedagógus/óvodai nevelő:

- Biztosítson sokféle eszközt a gyermekek különböző érdeklődésére számítva.

- Törekedjen differenciálásra a technikák megválasztásánál.
- A vegyes életkorú és részben osztott csoportokban differenciálja a mese-vers és az ének-zene anyagát.
- A szerepjátékokat folyamatosan bővítse (eszközökkel, szerepekkel, tevékenységekkel).
- Differenciáljon az építőtevékenységekben a térbeli és síkbeli jelzések, ábrák leképezésével az eszközök méretével, szín és formagazdagságával (a barkácsolás eszközei, anyagai, tárgyai differenciálhatnak).
- Differenciáljon a manipulációs tevékenységek központjában az egyéni fejlesztést célirányosan szolgáló eszközökkel, játékokkal (érzékelésfejlesztő, figyelemkoncentrációt, finommotorikát, társasjátékot fejlesztő eszközök, amelyek egyszerre fejlesztik az intellektust és az együttműködési készséget).
- Sokféle gyűjtemény, anyag, jelenség, folyamat megfigyelése a szabadban és a csoportszobában, ahol az eszközzel, a megfigyelés mélységével, a megbeszélés minőségével differenciáljon az óvodapedagógus. A szabad játékban sérthetetlen a játék önkéntessége.

IV.6. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda hétfőtől péntekig ötnapos munkarenddel működik.

Eltérő az intézményi munkarend, a gyermekek fogadásának rendje abban az esetben, ha a nemzeti ünnepek miatt az általános munkarend, a munkaszüneti napok rendje is eltérően alakul.

Az óvoda nyitvatartási ideje napi 10 óra, reggel 7:00 órától 17:00 óráig.

Rendezvények esetén a nyitvatartási időtől való eltérést az óvoda igazgatója engedélyezi.

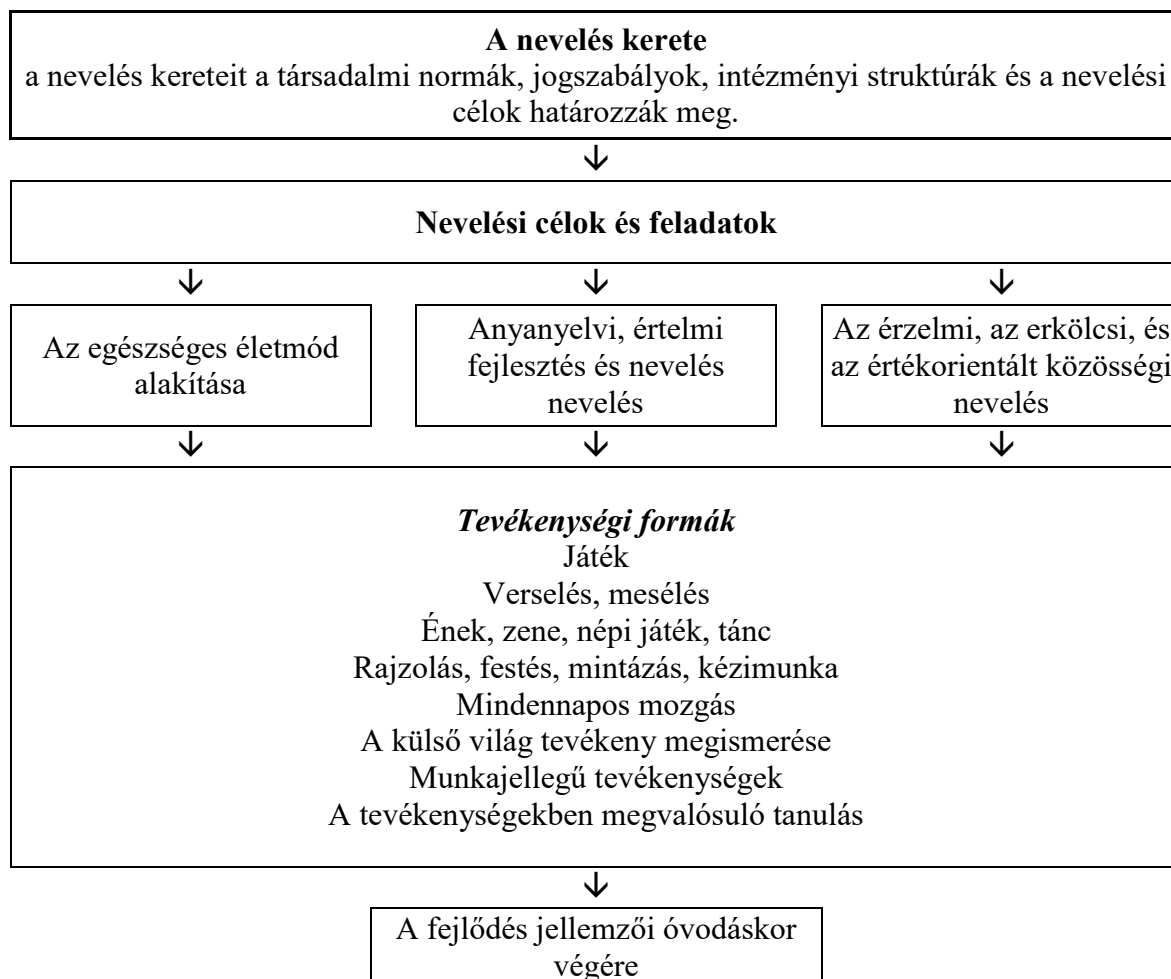
Az óvoda a fenntartó által meghatározott nyári zárva tartás alatt szünetel.

- nyári zárva tartásának időpontjáról legkésőbb február 15-ig
- a nevelés nélküli munkanapok időpontjáról legalább 7 nappal korábban a szülőket tájékoztatjuk.

A nyári zárva tartás ideje alatt az ellátást igénybe vevő gyermekek óvodai nevelését az érvényben lévő együttműködési megállapodás szerint a Tiszavirág Református óvoda – Abádszalók- látja el.

Az óvodai nevelési év rendjét a munkaterv határozza meg.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-45 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

IV.6.1. Hetirend

Heti tervezés biztosítja az éves tervek lebontását, a fejlesztési feladatok egymásra épülését. A heti terv nem megmásíthatatlan, az élethelyzet, az időjárás, a spontán helyzetek, a gyermekek, a gyermekek fejlődési üteme, igénye, az élmények, az aktuális feladatok befolyásolják. Bár a heti rendben (a csoportnaplóban) napokra lebontva jelenítjük meg a különböző tevékenységeket, mindennapi munkánk során arra törekszünk, hogy ezeket **komplex egységgé** szervezzük. A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül. A gyermekek a tevékenységeket egyéni, páros, mikro-csoportos és csoportos formában végzik.

A heti rendben a tevékenységek sorrendje óvodai csoportonként változó, a heti téma és az aktuális projekt határozza meg mely, nap milyen tevékenységet végeznek. A mesére, éneklésre, verselésre, és ábrázolásra **mindennap lehetőség nyílik**, csak úgy, mint a környezeti tapasztalásra, a mozgásra és a tehetséggondozásra.

Ha az időjárás megengedi, a mozgásos foglalkozásokat az udvaron tartjuk meg.

A heti rendet a csoportos óvodapedagógus az oviKréta felületen (és a csoportnaplóban) rögzíti úgy, hogy összhangban legyen az intézményen belül minden csoport heti programja az átfedések elkerülése miatt.

Óvodapedagógus/óvodai nevelő által szervezett és tervezett tevékenységi formák heti rendünkben:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mindennapos mozgás és egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenység
- A külső világ tevékenység megismerése – környezet és matematika

Ezek magukba foglalják a **Munkajellegű tevékenységeket** és általuk biztosított **a tevékenységekben megvalósuló tanulás.**

A hetirend összeállításának szempontjai:

- Komplexitás.
- Változatos tevékenységek kövessék egymást.
- Heti 1 alkalommal a mozgás, mint kötelező tevékenységet jelenjen meg.
- Korcsoportok, képességszintek összehangolása, differenciálás.
- Minden terület jelenjen meg a hét valamelyik napján, a célokhoz, feladatokhoz igazodva.

A heti tervezés alapja a komplexitás, a tevékenységek egybeolvadása, kiegészülése. A heti tervekben az egyes tevékenységek prioritását emeljük ki, tervezzük. A többi tevékenységi formák megjelenése, függ a gyermekek adott hangulatától, terhelhetőségétől, érdeklődésének irányától, az óvodapedagógus rugalmasságától.

IV.6.2. Napirend

N A P I R E N D		
szeptember 1-től május 31-ig		
A <i>tevékenységek</i>		<i>A tevékenység megnevezése</i>
<i>kezdet</i>	<i>vége</i>	
7 ⁰⁰	7 ³⁰	- Gyülekező
7 ³⁰	11 ⁵⁰	- Szabadon választott játék tevékenységek; Tevékenységekben megvalósuló tanulás - Kezdeményezések - Közben testápolás, tisztálkodás - Tízórai folyamatosan - Mindennapos mozgás-teremben, udvaron, séta - Tehetséggondozás
11 ⁵⁰	12 ⁵⁰	- Öltözködés, tisztálkodás - Ebéd
12 ⁵⁰	15 ³⁰	- Tisztálkodás, fogmosás, öltözködés - Délutáni csendes pihenő
15 ³⁰	17 ⁰⁰	- Testápolás, tisztálkodás, öltözködés, terem rendezés - Uzsonna - Játék a csoportban, szabadban - Hazabocsájtás
június 1- augusztus 31-ig		
A <i>tevékenységek</i>		<i>A tevékenység megnevezése</i>
<i>kezdet</i>	<i>vége</i>	
7 ⁰⁰	8 ⁰⁰	- Gyülekező, lehetőség szerint játék az udvaron
8 ⁰⁰	11 ⁵⁰	A gyermekek egész napjukat lehetőség szerint a szabadban töltik - Közben testápolás, tisztálkodás - Tízórai folyamatosan - Kreatív tevékenységek, szabad játék - Séta
11 ⁵⁰	12 ⁵⁰	- Öltözködés, tisztálkodás - Ebéd
12 ⁵⁰	15 ³⁰	- Tisztálkodás, fogmosás, öltözködés - Délutáni csendes pihenő
15 ³⁰	17 ⁰⁰	- Testápolás, tisztálkodás, öltözködés, terem rendezés - Uzsonna - Játék a csoportban, szabadban - Hazabocsájtás

Az óvodai élet keretét a jó napirend adja. A jól szervezett, ugyanakkor rugalmasan kezelt keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga.

A napirend kialakításánál szem előtt tartotjuk, hogy egész nap biztosított legyen a hely és eszköz a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Mozgás közben még közelebbi, közvetlenebb kapcsolatba kerülnek környezetükkel.

Napirendünk kialakításánál a következő fő szempontokat vettük figyelembe:

- Minden szempontból folyamatosság és rugalmasság jellemezze.
- Legyen biztosított a rendszeresség és az ismétlődések, mert ezek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
- Igazodjon a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez
- Biztosítsa a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.
- Minél hosszabb legyen a folyamatos játékidő.
- A gondozási feladatok is kiemelve legyenek.
- Szűnjön meg a nap széttagoltsága és a gyerekek egyszerre történő tömeges tevékenykedtetése, helyette érvényesüljön az egyéni bánásmód.
- Legyen elegendő idő a folyamatos, egyéni tempójú tevékenykedésre, étkezésre, önkiszolgáló munkára.
- Igazodjon mindegyik korosztály életkori sajátosságaihoz és igényeihez.
- Az irányított tevékenységek a játékidőn belül, lehetőleg a játékba integráltan valósuljanak meg.

A napirend javaslat, mely tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek, hogyan alakul a mindennapja a gyermeknek. A csoportok napirendjét a csoportnaplók tartalmazzák. A csoport összetételétől függetlenül mindenütt igyekszünk a folyamatosságot és a rugalmasságot biztosítani, megtalálva az egyes tevékenységek közötti helyes arányokat, kiemelve a játék kitüntetett szerepét. Napirendünkkel biztosítjuk a gyermekek számára a rendszerességet, a változatos tevékenységet, a csoportok, a gyermekek, az óvoda nyugalma, a gyermekek biztonságérzetét.

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetlegesen előre tervezett, vagy nem várt eseményeknek, az időjárásnak megfelelően.

Minden esetben kerülni kell a gyermekek indokolatlan/felesleges várakoztatását egy-egy napirendi ponthoz való ragaszkodás miatt.

IV.6.3. Az óvodai élet ünnepei, hagyományok és jeles napok

Intézményünk küldetése a külső világ tevékeny megismerése – környezeti nevelés és természetvédelem - és azon keresztül komplex módon a tapasztalatok, élmények megszerzése. Ezek aktív cselekvő részvétel által biztosítottak, ennek megfelelően, illetve a tanév rendjét figyelembe véve állítottuk össze munkatervünket.

Az újításokat nem vetjük el, törekszünk az önkéntes vállalásra, de ügyelünk a túlterheltség kerülésére.

Hagyományok, ünnepek

Hagyományaink az óvodai élet hétköznapijaiból kiemelkednek. Ünnepeink külsőségekben és tartalmukban olyan visszatérő élményeket jelenthetnek gyermekeinknek, amelyek erősítik közösségi érzésüket olyan élmények biztosításával, amelyek az „éntudat” mellett a magyarság tudatát is alapozzák. Az ünnepre való készülődés a gyermek korának, képességeinek megfelelően közös tevékenység, melyben együtt tervezünk, szervezünk, készítjük a hagyományokat idéző jelképeket.

Célunk:

- Biztosítani a gyermekek számára a tevékenységeknek és a társas kapcsolatnak azt a rendszerét, amelyben személyiségfejlődésük pozitív irányba mutat.
- A magyar nyelv szépségének, kifejezőképességének megismertetése.
- A magyar népi kultúra ápolása, a hagyományörzés korosztálynak megfelelően.

Feladataink:

- Közösben készülni az ünnepekre
- Az ünnep fényét emeli az alkalomhoz illően feldíszített óvoda.
- A programok erősítsék a gyermekekben a hagyományok tiszteletét, az összetartozást, a közösségi érzést, az egymásra való odafigyelést.
- Könnyítsük meg a beilleszkedés folyamatát.
- Közös élményszerzés biztosításával ünnepek, hagyományok megismertetése életkori sajátosságokhoz igazítva.
- A hagyományok ápolása közben az együttjátszás, együtt munkálkodás, tervezgetés tegye örömtelivé a várakozás időszakát.

- Érezzék a gyermekek a hétköznapi és az ünnepnapok váltakozását, ritmusát, éljék át a hagyományos ünneplést a népszokások megismerése által. A szokások újraélesztésével törekedni kell arra, hogy hiteles hagyományt adjunk át.
- Erkölcsi tulajdonságok fejlődését a szokásrendszer megállapítását segítjük.

Óvodai ünnepnapok, jeles napok:

Dátum	Megnevezés	Tartalom	Érintettek köre
szeptember	Magyar népmese napja; Mihály napi vásár	Mese nézés a könyvtárban Tájház látogatás Kirakodó VÁSÁR rendezése	Teljes óvoda
szeptember és október	Ahány gyermek, annyi virághagyma	Közös virághagyma ültetés a szülőkkel	Teljes óvoda
október	Állatok Világnapja – állatok hete	Projekt hét. Állatvédelem fontossága Képzőművészeti kiállítás az intézményben Lehetőség szerint állatkerti kirándulás	Teljes óvoda
	Kiskert projekt	Magas ágyások, kiskert rendbetétele, őszi veteményezés	Teljes óvoda
november	Szent Márton hete	Libás téma hét Nyílt program a szülőknek	Teljes óvoda
	Egészség hét	Egészséges életmódra nevelés témaköre Védőnő látogatás	Teljes óvoda
november és december	Advent I. Advent II. Mikulás Advent III. IV. Karácsony	Adventi koszorú, naptár 3 hetet meghaladó projekt Gyertyagyújtás a csoportokban Mikulás Luca Részvétel gyerekekkel a városi Adventen	Teljes óvoda
december	Szent Miklós nap	Mikulás ünnepség	Teljes óvoda
	Karácsony	Karácsonyi ünnepség a csoportokban Terasz dekorálás Díszek készítése a városi karácsonyfára	Teljes óvoda
február	Farsang Télkergető nap	Farsangi mulatság-jelmezbál	Teljes óvoda

március	Nemzeti ünnep	Projekt hét Katonás játékok, Zászlócskák kitűzése és megemlékezés az emlékműnél	Teljes óvoda
	Víz projekt	Projekt hét Tavaszköszöntő Természetvédelem Vízlépcső	Teljes óvoda
március vagy április	Húsvét	Projekt Locsolkodás	Teljes óvoda
április	Fenntarthatósági hét	Újrahasznosítás, természetvédelem, környezettudatosság	Teljes óvoda
	A FÖLD hete	Környezettudatosság, vizeink, élőhelyünk védelme, vetélkedők, kirándulások	Teljes óvoda
május	Anyák napja	Ajándékkészítés, ünneplés	Teljes óvoda
	Májusfa állítás		Teljes óvoda
	Madarak és fák napja	Projekt hét, kiállítás, séta, természetvédelem, madárvédelem	Teljes óvoda
	Gyermekek hete	Projekt hét Gyermekprogramok	Teljes óvoda
május-június	Évzáró- és ballagás	Ünnepi műsor	Teljes óvoda

Az ünnepek jelentőségei:

- A szülőkkel való találkozás, beszélgetés, együttműködés lehetőségeit biztosítják.
- A szülők és az érdeklődők képet kaphatnak az óvoda és az óvodapedagógusok munkájáról.
- Pedagógiai szempontból kiemelt jelentőségű, a nevelésnek tágabb teret biztosít:
 - tevékenységi lehetőségek,
 - egyéni közösségi érzések megmutatkozása,
 - a gyermekek közötti együttműködés gyakorlása, aktivitása, kreativitásra ösztönző hatása, esztétikai élmények hatása.
- Közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzeteket teremt, a hétköznapiaktól eltérő módszereket alkalmaz az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.
- A hagyományok ápolásával a kultúráink megismertetésére adnak lehetőséget.

Népi hagyományok őrzése

A hagyományörzés érzelmi hatástöbblete, az örömmel átélt aktivitás, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelemfejlesztés mozgató ereje. Ez érezhető az óvodai élet valamennyi tevékenységformáján, a fejlesztés területein, vagyis áthatja az egész nevelési rendszert.

A néphagyományőrző tevékenységek tartalma:

- Játékidőben a természetes anyagok, eszközök közelsége aktivitásra serkenti a gyermeket. A mindennapok tevékenységébe jól beleilleszkedik a játékeszközök készítése. Az óvónők segítségnyújtása közben jó alkalom nyílik a beszélgetésre, a népmesék, mondókák, dalok felidézésére. A népszokásokhoz fűzött, az óvónő által elmesélt történetek hatást gyakorolnak erkölcsi ítéleteik alakulására, magatartáskultúrájukra, viselkedésmódjukra.
- Az udvari játékok a hagyományápoló tevékenységekkel bővülnek. A természetes anyagokkal való műveletek mellett a dalos játékok, a népi sportjátékok játszására is sor kerülhet. A dalos játékok a zene fejlesztésben és az érzelmi nevelésben, a népi sportjátékok az állóképesség, az egészséges küzdő szellem alakításában kapnak fontos szerepet.
- Az óvoda udvara, környéke, a séták, a kirándulások, jó lehetőséget adnak a természet, a környezet megszerettetésére, az évszakok változásaiból fakadó népi időjósítások felidézésére. A gyerekeket a közösen átélt élmények a környezetükhöz kötik, amelynek védelmezőivé válhatnak.
- A szülőföld szépségének megláttatása, a környezet alakítása, amelyben a gyermek közvetlenül részt vesz, alakítja vizuális látásmódját. Ez az alap, melyre a gyerekek művészetre nevelése épül.
- A népi kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein át hatva épülnek be a gyermek ízlésvilágába. Zenei, irodalmi és vizuális nevelése is e "gyökerekből" táplálkozik, amelynek anyaga a népművészet értékes és szép alkotásai.
- A mindennapi élet tevékenységei és a jeles napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepeelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapiak, és fel lehet kelteni a gyermekek érdeklődését az egyházi és az úgy nevezett "zászlós ünnepek" iránt is.
- A helyi tájház látogatása, a berendezési tárgyak nevének megismerése, használatuk, praktikus tulajdonságaik, anyaguk és egyéb jellemzőik felfedezése, a közösségi udvar használata – kemence, kamra.

Óvodánk a hagyományok ápolásában és a gyakorlati megvalósításban Dr. Balatoni Katalin: **Így tedd rá!** Programját veszi alapul, ennek megfelelően az eszköztárat is használja és folyamatosan fejleszti.

ZÖLDÍTŐ NAPOK

Céljaink:

- az óvodánkban folyó fenntarthatóságra nevelés szellemében történő nevelőmunka megvalósítása és fejlesztése;
- az óvodás gyermekek környezettudatos szemléletének, gondolkodásának, magatartásának megalapozása, formálása élményalapú tevékenységek során;
- az óvodapedagógusok, a szülők, a helyi társadalmi közösségek környezettudatosságának alakítása;
- a Zöld Óvodához tartozó lakóközösségek értékeinek megismerése, azok fontosságának, védelmének tudatosítása a településfejlesztési/vidékfejlesztési törekvések figyelembevételével.

IV.7. Szakmai dokumentumok, tervező munka

A gyermek egyéni képességeinek mérése, nyomon követése

Óvodánkban saját mérés értékelési rendszert működtetünk, a helyi sajátosságok figyelembe vételével kialakított mérőeszközt használunk. Az oviKréta rendszerben kötelezően használt dokumentumokat a felületen rögzítjük, amiben a gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai dokumentumok használatát a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet szabályozza.

Az **oviKréta** és az **Óvodai csoportnapló** az óvodánk pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Éves tanulási terv – korcsoportnak megfelelően a nevelési év során feldolgozott témákhoz igazodó, az Éves tematikus tervek anyagának összefoglaló, rendszerezett dokumentuma. A dokumentum három korosztályra lebontva, azon belül is három differenciálási szintre meghatározva jeleníti meg az egyes tevékenységi területek tartalmát. A területeknek megfelelő azonos szakirodalmat dolgozunk fel minden óvodai csoportban annak érdekében, hogy a csoportok közötti átjárás ne okozzon a tudástartalom tekintetében lemaradást, eltérést. Mindezek mellett megtartva a pedagógus szabadságát abban a tekintetben, hogy kiválasztja a gyermekcsoportjának megfelelő tartalmakat.

Nevelési terv – a csoportnapló tartalmazza féléves bontásban az adott életkorú gyermekektől elvárható fejlettségi szintnek megfelelő elvárásokat, a nevelési területek részletes kidolgozásával három korcsoportnak. A szintek egymásra épülnek.

Célunk: Óvodánk Pedagógiai programjának megvalósítása érdekében a tudatosság, tervszerűség, szakmaiság érvényesüljön fejlesztő tevékenységükben.

Feladataink:

- Nevelési céljaink ismeretében tevékenységeinket, fejlesztési feladatainkat a gyermekek életkori és egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük, építve a gyermeki igényeikre, az eltérő fejlődési ütemre.
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján figyelembe vesszük, hogy az óvodás gyermek alapvető tevékenysége a játék, ez számára a legalkalmasabb ismeretszerzési forma, amely nagyobb tudatosságot, szervezési képességet és kreativitást igényel az óvodapedagógusoktól.
- Biztosítjuk az oldott, szeretetteljes, derűs légkör megteremtését.
- A tervidőszak hosszát két ciklusra bontva határoztuk meg:
 1. időszak: szeptembertől január végéig
 2. időszak: februártól május végéig

Ennek megfelelően készítjük el a nevelési feladataink tervezését és az időszak értékelését.

A nyári időszakra közös nevelési-heti terveket készítünk.

- A műveltségterületek tervezését 1 hónapos időtartamra tematikus terv formájában, azt követően heti lebontásban tervezzük. Minden héten más-más témára alapozva, melyet minden nap kiegészít a MOZGÁSKOTTA fejlesztő tevékenység.
- A témakörök, módszerek, eszközök, foglalkoztatási formák megválasztása, alkalmazása, az óvodapedagógusok kompetenciája
- A tervezőmunka szempontjai a közös értékrend biztosítása, az áttekinthetőség, feltételek biztosítása a játékra, mely a gyermek alapvető tevékenysége, differenciált tevékenységek megvalósítása, komplexitásra törekvés és a módosítási lehetőség biztosítása, rugalmasság.

A gyerekek fejlődését nyomon követő dokumentáció

A hatékony óvodai nevelés alapfeltétele a gyermek személyiségének, adott állapotának alapos ismerete, hogy fejlődésében saját képességei szerint és saját tempójában haladva minél magasabb szintre jusson el.

Célunk: A gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembevételével fejlesztési feladatok meghatározása, hogy a fejlesztő tevékenység eredményeként az óvodáskor végére a gyermek alkalmassá váljon az iskolai életmód megkezdésére.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, dokumentáljuk.
- Értelmi, érzelmi, közösségi, anyanyelvi és mozgásfejlődésének eredményét félévenként rögzítjük
- Az oviKréta rendszer által biztosított fejlődési naplóban követjük nyomon a gyermek fejlődését az iskolakezdésig, illetve az intézmény mérés-értékelési rendszerének használatával.
- A gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket folyamatosan rögzítjük.
- A gyermek fejlődéséről a szülőt évente 2 alkalommal, illetve kérdés vagy probléma esetén szükség szerint tájékoztatjuk.
- A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról- a gyermek szülein és óvodapedagógusain kívül- csak az óvodavezető engedélyével, speciális szakemberek részére adható tájékoztatás.
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe a gyermek fejlődésének érdekében, amelyhez pedagógiai szakvéleményünk szükséges.

Alapelveink:

Folyamatos megfigyeléseket végzünk a gyermek tevékenységei során, természetes élethelyzetben, a nap bármely szakában.

Fontosnak tartjuk, hogy a megfigyelési, mérési eredmények regisztráltak, felhasználhatók legyenek.

A megfigyeléseket, méréseket a gyermek testi fejlettsége, mozgásfejlettség, szociális fejlettség, érzelmi, akaratú képesség, és értelmi képességek területén végezzük.

Fejlődési napló alkalmazásakor figyelembe vettük a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet előírásait.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, ami tartalmazza a gyermek:

- gyermek anamnézisé
- a gyermek fejlődésének mutatóit 10 területen 5-5 részterületre bontva
- az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat intézkedéseket, az elért eredményt
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógusnak a fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket

IV.8. Az IKT eszközök használatának lehetőségei

Célja: Az infokommunikációs eszközökkel való ismerkedés, és azokkal való bánás lehetőséget teremt a gyermekek közötti esélyegyenlőségre. A CD lejátszó, hordozható hangszórók, TV, digitális fényképezőgép, laptop, számítógép, projektor melyek szerepet kapnak a nevelés folyamatában, melyet a pedagógus az óvodában **kritikusan, célszerűen**, céljainak megfelelően használ, ahol egy új pedagógiai környezetet teremtve ismerkedhetnek a gyerekek a környező világgal.

A „modern” óvodapedagógus/óvodai nevelő:

- Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára, a digitális eszközök funkcionális használata terén.

- A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.
- Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

- olyan képességfejlesztő programok bemutatása, melyek támogatják a gyermekek felfedezőkedvét, kreativitását, és teret enged a problémamegoldásoknak
- a lehetőségekhez képest úgy alakítani a környezetet, és a gép kiegészítőit, hogy az a gyermeknek kényelmes legyen
- a gyermek kérésének megfelelő méretűre állítani a képernyőt, és a hangerőt
- folyamatosan ellenőrizni kell a gyermek tevékenységét
- a számítógépet használjuk közösségi eseményeknél, illetve testmozgással kapcsolatban
- differenciált bánásmód, egyéni fejlesztés
- a tanulási zavarok felismerése
- a sajátos nevelési igényű gyermekek bekapcsolása az interaktív játékok kezelésébe
- a kiválasztott képi anyag tömör, lényegre törő, időtartamban is illeszkedjen az adott korcsoport életkori sajátosságaihoz

Általános feladatok:

- probléma felismerése, térbeli tájékozódás
- kudarcátűrés, együttműködés pozitív fejlesztése
- írott nyelv megismerése, de nem az írás, olvasás tanítása
- algoritmikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- a szem- kéz koordináció hatékony fejlesztése
- kreativitás fejlesztése
- figyelemkoncentráció fejlesztés
- a sikeres feladatmegoldás lehetősége, (a hibajavításnak nyoma sem marad)
- szociális készségek fejlesztése
- vizuális memória fejlesztése

- egyéni auditív fejlesztés

4-5 éves gyerekek csoportjában:

- ismerkedés az információs alapjaival
- jelek alapján információk gyűjtése (lenyomatok, nyomok a hóban)
- képek értelmezése (CBA, orvosi rendelő, Auchan..)
- óvodai jelek-értelmezése
- környezetünkben található jelzések értelmezése (TV, telefon)
- piktogramok (WC, Metro)
- kirándulás, és turista jelek
- közlekedési táblák
- a szerzett információk feldolgozása, hangfelvétel készítése, gyűjtemények fűzése

5-6-(7) éves gyermekek csoportjában:

- Ismerkedés az informatikai eszközökkel
- diavetítő
- video
- programozható játékok

CD lejátszó

Hangokat tartalmazó CD lemezek:

A fejlesztés tartalma:

- Madárdalok a kertben és a ház körül,
- Madárdalok Magyarországról,
- Állatok hangjai,
- Világunk hangjai.
- Hangfelvétel készítése a feldolgozandó témához- hangeffektek speciális összeválogatása.
- Kép gyűjtemények a feldolgozandó témaköröknek megfelelően.
- Internetről válogatott, és kinyomtatott, újságokból kivágott képek, postai levelezőlapok, rajzolt ábrák stb.

4-5 éves gyerekek csoportjában:

- háziállatok- hangjainak összekapcsolása
- jellegzetes tárgyak- hangjainak összekapcsolása
- mit hallasz?- felismerő játék
- zenehallgatás: választható zenei anyag-időhatárral

5-6-(7) éves gyerekek csoportjában:

- házi, és vadon élő állatok hangjainak felismerése-képpel összekapcsolása
- legismertebb madarak képének-hangjának kapcsolása
- jellegzetes tárgyak kép-hang társítása
- mit hallasz?- felismerő játék
- Közlekedési eszközök kép-hang, társítás
- hangszerek kép-hang, társítás
- zenehallgatás: választható zenei anyag-időhatárral

Televízió

A fejlesztés tartalma:

Az ismeretek direkt közvetítése, egy-egy téma feldolgozásához illeszkedő képek vetítése, digitális fotók megjelenítése, rövid ismeretterjesztő filmek bemutatása-információ átadás.

Felhasználható anyagok:

- 12 hónap az erdőn, Gyöngyvirágtól- Lombhullásig,
- A kék Bolygó sorozat,
- Magyarország Nemzeti Parkjaiból - részlet
- Házunk táján,
- Vadvirágos réten,
- Erdő mélyén,
- Háziállatok, vadállatok,
- Díszállatok kalitkában, terráriumban.
- Zenés koncert filmek: Tükrös, Halász Judit, Gryllus Vilmos, Kaláka együttes

3-4 éves gyerekek csoportjában:

- képek vetítése (10-15 db)
- digitális fotók bemutatása

4-5 éves gyerekek csoportjában:

- képek nézegetése (15-20 db)
- digitális fotó bemutatása
- rövid ismeretterjesztő film (8-10 perc)

5-6-(7) éves gyerekek csoportjában:

- képek nézegetése (csoportra szabni)
- digitális fotók bemutatása
- rövid ismeretterjesztő filmek
- természetfilmből részletek bemutatása.
- népzenei koncert részlet
- néptáncos filmrészlet

Digitális fényképezőgép

A fejlesztés tartalma: Különböző témában készült képek felhasználása tevékenységek kiegészítőjeként.

- kirándulások
- kézműves foglalkoztatás
- csoport élete (pillanatképek)
- udvari élet
- emlékeztető események (Mikulás, Karácsony, stb.)
- kulturális események
- montázskészítés

Minden korosztályban: Közös élményekre emlékeztetés.

Projektor

A fejlesztés tartalma: Élmény fokozása a kivetített képekkel.

- DVD filmek
- gyűjtött képek
- digitális fotók
- interaktív játékok
- interaktív kreativitást elősegítő programok
- interaktív mozgásfejlesztő játékok

minden óvodai csoportjában:

- gyűjtött képek
- digitális fotók
- rövid ismeretterjesztő film
- interaktív mozgásfejlesztő játékok
- DVD film részlet
- rövid ismeretterjesztő film
- digitális fotók
- gyűjtött képek
- interaktív játékok
- interaktív kreativitás elősegítő programok
- interaktív mozgásfejlesztő játékok

IV.9. Az óvoda kapcsolatai

Külső kapcsolataink tartalmát, a kapcsolattartás formáit intézményünk Szervezeti és Működési Szabályzata részletesen szabályozza. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

1. Óvoda- család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Különösen fontosnak tartjuk ezt óvodánk esetében, mivel gyakran hátránycsökkentő szerepet is szükséges megvalósítanunk, az óvodás gyermekeink közel 10%-a nem a saját családjában nevelkedik. A család szerepének, azon belül a szülői szerepek pozitív megerősítésére, az együttműködés javítására, a kapcsolattartási módok folyamatos alkalmazására fokozottan oda kell figyelnünk.

Elengedhetetlen, hogy ismerjék nevelésünk célját, feladatait, s elvárásainkat velük szemben, hiszen csak közösen tudunk a gyermek érdekében hatékonyan tevékenykedni. Soha nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködése során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolattartás lehetséges formái:

Családlátogatás: kötelező az óvodába lépés előtt, valamint szükség esetén probléma megoldására. A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Pozitív kapcsolatot alapozzon meg az óvodai dolgozók és a család között.

Beszoktatás, befogadás: A beszoktatás és befogadás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megtapasztalásával. A család legfontosabb információforrása az óvodáról gyermeke hangulata, benyomásai, tapasztalatai. A gyermek óvodai élményein keresztül a család is kialakít egy képet az óvodáról, a csoportról, az óvodapedagógusról, és a csoportban dolgozó többi dolgozóról. Fontos, hogy megismerhessék óvodai programunkat, elképzeléseinket, hiszen, ha érzik, hogy jó kezekben van gyermekük, szeretettel fordulunk feléjük, megkönnyíthetjük számukra az elválást egymástól, s zökkenő mentesebbé válik a „beszoktatási” feladatok ellátása.

Szülői értekezletek (szükség esetén évente több alkalommal): Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A kapcsolatot és a kommunikációt a kölcsönös tisztelet és elfogadás kell, hogy jellemezze.

Kötetlen beszélgetések- napi kapcsolattartás: Ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen a gyermekével történt eseményekről, fejlődéséről, valamint az óvodapedagógus is a gyermekkel a családban történt fontosabb eseményekről, napi kapcsolattartásra van szükség. Ez egy- két percet nem haladhatja meg. Az ennél hosszabb időt igénybe vevő beszélgetésre fogadóóra keretében kerülhet sor.

Fogadóórák: A fogadóórák megtartását személyre szabottan fél évenként biztosítjuk, valamint, ha a szülő kéri, vagy az óvodapedagógus szükségesnek tartja. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek.

Nyílt napok: Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről. Ilyen lehetőséget adunk a leendő szülők számára is az óvodával való ismerkedésre.

Szülői Szervezet megbeszélései: Képviselik a szülőket és a gyermekeket a köznevelési törvény által biztosított jogaik érvényesítésében. Rendszeres időközönkénti megbeszélései az óvoda életét, a szülőket érintő és érdeklődésre számot tartó témák megvitatására.

2. Együttműködés a fenntartóval

A fenntartó önkormányzattal szakmai alapokon nyugvó, harmonikus munkakapcsolat megvalósítására törekszünk. Ennek alapja a folyamatos kapcsolattartás, az információáramlás működtetése.

A kapcsolattartás formái:

- részvétel vezetői értekezleten
- részvétel az önkormányzat képviselő-testületi ülésein
- beszámoló készítése
- fenntartó véleményének kikérése, megismerése az óvoda működésével kapcsolatban

3. Kapcsolattartás Gyermekjóléti Szolgálattal A Kiskörei Gyermekjóléti alapellátással foglalkozó szakemberével aktív munkakapcsolatban állunk.

A kapcsolattartás formái:

- jelzőlapok küldése a gyermekeket érintő problémák esetén
- konzultációk, esetmegbeszélések

4. Kapcsolattartás Egészségügyi szolgáltatókkal háziorvos, fogorvos, Védőnői szolgálat

A kapcsolattartás célja a nevelés egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése, a rendszeres egészségügyi vizsgálatok megszervezése, az egészséges életmód szokásainak megszilárdítása. Az esetmegbeszélések aktív tagjaként számítunk együttműködésükre.

5. Együttműködés az iskolával

Az óvoda- iskola átmenet megkönnyítése érdekében fontos, hogy az óvodának aktív, együttműködésen alapuló kapcsolata legyen az iskolával. Együttműködésünk elősegíti a szülők megfelelő tájékoztatását, valamint visszacsatolást biztosít az óvodának nevelőmunkánk értékeléséhez.

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Az óvoda

és az iskola együttműködése során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozhat a tanító személyének megismerésére is.

A gyermekhez illesztett iskolakezdést, a kudarcok megelőzését szolgálják a pedagógiai programban azok a speciális, pedagógusokra vonatkozó feladat-meghatározások is, amelyek általános hatókörű szabályozóként érvényesek az intézmény teljes nevelőtestületére. Az átmenetet közvetlenül meghatározó alapelveink:

- az elfogadó légkör, a kellemes, esztétikus környezet megteremtése;
- a gyermek szükségleteire figyelő szokásrend kialakítása;
- az életkori sajátosságok és az egyéni különbségek figyelembevétele a követelmények támasztásában, a tevékenységekben megvalósuló tanulás tervezésében és irányításában;
- a beilleszkedés segítése, egyéni átvezetés;
- a biztonságot nyújtó személyhez kötődés elősegítése;
- az érdekes, élményszerű tevékenységek (fokozatosságra, egyéni bánásmódra épülő, egyéni képességeket figyelembe vevő differenciálás);
- az önálló munkavégzés algoritmusának elsajátíttatása;
- odafigyelés az egészséges terhelésre;
- folyamatos ellenőrzés, fejlesztő értékelés, önértékelés;
- segítségnyújtás a lemaradások, hátrányok kompenzálásához;
- partneri együttműködés a szülőkkel;

A kapcsolattartás lehetséges formái:

- Egymás pedagógiai programjának kölcsönös megismerése, tapasztalatcsere.
- Részvétel egymás belső továbbképzésein, hospitálási lehetőségek kihasználása.
- Régi óvodások nyomon követése. Visszajelzés eredményeikről, hiányosságaikról.
- osztály követelményszintjének megismerése módszertani megbeszéléseken.
- Kölcsönös részvétel egymás rendezvényein.
- Iskolába készülő gyerekeinkkel látogatás az iskolába.
- Részvétel az iskolai beiratkozást megelőző szülői értekezleten.

6. Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesszintjének megállapítása, speciális fejlesztése érdekében aktív kapcsolatot tartunk fenn a Heves Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Egri és Hevesi Tagintézményének szakembereivel.

Együttműködés lehetőségei:

- pszichológiai vizsgálat
- nevelési tanácsadás
- logopédiai fejlesztés
- fejlesztő foglalkozások

7. Egri Pedagógiai Oktatási Központ

Az ágazati irányítás intézményekkel kapcsolatot tartó megyei irányító szervezete a POK. Közvetett partnere óvodánknak.

Tevékenységei közül az óvodákra is vonatkoznak:

- pedagógiai értékelés
- szaktanácsadás, tantárgygondozás
- pedagógiai tájékoztatás
- tanügy- igazgatási szolgáltatás
- pedagógusképzés, továbbképzés
- pedagógiai szakmai ellenőrzés, pedagógus- minősítés

Az igazgató feladata a POK-kal való kapcsolattartás, adatszolgáltatás, igénybejelentés. Kötelező feladat az ellenőrző és minősítő tevékenységekben való együttműködés. Lehetőség az ingyenesen igénybe vehető továbbképzéseken való részvétel biztosítása.

8. Kapcsolattartás belföldi és külhoni óvodákkal

Intézményünk a szakmai kapcsolatok bővítésére törekszik. Terveink között szerepel testvérkapcsolati együttműködés megtartása és fejlesztése a testvér településünk Zágon óvodájával. Valamint törekszünk megyén belüli és azon kívüli meglévő szakmai kapcsolataink erősítésére, fejlesztésére, együttműködési lehetőségeink feltárása, kialakítása.

V. ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

*„Senki sem fogja megvédeni azt, ami nem érdekli,
és senkit sem fog érdekelni az,
amiről soha semmi tapasztalatot nem szerzett.”
David Attenborough*

A gyerekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, ahol a gyerekek spontán fejlődése, érése és a céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve, egymást felerősítve van jelen. A játékra belső feszültség készíteti, amely elsődlegesen fiziológiai – pszichológiai éréstől fakad, de erre nagyon nagy hatással van a szociális környezete, a felnőttek magatartása is.

Minden játék sajátossága a feszültségcsökkenés és az öröm. A játszó gyermek időnként a feszültség növelését is igényli a játék fokozása érdekében. Ez egyre nehezebb, egyre bonyolultabb játékmegoldásokhoz vezet.

Minél bonyolultabb a tevékenység, annál magasabb szinten segíti a játszó gyermek készségeinek alakulását. Ebben is szerepe van az őt körülvevő felnőtteknek. A játékot kiváltó feszültség nem spontán biológiai fiziológiai éréstől fakadhat. Ilyen feszültségek szükségszerűen keletkezhetnek a mindennapi életben. Ha ezek kellemesek a gyermek a megismétlésüket kívánja. Miután elmondani nem tudja, eljátssza. A játék során adódik a legtöbb kedvező alkalom aktív szókincsük gyarapítására, beszédképességük fejlesztésére.

V.1. Játék

A szabadjátékot az egészséges, harmonikus fejlődés legfontosabb biztosítékának tekintjük. Fontos feladatunk a játék feltételeinek megteremtése, megfelelő légkör, hely, idő, eszköz és élmény biztosítása. A személyiségfejlesztés érdekében, a játékfajták nyújtotta lehetőségek maximális kihasználása a gyakorló, a szimbolikus, a konstruáló és szabályjáték területén.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és egyben leginkább fejlesztő, mással nem helyettesíthető tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Az óvodás kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőség szerint zavartalanul ki kell elégülnie. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó

tevékenység. Amennyiben kellemetlen élmények okozzák a feszültséget a játékban való újraélés közben, azt csökkenteni kell.

A környezetéből kapott új ismeretek alkalmazásának, az ott látott szerepek utánzásának vágya (közlekedés, utazás, vásárlás, stb.) a tömegkommunikációból az információk sokasága a megismeréshez, az alkotni vágyáshoz kapcsolódva is okozhat feszültséget. Az én fejlődésből és környezetéhez való alkalmazkodás együttes igényéből keletkezik a szabályok betartásának igénye, amely ugyancsak belső feszültséget okoz. A játékban a cselekvések által olyan problémákat old meg, amely a későbbi problémamegoldó gondolkodás alapjai lesznek.

Csak ezeknek az összefüggéseknek az ismeretében érthetjük meg igazán a gyermek játékát. Ezt kell figyelembe vennünk, ha valamilyen játékot kezdeményezünk vagy e folyamatban lévő játék gazdagítására, magasabb szintre való emelésére törekszünk. A játék általános jellemzői közé soroljuk a játék komolyságát. Amelyik gyermek játszik, az a játékot nagyon komolyan veszi. Néha még a látszólagos semmit csinálás is fontos lehet számára. Ennek őszinte megértéséhez és átérzéséhez magas fokú empátia szükséges.

A gyermek játékában életkorára és aktuális állapotára jellemző legdominánsabb szükségletei nyerne kielégítést. A külvilágból és saját belső világából származó benyomásokat játékban jeleníti meg. Játék közben megismerik önmagukat, korlátaikat és lehetőségeiket, alakul énképük. Megismerik a játékhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat. Felfedezik, megtapasztalják a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, pozitív értelemben birtokolják környezetüket. Erősödnek társas kapcsolataik, megélik az alá, fölé, mellérendelt szerepet, fejlődik kommunikációs készségük (gyermek-gyermek; gyermek-felnőtt viszonyában). A játék során mélyül a közösséghez tartozás érzése, formálódik a csoportok közösségi élete. A közös élményszerzés lehetőséget és elegendő alapot ad arra, hogy a gyermekek játékukban újra élhessék, újra alkothassák tapasztalataikat, szerzett ismereteiket, tudásukat, pozitív és negatív élményeiket. A játék az óvodai napirend alappillére, minden tevékenységi formát a játék jellemez.

Célunk:

- A gyermek saját elképzeléseinek, vágyainak, önállóságának, kreatív ötleteinek kibontakozása, önkéntes, örömmel végzett játéktevékenységben, lehetőségekben, a szabad játék keretében.
- Legyen a játék szabadon választott, külső kényszertől mentes tevékenység, mely magáért a tevékenységért folyik, amit feszültségcsökkentés és örömszerzés kísér.

- A gyermek legyen érdeklődő a környezetének megismerésére, az összefüggések megértésére törekvő és kezdeményező.
- A gyermeki játék önállóságának figyelembe tartása.
- A játék keretei közt bontakozzanak ki a fejlettebb tevékenységek (munka, tanulási folyamatok).

A játék valamennyi tevékenységi formával karöltve alkalmas környezeti attitűdök alakítására, a zöld tartalmak megjelenítésére, közvetítésére, tudatosítására, azaz a fenntarthatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztésére.

Feladatunk:

- Boldog, derűs, vidám, félelemmentes légkört biztosítani óvodásaink számára.
- Megteremteni a szabad mozgástevékenykedést, az önállóságot, a kezdeményezést, az egymás melletti vagy együtt játszást, és a munkálkodás legjobb lehetőségeit.
- Állandó szokásokat, hagyományokat, ritmikus életrendet kialakítani.
- Segíteni a fejlődést, a közösségbe való beilleszkedést, a baráti kapcsolatokat, kisebb csoportok kialakítását.
- Hozzásegítjük a gyermekeket a tényleges játszás élményéhez együtt játszással, utánozható minta, segítség és kezdeményező lehetőségek adásával.
- Biztosítjuk a játékidő folyamatosságát, lehetőséget adva az elmélyült játékra.
- Játék közben a gyermekek megfigyelése, személyiségfejlesztésük tervezéséhez.
- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- A gyermekkorban megjelenő játékfajták fejlesztése.

Nyugodt légkör: Az óvadás gyermek személyiségének fejlődéséhez kiegyensúlyozott, derűs légkörre van szüksége. Ott tud felszabadultan játszani, ahol érzi a felnőtt jelenlétét, védő szeretetét. A konfliktushelyzetek megelőzésében, csökkentésében, megszüntetésében is nagy szerepe van, ha gyermek el tud vonulni, megnyugodni, pihenni.

A hely biztosítása: A játékhoz megfelelő térre, és helyre van szükség. Az óvodában a játék tere tágabb értelemben főként a csoportszoba és az óvoda udvara, szűkebb értelemben az a lehatárolt tér, amiben egyénileg, párban, vagy mikro csoportban játszik. A csoportszoba lehetőségeit úgy alakítjuk ki, hogy mindenki nyugodtan tevékenykedhessen. A bútorokat úgy

rendezzük el, hogy minél több szabad területhez jussunk. A játzó csoportok elválasztása egymástól pedagógiai szempontból fontos feladat, melyet kisebb területek, állandó játékhelyek létrehozásával valósítunk meg (kuckósítás). Minden csoportban állandó helye van a mesesaroknak, építésnek, babaszobának, ábrázoló tevékenységeknek.

Játékszerek, eszközök: Jó minőségű, tartós, jól tisztítható, esztétikus, egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök, félkész elemek, különböző tárgyak és anyagok. Színben, méretben, funkcionalításban feleljenek meg a gyermekek igényeinek, keltsék fel érdeklődésüket, segítsék az elmélyült játék kialakítását.

A játékeszköz motiválja a játékot, fejleszti a kreativitást. A játékeszközökkel folytatott manipuláció közben, illetve a különböző eszközök hatására fejlődik a gyermek. A játék eszköztár összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságaiból, egyéni fejlettségéből adódó játékfajtákat, játéktémákat. A feladat az új játékeszközök figyelemmel kísérése, a csoport számára hasznos eszközök lehetőség szerinti beszerzése, elkészítése. A csoport szükségleteinek megfelelő, elegendő jó mennyiségű játékeszköz biztosítása.

A játékidő: A gyerekek hétköznapijában szabadon választott játékkal játszanak, a játékhoz szükséges időt a rugalmas napirend, biztosítja. Fontos, hogy legyen idejük elképzeléseik megvalósítására, és képesek legyenek az elmélyült játékra. Fontosnak tartjuk, hogy időjárástól függően minél több időt biztosítsunk a szabad levegőn történő játékra.

V.1.1 Játékfajták az óvodai nevelésben

☞ GYAKORLÓJÁTÉK

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

- Ismerje a gyakorlójátékok pedagógiai értékét, biztosítsa a legjobb feltételeket, és ha szükséges, segítse motiválni a funkció magasabb szintű gyakorlását úgy, hogy egyidejűleg a játékból fakadó örömet is fokozza.

A fejlesztés tartalma:

- hang és beszéd játékos gyakorlása
- a játékos mozgás ismétlése többnyire a gyermek által alkotott szabály szerint
- tárgyakkal, anyagokkal való manipulálás

Nevelőértéke:

A gyakorlójátékban nagy szerepe van a „magam csinálom”, „már tudom” motívumnak, ezért az én fejlődésének fontos tényezője. A gyermek a funkció gyakorlása során a tárgyak egymáshoz való viszonyát megismeri, készségei, ismeretei fejlődnek. Intellektuális érzelmek fejlődését segíti: kíváncsiság, öröm, sikerélmény.

Megjelenési formái: 3-4 éves gyermeknél gyakori, még 4-6-(7) éves korig, konstrukciós vagy szerepjáték részmozzanatként, valamint mozgásos játék néhány formájában észlelhetjük. Tartósan rögzült gyakorlójáték esetén az okok felderítése után a gyermek magasabb szintű játékba való átsegítése szükséges. E játék a legegyszerűbb funkciók gyakorlásáról az anyagokkal, eszközökkel és tárgyakkal végzett gyakorlójátékon át elvezet a konstrukciós és szerepjátékokig.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ebben a korban tartósan csak akkor jelentkeznek, ha a gyerek lemaradt a fejlődésben, képességei fejletlenek, tapasztalatai, élményei szegényesek, valamint amikor egy új játékszer, eszköz használatát még nem ismeri és a sikeres játékhoz a játékszerrel való előzetes manipulálásra van szüksége.
- Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is. Az óvónő ebben az életkorban is engedje a gyakorlójátékot. Ha azonban azt tapasztalja, hogy egyes gyerekek kizárólag ezen a szinten maradnak, keresse meg az okokat, s igyekezzék ezen a fejlődési fokon átsegíteni őket.
- Előfordulhat, hogy a szerep- vagy konstruáló játék egy-egy művelete kiválik a játékból, a gyerek belefeledkezik a műveletek, mozdulatok ismételtetésébe. Amíg aktívan belemélyed a tevékenységbe, az óvónő ne zavarja meg. Amikor azonban az aktivitása csökken, ösztönözze szóval, esetleg eszközökkel a korábbi, abbahagyott játék folytatására.

☞ KONSTRUKCIÓS JÁTÉK

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

A gyermekek tapasztalatainak, élményeinek gazdagításával kreatív óvodai légkör kialakításával az óvodai élet sokszínűségének biztosításával segítse elő a gyermekek konstrukciós játékának fejlődését. Adjon módot az önálló kezdeményezésre a játék

kidolgozására, elmélyítésére. Különösen gondot fordítson a szociális környezetből eredő, a gyermek hátrányos helyzetéből adódó különbségek csökkentésére. Egyénenként találja meg az alkalmat és a módot, hogy megismerjék, megkedveljék a konstrukciós játékokat. A hatékony nevelőmunka feltételezi a kiváló adottságú gyermek fejlesztését is. E gyermekek egyéni képességeihez igazodó fejlesztő hatások biztosítása feladata az óvodapedagógusnak.

A fejlesztés tartalma:

A játék lényege maga a konstruálás. Nevelő értéke: kreativitásra nevelés. A megfigyelés, emlékezés, a képzelet, a probléma megoldása, az esztétikai érzék és a manualitás fejlődését teszi lehetővé. Nem csak az a fontos, hogy mit hoz létre az óvodás korú gyermek a konstrukciós játékban, hanem az is, hogy miként alakul a konstrukció, milyen szerepe van az utánzásnak, a leleményességnek, ötleteknek, a problémamegoldó cselekvéseknek, illetve gondolkodásnak.

A konstrukciós játék fejlődési fokozatai:

- A véletlenül sikerült alkotások.
- Konstruálás, ahol a gyermeket a konstruálás menete és nem az eredménye érdekli.
- Előre megtervezett bonyolult konstrukció.
- Fejlődés mutatkozik a gyermekek csoportonkénti formáiban is. Az egyéni, egyedül folyó játékot az egymás mellett folytatott tevékenységet a közösen megtervezett váltja fel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Konstruáló, építő játékelemekből játékszereket is tudnak készíteni a gyerekek.
- Az építés, a konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik: az élethelyzetek reprodukálása közben építenek, szerelnek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe. Az óvónő készítse őket arra, hogy az elemekből a valóság tárgyaihoz, játékszerekhez vagy egyszerű modellekhez hasonlót készítsenek. A konstruálás fejlettebb fokán a gyerekek mind igényesebbekké válnak alkotásaikkal szemben.
- A fejlődést egyaránt jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az eredményességre törekvés a választott, elképzelt modell egyre pontosabb megközelítésének igénye, a bonyolultabb játékelemek biztos kezelése, a szerepjátékkal való sokoldalú kapcsolat.
- Az óvodáskor végén alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre és képesek a különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására is.

☞ SZEREPJÁTÉK

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

A szerepjáték állandó visszajelzés az óvónő számára a gyermekek fejlettségi szintjéről (én fejlettségének fokáról, gondolkodásáról, beszédképességéről, társas kapcsolatainak alakulásáról, sérelmeiről és vágyairól, érdeklődéséről, élményeiről és azok feldolgozásáról) Ezeket a visszajelzéseket az óvónőnek tudomásul kell venni, meg kell értenie, olyan empátiát kell kialakítania, amely a megfelelő magatartásformák, nevelési eszközök, metakommunikációk megtalálásához hozzásegítenek. Nevelői magatartásunk akkor lehet helyes, ha folyamatosan alkalmazkodunk a játéknak a gyermekek által alakított mozzanataihoz.

A szerepjáték nevelőértékének fokozása:

- A játék feltételeinek bővítésével.
- Az óvónői érdeklődéssel.
- A gyermekek szerepjátékának, indítékainak, motivációinak mélyebb tartalmának megismerésével.
- Szükséges, hogy az óvónő a játék nyelvén tudjon kommunikálni, ha a játékba való beavatkozás szükségessé válik. A játékba való beavatkozás mértékét életkori és egyéni sajátosságok fejlettsége, valamint a játékszituáció határozza meg. A közvetett formában való beavatkozás nem sérti a játék spontaneitását, a szerepválasztás szabadságát.

Feltétlen beavatkozást igényel:

- Ha a gyermekek egymást zavarják.
- A játék témája nem kívánatos elemeket hordoz (durvaság, verekedés).
- A játékszerek testi épségüket veszélyeztetik. Bár programunk a gyermekek önállóságát hangsúlyozza a konfliktuskezelésben is, szükségesnek tartjuk az óvónői beavatkozást az alábbiakban:
- Ha egy vezető egyéniségű gyermek egy félénk gyermekre valamilyen, a számára nem kívánatos szerepet akar rákényszeríteni.
- Bátortalan, visszahúzódó gyermeket motiválnunk kell, hogy a játékba bekapcsolódjon és szerepet vállaljon.
- A játékszerek körüli konfliktusok megoldásában időnként nélkülözhetetlen a beavatkozás.
- Ha a gyermek segítséget kér.

- A befogadás első napjaiban, amikor a gyermekek félve nyúlnak a játékszerekhez, tartózkodóak az óvónővel és nem közelednek a velük egykorú gyermekekhez.
- Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.
- Közös célirányos séta után megfelelő eszközökről gondoskodik a játék motiválása érdekében.
- A csoportnak valami olyan feszültséget okozó közös élménye után, amely feltehetően a játékban oldható.
- Mese-vers tevékenységek, mesék ismételt elmondása után bábok, kellékek előkészítésével motiválható olyan eszközök elkészítésére, amelyek a gyermekeket a dramatizálásra, bábozásra készítik.
- Egyes gyermekek családi problémáinak ismeretében egy kistestvér születése, szülők válása, durva bánásmód (családjáték kezdeményezésekor, amely által a családi problémákból adódó feszültségek csökkenthetők)

A fejlesztés tartalma:

A szerepjáték sajátossága, hogy társadalmi élményből fakad, tehát szociális jelenség. A gyermekek játék során életük kellemes mozzanatait újraélik, kielégítetlen vágyuk beteljesülhet, félelmeik, szorongásaik, sérelmeik oldódhatnak, agresszióik, haragjuk szocializált formát nyerhetnek.

Újonnan szerzett ismereteiket élethelyzetek megteremtésével, újraalkotásával alkalmazzák, többnyire a felnőttek életének valamilyen tevékenységét reprodukálják játékukban. A szerepjáték legjellemzőbb tulajdonsága a játszó gyermek kettős tudatállapota. Lényeges sajátossága az utánzás. A gyermekek mindig azokat utánozzák, akik fontosak számukra, akik a mindennapi élet során nagy hatással voltak rájuk. Az utánzás a gyermekek személyiségének alakítására nagy hatással van, mely a szerepjátékban játékszerek és eszközök sajátos használatával nyilvánul meg. Minél fiatalabb a gyermek, annál inkább válnak egész kis hasonlóságok alapján egyszerű tárgyak bonyolult tárgyak szimbólumaivá. Minél idősebb a gyermek, annál inkább igényli, hogy a játékszer a valósághoz minél több vonásában hasonlítson.

A szerepjáték kialakulása és fejlődési szakaszai:

- Gyakorlójátékból alakul ki (a szerepnek, egy mozzanatának gyakorlása, ismétlése).
- A gyakorlást a szerephez kötött érzelm kíséri.

- Konstruktív játékból alakul ki
- Közvetlen kialakulás óvodás korban, a játék tartalmában és formájában is változik.

A szerepjáték sajátosságainak megjelenésében mennyiségi és minőségi különbségek adódnak. A kicsiknél a cselekvés egy mozzanatát ragadják meg a szerepnek, nagyobbaknál a tárgy (játékeszköz) szerep motiválja a témát. 5-6-(7) éves korban a szerep a legfontosabb, a szerepnek keresnek eszközöket, tevékenységi formákat. Játék közbeni csoportosulási formákban is fejlődés mutatkozik. A kicsik eleinte egyedül játszanak, később egymás mellett, de egymástól függetlenül, majd egymással laza kapcsolatban. A szerepjáték magasabb foka a több gyermek együttesen szervezett játéka.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről
- Vállalják a számukra kevésbé érdekes, kedvezőtlenebb szerepeket is.
- Tudnak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolataikat.
- Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában önállóan a játék előzetes tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában a szabályok betartásában.
- A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- A gyermekek óvodai tevékenységét úgy szervezi, hogy azt a gyermek minden nap élvezetes játékként élje meg.
- Minden nap biztosítja a gyermekek számára a gyakorló, mozgásos, szimbolikus-szerep, építő, konstruáló, szabályjáték és bábozás, dramatizálás lehetőségét.
- Biztosítsa a gyermeki szabadság és önkifejezés lehetőségét, mely lehetőséget nyújt, hogy önfeledten, kreatívan tudjon játszani egyedül és társaival. A játék a gyermek természetes örömforrása legyen.

- A napirendet úgy szervezze, hogy a legtöbb időt biztosítsa a szabad, zavartalan, egybefüggő játéktevékenységekre.
- Könnyen átalakítható helyet biztosítson a játéktémákhoz és a gyermekek igényeihez.
- A játék eszközeit tegye könnyen hozzáférhetővé a gyermekek számára, a játékeszközök közül részesítse előnyben a természetes anyagokat, készítsen egy-egy témához maga is fejlesztő játékokat.
- Alakítsa ki a játéktevékenységekhez fűződő szokásrendszert, s az ezzel kapcsolatos szabályokat következetesen tartassa be.
- Biztosítson nyugodt, derűs, változatos, élményeket adó csoportléggkört, mely megalapozza a helyes viselkedéskultúra kialakulását.
- A játék során, indirekt módon irányítsa a gyerekek tevékenységét, adjon követhető mintát. Segítse a gyermekeket a közös játékban, az alkalmazkodásban, a szerepek elosztásában, a konfliktusok megoldásában. Ennek érdekében önérvényesítő, konfliktuskezelő megoldási mintákat mutasson számukra.
- Biztosítson lehetőséget a kezdeményezések során alkalmazott eszközök felhasználására a szabad játék során.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szükségleteiknek és életkoruknak megfelelő játékot választanak.
- Élni tudnak annak a lehetőségével, hogy maguk hoznak létre szabályokat, saját maguk a játék vezetői.
- Tudnak napokon keresztül egyazon játéktémán belül játszani.
- A maguk által létrehozott tartalmas szerepjátékban tudnak társaikhoz alkalmazkodni, a szerepeknek megfelelően viselkedni.
- Közösségi kapcsolatukat a játék által előírt szabályok, a szerepekhez kapcsolódó viselkedési szabályok vezérlik.
- Szívesen szerveznek mesedramatizálásokat.
- Maguk által kitalált történeteket eljátszanak, és a szükséges eszközöket közös kitartással, türelemmel elkészítik, munkamegosztásra képesek.
- Kialakul a közös játék iránti igény, a felelősség és közösségtudat.
- Bonyolult alkotásokat hoznak létre maguk elképzelése vagy minta alapján.
- Játékaiban megjelennek a megtanult és elvárt viselkedési szokások, az összehangoltabb és bonyolultabb szabályok teljesítésére érettekké válnak.

- Szabályjátékok során képesek az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére egyaránt.
- Elemi szinten kezdik használni a gondolkodásfejlesztő játékokat.

☞ DRAMATIZÁLÁS, BÁBJÁTÉK

A szerepjátékban jelentkező dramatizálás, bábozás feltétele, hogy az irodalmi alkotások megragadják a gyermeket, közel kerüljenek hozzájuk, esztétikai élményt jelentsenek számukra.

A bábjáték sokoldalúan fejleszti a gyermek személyiségét, ezért kiemelten javasolt az óvodai nevelésben. A folyamatos beszéd kialakításában, a nevelés és tanulás minden területén legjobb segítőtársa az óvodapedagógusnak, a báb, a bábjáték. A bábjáték a maga varázserejével olyan komplex módon hat a gyermekekre, amelyet ebben az életkorban semmiféle más eszközzel vagy eljárással nem lehet megismételni. A bábjáték nevelő hatása a gyermekkor lélektani jellemzőihez és érzelmi sajátosságaihoz illő formanyelvében van. Ez az a formanyelv, ami a 3-7 éves gyermekek érzelmi igényeit a legjobban kielégíti.

A gyermek számára elsősorban játékot, örömet jelent, azonban a bábozás bővíti az ismereteit és szókincsét, segítséget nyújt a kapcsolatteremtésben, hat az érzelmi világára, nagy hatással bír a beszéd kialakulására, beszédfigyelemre szoktatja, képessé teszi az együttműködésre, fejleszti a figyelmét, emlékezetét, problémamegoldó képességét. A bábok elkészítése javítja a gyermekek finommotorikáját esztétikai érzékét, formaérzékét.

A bábjáték megfelel a gyermek vizuális beállítottságának, lelkének, gondolkodásmódjának, és mozgásos élményt biztosít számára. A báb megelevenedése varázslatos hangulatot teremt, ami akkor is érvényes, ha azt ő maga készítette.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- A gyerekek kézméretének megfelelő bábok, valamint az asztalra állítható, a gyermekmagasságának megfelelő parván is álljon rendelkezésre, hogy ülve bábozhassanak.
- A bábok, kiválasztása feleljen meg a gyerekek által kedvelt meséknek, kapcsolódjék élményeikhez.
- Időnként cserélje az óvónő a bábokat, hogy több mesét, történetet is eljátszhassanak.

- A mesealakok mellett kedveltek a hétköznapi élet figurái is (kislány, kisfiú, bácsi, néni, orvos, csecsemő stb.), amely a saját élmények eljátszására alkalmasak.
- Készítsen az óvónő a gyerekekkel közösen sík- és egyszerű fakanálbábokat fából, terményből vagy más anyagból.
- A bábjátékhoz szükséges eszközök készítése váljék a gyerekek szívesen végzett tevékenységévé.
- Ajánlott a csoportba különböző technikával készült bábkészletet beszerezni: ujjbábuk, síkbábok, fakanálbábok, kesztyűbábok stb.

Az óvodapedagógus felelőssége megnyilvánul a

- különböző bábjelenetekkel is sikeresen irányítsa a gyermeki tanulás folyamatát, fokozza az iskolakészültséget, beszédre készítse a gyermekeket
- irodalmi anyagok kiválasztásában
- irodalmi anyagok előadásában
- a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök biztosításában.

Támogatást ad a gyermekeknek, hogy irodalmi élményeiket saját elképzelésük alapján játsszák el. Az óvodapedagógus a dramatizálás további fejlesztéséhez gondoskodik a különféle eszközökről, szimbolikus kellékekről. Jól kezelhető, a gyermekirodalmi élményeihez, és a gyermekek életének egyéb élményeihez is kapcsolódó bábokat biztosítson.

A bábjátékhoz szükséges eszközök készítése a barkácsolás keretében legyen a gyermekek szívesen végzett tevékenysége 5-6-(7) éves korban.

Mikor használható:

- reggeli találkozásnál,
- mesedramatizálás, verselés, éneklés,
- környezetismereti tevékenységeknél,
- napi tevékenységek közben: étkezés, játékok elpakolása, szabad játék.

A fejlesztés tartalma:

- A gyermekek aktívan részt vesznek a történetmesélésben, ami gazdagítja szókincsüket és fejleszti a kommunikációs készségeiket. A bábozás során a gyerekek megtanulják a helyes kiejtést, a hanglejtést és a mondatok összefüggő kifejezését.
- A bábok mozgatása, öltöztetése és a történetekhez kapcsolódó mozdulatok végzése fejleszti a finommotoros készségeket, az ujjak és a kéz koordinációját.
- A bábozás lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy saját történeteket találjanak ki, szereplőket alkossanak és eljátszanak, ami serkenti a képzeletüket és a kreativitásukat.
- A bábozás közös tevékenység, amely során a gyermekek megtanulják a szerepek felvételét, az együttműködést, a kommunikációt és a konfliktuskezelést.
- A gyermekek megismerik és kifejezhetik az érzelmeiket, ami segíti az érzelmi intelligencia fejlődését. A bábok segítségével a gyermekek könnyebben megértik és feldolgozzák a saját és mások érzelmeit.
- Lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy szerepeljenek, kifejezzék magukat, ami növeli az önbizalmukat és a bátorságukat.
- Fejleszti a ritmusérzékét, az énekes, mondókás bábozás során az egyenletes lüktetésre sétáló, táncoló maci, csemeténket is magával ragadja és ő is ringatózni, tapsolni kezd a ritmus hatására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A csoportszoba játszóhelyeit kihasználva újakat kialakítva, különböző szerepjátékokat játszanak meglévő élményeik alapján.
- A hiányzó eszközöket elkészítik, a közösen összegyűjtött tárgyakból, anyagokból.
- Szerepjátékhoz, építkezéshez a szükséges kiegészítőket óvónői segítséggel barkácsolják.
- A gyermekek számára elérhető helyen van a paraván, a bábok, fejdíszek, ruhák, kellékek, melyek segítségével dramatizálhatják kedvenc történeteiket, bábozhatnak mesét, mondogathatnak verset, éneket. Kiválaszthatják azokat a kellékeket, amelyek a legjobban megfelelnek az elképzelt, eltervezett játékhoz.
- Ismerik a bábok használatát, képesek élményükhöz, a meséhez kapcsolódó bábok kiválasztására.

☞ SZABÁLYJÁTÉK

Azok a játékok, melyeket a szabály pontos betartásával játszunk és cselekménysorozata verseny formájában zajlik. **A játék lényege a szabályban van, az kerül előtérbe;** a szerep továbbra is meghatározó, de már alárendeltje a szabálynak és a műveletnek is. A játékvezetés alapvető általános elvei a tudatosság, a tervszerűség, a fokozatosság, a változatosság és a játékosság, a résztvevők számára sose legyen kimerítő a játék.

Jellemzői:

Szabályhangsúlyos játékok csoportja:

- a játék tartalmát a szabály határozza meg, de bizonyos esetekben a szerep teszi vonzóvá;
- a szabály önként vállalt, de bármikor abbahagyható a játékosok részéről;
- örömforrása a szabály betartása;
- szabály betartása jelenti a teljes azonosulást a játékkal;
- az alkotó vagy képzeleti játékok fejlődése során alakulnak ki;
- rögzített a cél és a feladat;
- a feltételek meghatározottak;
- a célt versengés formájában kell elérni;
- a szabály önként vállalt, amint a szabályt nem tartják be, a játék véget ér;
- vonatkozhat egyszerre több dologra is:
 - kijelölt helyre és időre,
 - meghatározott mozdulatokra,
 - szövegre,
 - a résztvevők számára,
 - a játékban használt eszközre.
- megjelenik a versengés és a győzni akarás;
- életkort figyelembe kell venni (7 éves kortól várható el, hogy tudatosan tartsák be a szabályt);
- szabálytudat alakulását segíti az óvodában (győzelem – kudarc élménye).

A játék kiválasztásának szempontjai: a gyermek életkora, fejlettsége; a játék helyszíne és a játékosok száma. Ha a játék szabálya túl egyszerű, akkor a gyermek számára hamar unalmassá válhat. Csapatok kiválasztásánál fontos, hogy azonos képességű csapatokat alakítsunk ki.

A szabályjáték egyik alapvető sajátossága a versenyszerűség; a küzdelem történhet játékversenyt és mérkőzés formájában. Képbe kerül a kieséses rendszer.

Szabályjáték tanítása:

- ismertetjük a játékot, a szabályt;
- magyarázat: érthető, pontos, rövid fogalmazás, ismeretlen szavak értelmezése,
- bemutatás,
- próbajáték;
- tényleges játék;

Feltételek biztosítása

- hangulat megteremtése,
- zavartalan játék biztosítása, csapatok kijelölése;
- ezeket a játékokat vezetni szükséges.

Tartalma szerint:

1. Mozgásos játékok: dalos népi játékok, körjátékok; testnevelési és sport játékok (pl. labdajátékok, versenyjátékok)

2. Értelmező játékok: intellektuális játékok, melyek értelmi képességeket fejlesztenek (megfigyelőképesség, figyelem, beszéd, hallás, gondolkodás fejlesztése). Pl.: társasjáték, dominó, kártya, memória játék.

1. MOZGÁSOS JÁTÉKOK

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata a mozgásos szabályjátékokkal kapcsolatban:

- A gyermek fejlettségi szintjének megfelelő játékokat tanítson.
- A kiválasztás szempontjai: a szabály betartása igényeljen figyelmet, de könnyen érthető, teljesíthető legyen minden gyermek számára. A 3-4 éves gyermekeknek több mozgást igénylő, de tartalmában egyszerűbb, míg az 5-6-(7) éves korú gyermekeknek bonyolultabb játékokat tanítson.
- A gyermekek fejlettségi szintjét vegye figyelembe játékszabály tanításakor is.
- A szemléltetés, jól hangsúlyozott magyarázat szükség szerint bemutatással párosuljon.
- A játékirányítás kiemelt módszerei: buzdítás, dicséret.
- Eljuttatni a gyermekeket arra a magatartási szintre, hogy egymást segítsék a játékban.

- Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy minél több gyermek megtanuljon játékot vezetni, és ugyanakkor tudjon a játékvezető szavaira figyelni.

A szereplés, a vezetés kedvező nevelési helyzeteket nyújt a túl mozgékony vagy agresszív gyermekek szocializált magatartásának kialakítására, bevonás a játékba, fokozatos hozzásegítésük, hogy szerepeket, majd vezető szerepet is vállaljanak, sikerélményhez jussanak, és örömet találjanak a közös játékban. A mozgásos játékokkal csak tiszta levegőben, fokozhatjuk a testi fejlődést, ezért alkalmazásra kevés kivételtől eltekintve az udvaron, kirándulások helyszínén stb. kerüljön sor.

A fejlesztés tartalma:

Sajátossága: a gyermek szabad elhatározása nem a játék önkéntes eltervezésére és kivitelezésére vonatkozik, hanem a szabály vállalására. A szabályokhoz való ragaszkodás nem jelenti a játéköröm elfojtását.

Szabályjátékok alkalmazása: Megjelenik - az óvónő által szervezett tanulási tevékenységekben - játék és szabadidős tevékenységekben. A mozgásos játékok nevelőértéke személyiségformáló.

Fejleszti:

- A gyermek akaraterejét, állóképességét.
- Elősegíti csapatjátékban a társas kapcsolatok erősödését, a csoportok összetartozásának élményét, mindezzel megközelítve a szocializáció útját.
- Elősegíti a gyermek testi fejlődését, a test koordinált mozgását.
- Fejleszti a gyermek egyensúlyérzékét, izomrendszerét, testi erejét, differenciált mozgását.
- Fejleszti a gyermek esztétikai érzékét.

2. ÉRTELEMFEJLESZTŐ JÁTÉKOK

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata az értelemfejlesztő szabályjátékokkal kapcsolatban:

- Az óvodapedagógus által szervezett tevékenységeken a gyermek 5-6-(7) éves korában kerüljön alkalmazásra.
- Biztosítson a gyermek környezetében olyan eszközöket, játékszereket, amelyekkel játszva ismereteket szerezhetnek, gondolkodási műveleteket gyakorolhatnak, saját képességeiket fejleszthetik, meglévő ismereteiket alkalmazhatják, rendszerezhetik.

- Az óvodapedagógus adjon lehetőséget arra, hogy ezeket a játékeszközöket a gyermekek bármikor elővehetik és akár egyedül vagy kisebb csoportokban, önállóan, tevékenykedhetnek.
- Egyszerűbb játékoknál a játékeszközök megmutatásával a játékproblémájának felvázolásával bízva a gyermekekre a megoldás megkeresését.
- A gyermekek fejlettségi igényének megfelelően nyújtson segítséget a szabályjátékokban.

Cél: az önálló problémamegoldó cselekvés és gondolkodás fejlesztése.

A segítségnyújtás megnyilvánulhat:

- Együtt játszás a gyermekekkel (elsősorban új játéknál, később a gyermek igénye szerint)
- Konkrét segítségadás a gyermek kérésére
- Metakommunikációval, figyelemmel való kísérése a játéknak minden esetben.

A fejlesztés tartalma:

- Új ismeretek alkalmazását, gyakorlását, összefüggések felismerését szolgáló játék.
- Meglévő ismeretek elmélyítését szolgáló játék.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Választhatnak olyan szabályjátékot is, amely nagyobb ügyességet vagy nagyobb szellemi erőfeszítést igényel.
- A nagyok már a bonyolultabb szabályjátékok megtanulására és gyakorlására is képesek, s miközben azt nagy kedvvel, örömmel játsszák, egymást a szabályok betartására is figyelmeztetik.
- A gyerekek játékában az egészséges versengés is jelen legyen, de az soha ne csapjon át az egymással szembeni negatív érzelmek kifejezésébe.

V.2. Verselés, mesélés

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a gyermek egészséges lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének kialakítására. A mesék, versek által bemutatott természeti jelenségek, történetek segítik a természetvédelmi szemlélet formálódását. A mesék tanulságai az erkölcs és a tudatosság alakulása szempontjából lényegesek, egyre több környezeti témát dolgoznak fel, „zöld tartalmával” érzékenyít.

Célunk: A népi, klasszikus gyermek és kortárs irodalmi alkotások által a magyar irodalom megszerettetése, nemzeti tudatuk, pozitív szemléletmódjuk, világképük alakítása. Irodalmi élmény nyújtásával a gyermek érzelmi, értelmi, esztétikai, erkölcsi fejlődésének, fantáziájának, kreativitásának, gondolatvilágának gazdagítása. A könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolat megalapozása, ami elősegíti az olvasóvá válást. Esztétikai befogadóképesség kialakítása, a természet szépségeinek megláttatása. Az élő természet tisztelete az irodalom eszközeinek ábrázolásán keresztül.

Feladatunk:

A magyar gyermekköltészeti alkotások alapos ismerete alapján a népi, dajkai hagyományok használata a mindennapos mondókázás, verselés során. A mesékkel a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének segítése, biztosítása. A felhasznált irodalmi anyag igényes, korosztályhoz illő összeállításával és a mindennapi mesélés- verselés- mondókázás feltételeinek megteremtésével a gyermekekben az irodalomhoz fűződő pozitív kapcsolat kialakítása.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- **Éves tanulási terv készítése:** ügyel arra, hogy tudatos, gyermekközpontú, korosztályos válogatás során megfelelően differenciált repertoárt tervezzen az adott nevelési évre;
- Az irodalmi művek kiválasztásánál figyelembe veszi a gyermekek fejlettségét, érdeklődését, érzelmi állapotát, ennek megfelelően differenciál;
- Eljuttatja a gyermekeket az egyszerű láncmesétől, az állatmeséken keresztül a tündérmesékig;
- Az előszavas mesélés élményszerű befogadásához szükséges nyugodt feltételeket biztosítja;

- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítására törekszik, ami segíti a gyermekeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására; (az igazi meséhez csend szükséges) a csendet a meséhez erőszakos, harsány eljárás nélkül teremti meg;
- Tapintatosan, indirekt módon irányít, fokozatosan szoktatja rá a gyerekeket a mese figyelmes végig hallgatására;
- A mesélést, verselést, mondókázást komplex módon alkalmazza, összeköti azt anyanyelvi neveléssel, énekkel, zenével, mozgással;
- Gesztusaival, megfelelő hangsúlyozásával, ritmikus beszédével motiválja a gyerekeket az utánzásra (ezért ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére), felkelti ismétlési kedvüket;
- Az irodalmi nevelés anyagát úgy válassza ki, hogy az kapcsolódjon az óvodai élet többi területéhez, a gyermekek élményeihez spontán módon kapcsolódhasson a párhuzamosan folyó egyéb tevékenységekhez;
- Lehetőséget teremt a mindennapos mesélés, mondókázás, és verselés tevékenységére, melyek a gyermekek mentális higiéniájának elemei;
- Emlékezetből mondja az alkalomhoz illő mondókákat, verseket – társítva a hozzájuk tartozó mozdulatokat, játékokat;
- Mesemondáskor használja a tájnyelvet, az nem hiba;
- A gyermekek erkölcsi fejlesztése során a mesék példaértékű cselekményeit is alkalmazza;
- Munkája során ügyel arra, hogy minél több lehetőséget, alkalmat, időt, helyet teremtsen, valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszközt biztosítson a meseélmény feldolgozására, a belső képalkotásra, a mesék, versek, mondókák ismételtetésére, bábozásra, dramatizálásra, ábrázoló tevékenységre, énekre, zenére;
- Tervező munkája során vegye figyelembe, hogy az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.
- Betartja a módszertani szabályokat:
 - emlékezetből, olykor könyvből olvassa a mesét, arca és hangja játékával kísérvé életre kelti a mesét
 - népmeséknél nem kell szó szerint ragaszkodnia az eredeti szöveghez, megnyilvánulhat a saját személyisége a fordulatokban, stílusban
 - ne magyarázza a verset és ne kérdezze a gyerekektől, hogy miről szól

- válaszoljon azonban a mesével, verssel kapcsolatos spontán kérdéseikre, beszélgessen velük
 - ne gyakoroltassa unalomig
 - ne arra törekedjék, hogy a gyerekek sok verset és mesét ismerjenek, hanem arra, hogy a jól kiválasztottakat, kedvelteket újra és újra szívesen hallgassák
- Mesepedagógiai ismeretek alkalmazása, beépítése a tevékenységekbe;
 - Ebéd után, csendes pihenőkor elalvás előtt mindig mesél;
 - hívja fel a szülők figyelmét az otthoni olvasott mese fontosságára;

A fejlesztés tartalma

Az óvodás korú gyermekek számára összeállított irodalmi anyag feldolgozása

Mese

Az óvodában ajánlott gyermekirodalmi alkotások a gyermek életkorának, pszichés érettségének megfelelő, nyelvi-, erkölcsi- esztétikai értéket hordozó mesék, versek, történetek egyaránt lehetnek: Próza-, líra- és dráma mű nemében tartozó műfajok (mese, monda, elbeszélés, meseregény, mondóka, vers, verses mese, mesejáték).

Tartalmak:

- Első és legfontosabb a magyar népmesék;
- Rövid lánc és halmozó mesék;
- Állatokról szóló egyszerű nép - és műmesék;
- Tündérmesék;
- Legendák (néphagyomány történetei);
- Klasszikusok és kortárs művek;
- Különféle nemzeti- és etnikai csoportok alkotóinak művei;
- Gyerekeknek írt-, gyerekekről szóló szövegek;

3-4 évesek	4-5 évesek	5-7 évesek
Óvodába lépéskor, olyan képeskönyveket adjunk a gyermekeknek, ahol oldalanként néhány kép látható majd folyamatosan át lehet térni a több tárgyat vagy egy-egy jelenetet ábrázoló leporellókra, képeskönyvekre. A mondókák, felkeltik a gyermekek figyelmét a környezetünkre, a természet és az évszakok változásaira, érdemes akár képkártyákkal segíteni a megismerést, felidézést. A mese akkor kelti fel leginkább érdeklődésüket, ha azok a környezetről szólnak és az állatvilágról. Célszerű mesemondásra mesesarkot kialakítani, mesepárnát használni. Részesítsük előnyben az emlékezetből való mesemondást, de könyvből is olvashatunk mesét. Fontos az elalvás előtti rendszeres mesélés. Az év folyamán a gyermekekkel 8-10 mondókát, ismételgessünk. Új mesére 10-12 alkalommal kerüljön sor. Az időkeret ne legyen több 5-10 percnél, még az év végén sem. A hét során bármikor kerüljön sor mesemondásra, (amikor a gyermek igényli, megfelelő alkalom van rá) mondókázásra vagy verselésre.	Az irodalmi tevékenység során olyan meséket válogassunk ebben a korban, melyek a környezetről időjárásról, évszakok megfigyeléséből, természeti jelenségekről, állatokról szólnak. 12-14 új mesét mesélünk, valamint felelevenítjük az előző évben megismert meséket is. A gyermekek várják és kérik a mesét, egy-egy részletét önállóan is mondják. A mesehallgatáshoz szükséges hely kialakításában részt vesznek. Ebben a korban a gyermek érdeklődését felkelti a mese, odamegy, végighallgatja, csöndben figyel, nem zavarja a mese folyamatát, azaz kialakul a „mesetudata”.	Itt kerülhet sor állatmesék, tréfás mesék és nagy tündérmesék egyszerűbb változatainak elmondására. Elsősorban a gyermekek korcsoportjának való magyar népmesék közül kell válogatni. Az igazi élmény a terjedelmesebb mese. 14-15 új mesét mesélünk. A gyerekek várják, kérik a mesemondást, segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában, és már ők is szívesen mondanak rövidebb, ismert mesét. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolatos szokásaik. Ők is könyvet fognak a kezükbe, úgy „mesélnek”. Figyelmesen, csöndben végighallgatják a mesét. Beszélgetnek a mesében elhangzottakról. Hosszasan nézegetik a mese képeit, kérik, hogy meséljünk róla. Rajzaikban megjelenik egy – egy mesejelenet, mesemotívum. Óvónői segítségével képesek a mese eljátszására, dramatizálásra.
Kötelező meséknek ajánlott (tanításra eszközzel) 3 mese	Kötelező meséknek ajánlott (tanításra eszközzel) 3-4 mese	Kötelező meséknek ajánlott (tanításra eszközzel) 4 mese

A feldolgozás módjai		
- közös mesehallgatás - a mesével kapcsolatos kérdésekre válaszadás meseszereplők - a gyermek csak eszköz - megszemélyesíti a mese szereplőjét - bekapcsolódik a mesemondásba, mozgással követi a mese cselekményét - egyéni szerepvállalással megszemélyesíti a mese szereplőjét - közös mesemondás	- közös mesehallgatás - a mesével kapcsolatos kérdésekre válaszadás meseszereplők - a gyermek csak eszköz - megszemélyesíti a mese szereplőjét - bekapcsolódik a mesemondásba, mozgással követi a mese cselekményét és elmondja az ismétlődő szövegrészt - egyéni szerepvállalással megszemélyesíti a mese szereplőjét és elmondja a hozzá tartozó szövegét - mesélés mese illusztrációk segítségével. Pl. szemléltető kép, applikációs képek, vagy képeskönyv - közös mesemondás - próbálkozás az egyéni mesemondással	- közös mesehallgatás - beszélgetés a meséről: erkölcsi tapasztalatok és ok-okozat megfogalmazása - a mesével kapcsolatos bonyolultabb kérdésekre válaszadás meseszereplők) - a gyermek csak eszköz - megszemélyesíti a mese szereplőjét - bekapcsolódik a mesemondásba, mozgással követi a mese cselekményét és elmondja az ismétlődő szövegrészt - egyéni szerepvállalással megszemélyesíti a mese szereplőjét és elmondja a hozzá tartozó szövegét - mesélés mese illusztrációk segítségével. Pl. szemléltető kép, applikációs képek, vagy képeskönyv, majd ezek önálló sorba rendezésével történő mesélés - közös mesemondás - egyéni mesemondás segítséggel vagy önállóan
Ajánlott mesetípusok:		
elsődleges az állatmesék, lánc és halmozó mese	az igazi mese kor: fantázia történetek, novellamese, állatmese, verses mese	elsődleges a tündérmese, novella mese, mese regények (1-2 fejezet meghallgatásra) verses mesék

Vers:

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A tevékenység időtartamát a gyerekek érdeklődésétől tesszük függővé és bármikor kezdeményezzük.

3-4 évesek	4-5 évesek	5-7 évesek
Kicsiknél az irodalmi nevelés, mozgással kísért, dúdolt ritmikus mondókák, csiklandozók, höcögtetők, tapsoltató és más játékok, gyakori ismételtetésével kezdődjék. A kisgyerekeknek szóló versmondásban a ritmus és a hangzás legyen az elsődleges. Az év folyamán 8-10 mondókát, verset ismerjen meg a gyermek. Hangozzon el ugyanannyi csak meghallgatás céljából is. A tevékenység időtartama ne legyen több öt – tíz percnél.	Helyet kaphatnak a vidám humoros versek is. Az év folyamán 2-3 kiolvasót, 6-7 verset ismerjen meg, a gyermek és kerüljön sor az előző évben hangoztatott mondókák, versek gyakorlására is. A tagoltan, ritmikusan előadott mondókázás a szótagolást segíti elő, az írás - olvasásra szocializál.	A korábban megismert, megtanult mondókák, versek mellé az év folyamán 4-5 kiszámolót, 10-12 mondókát, 6-8 verset ismerjen meg a gyermek és hallgasson 15-20 szép magyar verset.
Versek, mondókák tartalma: ▪ felnőtt játéka a gyermekkel ▪ mondókajáték ▪ állathangutánzó ▪ rövid versek állatokról, természetről ▪ a höcögtetők, lovagoltató mondókák ▪ mozgást igénylő ritmikus mondókák: tapsoló, doboló	Versek, mondókák tartalma: ▪ kiolvasó, hintázó, állathívogató ▪ tréfás állat és névcsúfoló ▪ sokféle hangulatú versek ▪ a kiszámoló, játékba hívogató. ▪ felelgetős, ünnephez kapcsolódó köszöntők, ▪ találós kérdések ▪ párbeszédes játékok	Versek, mondókák tartalma: ▪ hosszabb kiszámolók, mondókák mozgásos játékhöz kapcsolva (hintázó, labdázó, párválasztó, felelgető, és csapatokban is hangoztatható tréfás mondókák) ▪ találós kérdések, szójátékok, tréfálgatók, felelgetők ▪ sokféle hangulatú, ritmusú versek, természetről, emberekről, állatokról

Anyanyelvi játékok

3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek
Helyes módon szólítsa meg a felnőtteket és társait. Bizalommal forduljon a felnőttekhez és társaihoz. Életkorának megfelelően közölje gondolatait.	Szívesen beszéljen élményeiről. Gondolatait érthetően közölje. A megismert szavakat, beszédhelyzetben megfelelően használják pl.: a gyűjtőfogalmak: gyümölcs, zöldség, stb.	Szívesen, bátran beszéljen élményeiről. Életkorának megfelelően összefüggően közölje gondolatait. Kedvenc mesét-verset tudjon felidézni. Beszélgetésnél várják végig egymás megnyilatkozását. Gondolataikat fogalmazza meg és vállalkozzanak párbeszédre esetleg vitára.
- Lélegzőgyakorlatok,(belégzés, kilégzés) hangutánzással egybekötve. - Hangutánzó gyakorlatok (hívóképek hangoztatása). Pohárban lévő vízbe szívószállal levegő fújása, hangok megfigyelése. – Arc felfújása, „kipukkasztás” arcra ütéssel. – Fújó gyakorlatok falevéllal, vattagombóccal, krepp papírcsíkokkal, pingponglabdával. – pompom, tollpihe fújás, gyertya fújás, hungarocell fújás talajon, bűvárjáték. Ajakesücsörítéssel cuppantás, puszi dobás. Nyelvmozgatás szájtéren belül: cukorka szopogatás. Hangképző játékok: állatok pl. macska, kiscsibe, tyúk, kacska hangjának felismerése hanganyagból (cd), hangutánzás hangképző szótagokkal: máj-máj, csip-csip, kot-kot, háp-háp. Ugyanez megfordítva: hangképző szótag hangoztatása, az állat	- Hallás, beszédhallás fejlesztés. - Beszédhang és zörejhang felismerés, megkülönböztetés. - Visszhangjáték (értelmetlen szótagsorral dobjuk a labdát, amit a gyerek megismétel pl.pa-ta-ka. - Suttogó játékok. - Vattafújás, pingponglabda fújás egyedül, párban. - Pingponglabda fújás kapuba. - Hívóképek hangoztatása képek alapján. - Megérkezett a kishajó (állathangutánzás). - Mi esett le? (Leejtünk egy tárgyat kitalálja mi az?) - Csibe játék – zizi felcsipegetése ajakkal.	- Hangutánzás emlékezetből (ismert állat és tárgy hangjának visszaadása pl mi van a takaró alatt?). - Memória játék (milyen tárgyak, tárgyképek voltak az asztalon?)- felsorolás emlékezetből. - Szólánc (gyűjtőfogalom alá sorolás (pl. gyümölcsök-alma. körte, szőlő, stb.). - Tárgyképek megnevezése, letapsolása. - Hangfelismerés szavakban (pl. szék sz-hang a kígyó hangja rejtőzik a szék szóban).

megnevezése. Beszédszervek ügyesítése: - Manócska játék (játékos nyelvgyakorlatok) Hallás-és hangképző játékok: - Hangkeresés (aki elbújt néhány hangot ismételve jelzi a hollétét pl.”itt vagyok”). - Hol ketyeg?(hangosan ketyegő óra megkeresése). - Adj egy hangot kismadár (egymás hangjának felismerése). Dobkereső („hunyo vagyok gyerekek, arany dobot keresek”).		
--	--	--

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyerekek szeretik és igénylik a mesemondást, verselést, mondókázást.
- Figyelmesen végig hallgatják a mesét, belső képzeleti képeket alkotnak. Tekintetükön, magatartásukon látszanak az átélés jelei.
- A magyar népmesei szófordulatok passzív szókincsük részévé válnak.
- Bábozás, dramatizálás, mesejelenetek ábrázolása kedvelt tevékenységeik közé tartozik.
- Megjegyzik a mese legfontosabb elemeit, szereplőit képessé válnak a mese cselekményének felidézésére.
- A mesekönyveket önállóan nézegetik. Hozzájuk kapcsolódó szövegeket összefüggően mondogatják, képesek magyarázatra és képolvasására.
- A dramatikus, szituációs játékokban önálló, kreatív ötleteiket alkalmazzák.
- Egyénileg is vállalkoznak mondókák, versek, mesék elmondására.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, képesek megkezdett történetek, mesék folytatására.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek is- saját korlátaikon belül- az irodalmi élmény befogadjává válnak.

V.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Fontosnak tartjuk az éneklést, énekes játékok örömeit, a zene, a tánc megszerettetését, a zenei érdeklődés felkeltését, a közös éneklés örömének átélését.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközlés eszközeivel, korosztályi sajátosságokra építkezve.

Az óvodai ének- zenei nevelés kihat a gyermek egész személyiségére, fogékonytá teszi a szép befogadására, formálja ízlését és egész emberi magatartását. A rendszeres zenei nevelés fejleszti a gyermek megfigyelőképességét emlékezetét, gondolkodását, tehát elősegíti értelmi képességeinek fejlődését. A zenei nevelésen keresztül fejlődik az esztétikai érzék, valamint a közösségi érzés, magatartás is.

A ritmus fejleszti a figyelmet, a koncentrációt és a határozottságot. A dallam az érzésvilágot nyitja meg. A dinamika, a hangszín a hallást élesíti. Az éneklésnek- mivel a helyes légzés erősíti a hangadó szervet- egészségfejlesztő hatása is van. A közös éneklés fegyelmezettséget, önuralmat kíván, ezáltal fejlődik a gyermek akaratereje is. Zenei élményt az óvodában a közös éneklés nyújt. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai napirendünk része, mint a napi mesélés vagy a szabadon választott játék. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, gyermektáncra.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző ünnepekhez fűződik.

Célunk:

A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a személyiség formálása az ének- zenei nevelés eszközeivel. A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésének formálása, zenei anyanyelv megalapozása. Zenei alapkészségek fejlesztése, éneklés megszerettetése, közös éneklés örömeinek megismertetése. A gyermek és néptáncok, népi játékok hagyományának megismertetése, tovább élése.

- Szeressenek közösen énekelni és játszani.
- Legyenek érdeklődők és fogékonyak az igényes zene iránt.
- Alakuljanak ki az alapvető zenei képességek.

Feladatunk:

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenység során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségeinek, a közös éneklés örömeinek felfedeztetése. Énekes népi játékokkal, igényes kortárs művészeti alkotásokkal a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakítása.

- Naponta jusson a gyerek zenei élményhez.
- A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, megszerettetése.
- A gyerekek zenei hallásának, ritmusérzékének, komplex zenei képességeinek a fejlesztése.
- Zenei anyanyelvük megalapozása.

Az óvodapedagógus/ óvodai nevelő feladatai:

- A zenei élmények befogadásához szükséges nyugodt, oldott légkört biztosít.
- A népi, énekes játékokat gyakran játssza a gyermekekkel a szabad játék folyamán is.
- A zene sokszínű megismertetésével, bemutatásával, gyakorlásával alakítja a gyermekek zenei érdeklődést, formálja a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- Bízattja a gyermekeit az önálló, kreatív ritmus és dallam alakítására
- Az élményt nyújtó közös éneklés, ének-zenei tevékenységek során felfedeztetni a gyermekekkel a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet.
- A népdalok éneklésével, a gyermeki néptáncsal, és a népi gyermekjátékok sokszínűségével a hagyományok megismertetése.
- Elősegíti és formálja a gyermekek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását.
- Az énekek, mondókák, zenei feladatok kiválasztásánál figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeit.
- Az évszakokhoz, néphagyományokhoz és ünnepekhez kapcsolódó anyagot választ.
- Igényesen válogatott kortárs művészeti, zenei alkotásokat is szerepeltet az anyagban.
- **Az éves tanulási terv elkészítése az intézmény egységes tanulási tématerv javaslata alapján.**

<i>A dalanyag felépítése három év alatt Forrai Katalin</i>				
		Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
	Hangterjedelem	3-4 (5) hang	3-6 hang	3-6 hang
			pentatónia + hexachord	pentatónia + hexachord
	s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
	l-s-m	3-4 dal	2-3 dal és lefutás	2 dal
	s-m-d	---	dó-ra	1-2 dal
	m-r-d	2-3 dal	1-2 dal	1-2 dal
	s-m-r-d	2 dal	2-3 dal	2-4 dal és lefutás dó-ra
	l-s-m-r-d	---	2-3 dal	ra
	m-r-d-l,	---	---	6-8 dal és lefutás dó-ra
	d-l,-s,	1 dal	1 dal	2 dal
	r-d-l,-s,	---	1-2 dal	---
	m-r-d-l,-s,	---	---	2 dal
		---	---	2 dal
Mondóka		5-7 mondóka	4-6 mondóka	3-4 mondóka
Dal		10-14 dal, 2-3 műdal	12-15 dal, 3-4 alkalmi dal	20-25 dal, 5-6 műdal
Ritmus				
Szöveg		játékos, ismétlődő szavak	állat, virág, ünnepi, alkalmi játékszöveg	téma bővül a gyermek környezet ismeretének bővülésével, alkalmi, ünnepi dalok
Játék, mozgás		állóhelyet, kéz-lábmozgás, körforma áll, indul; ismétlődő, játékos mozdulatok	kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps, utánozó mozgás	bonyolultabb játékok, párcsere, hidas, kapus, sorgyarapító, fogyó játékok, fogócska
Mondókajáték és műzene aránya		90-10%	80-20%	70-30%
Évi anyag, dal és mondóka: összesen - jól		16 - 6	20 - 8	25 - 10

Képességfejlesztés, készségfejlesztés, melynek területei:

<i>A három korcsoport egymásra épülő zenei jellemzői Hallás és ritmusérzék fejlesztés Forrai Katalin</i>			
Éneklési készség	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Hangterjedelem	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
Abszolút magasságban	d-h	c-c'	c-d'
Normál tempó	 = 66-80	 = 80-92	 = 92-108
	óvónő segítségével, egyszerre, csoportosan, körülbelül azonos magasságban	óvónő indításával önállóan, gyerek-szerepléssel, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel	csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg is, jó szövegkiejtéssel
Dalanyag	16-ot lehet; 10-et tudjon, 6-ot jól tudjon	20-at lehet, 18-at tudjon, 10-et jól tudjon	25-öt lehet, 20-at tudjon, 10-et jól tudjon

Hallásfejlesztés	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Magas-mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik.	Az oktáv és kvint távolságot térben mutatják, a dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamot térben mutatják.	Térben mutatják az ismert dallamokat (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják.
A halk és hangos különbsége	Felismerik beszéden, éneken, zörejen.	Felismerik a különbséget, és énekelnek, beszélnek, tapsolnak halkan és hangosan (váltakozva is).	A halk, hangos, gyors és lassú fogalompárokat megismerik és együtt is alkalmazzák.
Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		a jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik dúdolásról vagy hangszerről.	Felismerik a dallamot kezdő motívumról vagy belső motívumról.
Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése		Motívumok váltása (belső hallással) halkan, hangosan.	Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban.

Motívum-visszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek.		Motívum visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyéneként folyamatosan.
Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét megkülönböztetik.	Finomabb zörejek és egymás hangjának felismerése, a természet, környezet zörejeinek megismerése.	Sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás.
Zenehallgatás	Az óvónő énekét érdeklődve hallgatják.	Néhány percig tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igénylik a dal újrachallgatását.	Hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezete.

Ritmusérzék fejlesztése	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Egyenletes lüktetés	Játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetést érzik.	Egyenletes lüktetés, járással és tapssal.	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása.
Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése.	Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dallam felismerés ritmusról.
Tempókülönbségek: gyors, lassú tempó	Egyszerű mozgással követik az óvónő éneklésének vagy hangszerjátékának tempóváltását.	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége.	Gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónő nélkül is.
Mozgás, térforma	Játékos mozdulatok egyénileg az óvónővel, kis csoportban együtt.	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok.	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok.
Ütőhangszerek	Egyszerű ritmushangszerek használata.	Dob és cintányér, háromszög használata.	Dob, háromszög, cintányér egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazkodva.
Zenei formaérzék	Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása.	A motívum (4 egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang.	A motívumok hangsúlyának kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus-és dallamvisszhang.

Zenei alkotókedv		Dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés) motívumokkal.	Zenei kérdés-felelet kitalálása (motívumonként), mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve.
-------------------------	--	---	--

<i>Az óvodai játékos-táncos mozgások anyaga Nagy Béláné</i>			
	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Mozgásformák	- játékos utánozó mozgások, - játékhoz kapcsolódó mozgások, - járás a kör összefogása nélkül, - sor - köralakítás kézfogással járás közben, - járás körbe guggolással.	- kaputartás - párcserélő, - párválasztó, - kiforduló, - párosával keresztfogás, - páros vonulás, - vonulás kapu alatt, - hullámvonal, (kígyó) - sorgyarapító külső kör - járás irányváltoztatással - láncsor, libasor	- két egyenes oszlopsor szemben állva, - csigavonal (rétes), - hullámvonal két csoportban, - két kör halad ellentétes irányba egymáson belül, arccal a közép felé, - két kör egymással szemben, - páros kör, - páros kör-két kis kör, - négy kis kör, - szűkülő-táguló kör, - egy kapu, két átbúvó sor, - a párok szétválnak, majd találkoznak, - mindenki párban, - kőketánc, iglice, bújj bújj zöld ág - csillagforma - minden második gyermek lép a körbe, minden első hátra és fordítva.
Térforma	kör sor	kör sor	kör sor

Táncmozdulatok	- egyenletes térdmozgás csípőre tett kézzel, lányok szoknyafogás, fiúk hátul csuklófogás ritmusa tá tá - térdrugózás kis jobbra-balra fordulattal, mórlikázás, ritmusa tá tá - kis terpeszben testsúly áthelyezése negyedenként egyik lábról a másikra - ringás, ingó, ritmusa tá tá - guggolás körjátékkal	- ringás állva és járás közben - állva, kissé jobbra-balra; járás közben a lépő láb kis rugózást végez, tá tá - páros sarokemelés állva-zökkenés, tá tá - oldalazó lépés egy irányba jobbra és balra - egyik láb oldalt lép, másik mellélép, azonos ismétlés tá tá - zárólépés előre - egyik láb előrelép, másik láb mellézár; szimmetrikus ismétlés, tá tá - szökellés - járás közben a lépő láb apró ugrást végez (előre lépés, s azonos lábon féltalpon előre ugrás, a másik lábat a bokához emeljük ti-ti) - Szimmetrikus ismétlés. Ritmusa ti-ti, ti-ti. - sétalépés: sima járólépés negyedekben, tá tá - dobantás - forgás, - guggolás, - helycsere, - egymás megkerülése, - páros forgás, - páros vonulás, - oldalzárólépés - amelyben a kilépés kis dobantással jár. tá tá - zárólépés előre - az indítás kis dobantással jár, tá tá	- sarokkoppantás elől váltott lábbal - jobb láb elől koppant - visszazár, szimmetrikus ismétlés, tá tá - kis csárdáslépés (egylépéses csárdás), jobb láb oldalra lép, bal mellézár, szimmetrikus ismétlés, tá tá - zárólépés hátra - egyik láb hátralép, másik hozzázár, szimmetrikus ismétlés, tá tá - forgás egyedül és párosával - váltott kézzel is, tá tá - hangsúlyos sarokkoppantás, visszazárás, váltott lábbal, tá tá - kis csárdáslépés dobantó kilépéssel tá tá - lépés dobantással, tá tá, - sérige, sergés vagy sirike - nyolcadonkénti forgás oldalazó lépéssel, ti-ti ti-ti - sarkas lépés - járás sarkon érintő helyzetben nyújtott térddel, majd kis térdhajlítással könnyed talajra ledobantás, ti-ti ti-ti
-----------------------	--	--	--

A nagycsoport végére a térformákkal, mozgásformákkal, táncmotívumokkal kapcsolatban feladat:

1. a térformákat tudják esztétikusan, arányosan kialakítani;
2. a játékos mozgások legyenek ritmikusak;
3. a táncos mozgások végzése egyöntetű, esztétikus legyen.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek énekelni, mondókázni, körjátékot játszani a nap bármelyik szakaszában.
- Vannak kedvenc énekeik, mondókáik, játékaik, táncaik.
- Tisztán, helyes tempóban énekelnek csoportosan.
- Tudnak kb. 20 dalt, 5-6 műdalt és 8-10 mondókát.
- Énekeljenek csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban.
- Felismerik a dallamot, ritmusmotívumot tudnak létrehozni, visszatapsolni, tudnak dallamot bújtatni, vissza énekelni.
- Érzékelik a halk- hangos, magas- mély, gyors- lassú közötti különbséget.
- A tárgyak és környezet zöreje hangját megtudják különböztetni.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal, ritmushangszerrel kifejezni, azokat megkülönböztetni, összekapcsolni.
- Ismernek néhány tánclépést, mozdulatot, s ezeket szívesen végzik csoportban.
- Természetes módon mindig megjelenik az éneklés a mindennapokban (születésnapon, csoportban- udvari játék, kirándulás, ünnepek alkalmával).
- A zenehallgatásnál figyelmesen végig hallgatják az élő zenét, az óvónő énekét, a műzenei szemelvényeket, gépi zenét, más népek dalait.
- Mozgás és térforma területén változatos térforma alakításra képesek, esztétikus, együtemű mozgásra, játékos táncmozdulatokra.
- Ritmushangszereket használnak.
- Megjelenik a zenei alkotókedv: zenei kérdés-felelet játék, 8 motívumonként mondókára dallam kitalálása, saját szöveg megéneklése, stb.

Az Így tedd rá! Program

Magyarországi néptánc és népi játék alapú mozgásfejlesztő program, melyet óvodai és iskolai környezetben is alkalmaznak. A program módszertana a hagyományos népi játékokra, dalokra, mondókákra és táncokra épül, és kiterjed az ünnepekhez kapcsolódó népszokásokra is. Az Így tedd rá! nem csak mozgásfejlesztő, hanem a magyar kultúra értékeinek átörökítését is szolgálja. Az Így tedd rá! módszertan komplexitásával, alapelveivel könnyedén beépíthető az óvodai nevelés mindennapjaiba a megfelelő feltételek megteremtésével, mint személyi, mint tárgyi vonatkozásban.

A szemlélet megértése, elfogadása, megélése, alkalmazása során a pedagógus és gyermek is olyan tapasztalatokkal, élményekkel, ismeretekkel találkozik, mely szinte észrevételen beépül a mindennapi élet forgásába. Segít a belső fejlődésben, önismeretben, az önkifejezés által az érzelmek megélésének lehetőségét biztosítja.

Óvodánk támogatja az óvodapedagógusok pedagógia nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését és innovatív pedagógia törekvések alkalmazását, ennek megfelelően alkalmazzuk az **Így tedd rá!** módszer elemeit.

Célja a gyermekek mozgáskészségének fejlesztése, a néptánc alapjainak megismertetése, valamint a magyar néphagyományok átadása játékos formában. Játsszunk, énekeljünk, mondókázzunk, közösséget építünk.

Komplex pedagógiai program és foglalkozás, ahol megjelenik a népi játék és tánc

- táncos mozgásfejlesztés
- népi hagyományokra alapoz
- élményalapú oktatási módszer
- készséget, képességet fejleszt
- értéket közvetít
- játékos formában!

Mit fejleszt az Így tedd rá?

szabálytisztelet	idegrendszer érését
figyelem	önfegyelem
finommotorika	szövegértés
tekintet kapcsolat	térbeli tájékozottság
képzelet, fantázia	kreativitás
beszédkésztség	számismeret
testtudat	egyensúlyérzék

Nevelési céljaink, feladataink kiegészítése az „Így tedd rá!” módszertani programmal, a módszer hiteles alkalmazása, népszerűsítése, a gyermeki fejlesztésekbe való sikeres beépítése.

- A gyermektánc módszereinek gazdagítása, mely által az önfeledt játék élményét élje át minden gyermek a népzene, a táncos mozgás, s a játékos eszköztár segítségével.
- Szakmai – módszertani alaposággal, tudatos életkori sajátosságokat figyelembe vevő tervezéssel a gyermeki kompetenciák sokoldalú fejlesztése.
- Szabad játék és táncélmény biztosítása, játékos, gyermekközpontú módszerekkel az önfeledt gyermeki élmény előtérbe helyezésével.
- A mozgásos, énekes játékok legyenek a mindennapok részei, melyek beilleszthetők az aktuális pedagógiai módszerekbe.

Feladat:

- Életkori sajátosságok figyelembe vétele a tervezésben, módszerekben, végrehajtásban.
- Gyermeki mozgásigény kielégítése. Tudatos járás, ugrás, futás elsajátítása, mely alapvető mozdulatokból létrejön a tánc.
- A táncoláshoz szükséges készségek, képességek fejlesztése: eszközhasználat, szabálytisztelet, szabálytudat, konfliktuskezelés, empátia, kooperáció, széles körű társas kapcsolatok, kreativitás, improvizáció, páros viszony, szem – kéz - láb koordináció, egyenletes lépés, oldaliság, szemkontaktus, ugrások, forgás, fordulás, fogásmódok, zenei záratok felismerése, irányítás-követés, szerepazonosulás.
- Értelmi fejlődés elősegítése, szabálytudat előtérbe helyezése.

- Beszédkészség, kommunikációs készség, szövegértés, szókincs fejlesztése.
- Térbeli tájékozódás, számismeret, társas kapcsolatok, egymásra figyelés, udvariassági elemek fejlesztése.
- Önfegyelem, társas viselkedési formák erősítése.

V.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés sokrétű tevékenység, melybe beletartozik a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, kézimunka, magába foglalja a vizuális befogadást, megismerést, az alkotást és a technikai ismereteket.

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermekek számára. Ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára.

Célunk: A tárgyi világ megismerésének, feldolgozásának, újra alkotásának elősegítése. A gyermekek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése. Az alkotások által belső képi világuk gazdagítása. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos. A gyermekek igényének kialakítása a kreatív önkifejezésre. A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása és a tehetségigéreték felismerése.

Feladatunk:

- Az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítani az ábrázoló tevékenységekhez.
- Hozzásegíteni a gyermekeket az alkotás élményéhez és öröméhez, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.
- Előtérbe kell helyezni a természetes anyagok, termékek használatát. Új megoldásokat kell keresni a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, cél a fenntarthatóságra való nevelés.
- Mutassunk rá szűkebb és tágabb környezetükben, az emberi kapcsolatokban létező esztétikára.
- Segítsük a természet színeire, formáira való rácsodálkozást, mutassunk meg mindent, amit megfigyelni érdemes.
- A séták, kirándulások során gyűjtött természeti tárgyakat alkalmazzák munkájukban, használják fel környezetük szépítésére.

- Fejleszteni a vizuális észlelést- érzékelést (tér, forma, és színhasználat gazdagítása), a képi gondolkodást és a kreativitást.
- Megismertetni a gyermekeket a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

Teremtsük meg a feltételeket a gyermekek vizuális tevékenységéhez:

- Biztosítsunk sokféle lehetőséget a gyermekek élményeinek, fantáziájának, megfigyeléseinek képi és térbeli megjelenítéséhez, kreativitásuk fejlesztéséhez.
- Vizuális tevékenységekhez folyamatosan biztosítsuk a szükséges jó minőségű eszközöket, anyagokat
- Vonjuk be a szülőket az anyagok, eszközök gyűjtésébe, elkészítésébe.
- Gyűjtsük és elemezzük a gyermekek munkáit, ezzel segítve a fejlődés folyamatát.
- Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat együttesen tárolni.
- Megismerteti a gyermekeket műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal.
- Fejleszti a gyerekek tér- forma- színeképzetét, szem- kéz koordinációját, képi gondolkodásmódját, finommotorikáját, esztétikai érzékenységét.
- Megtapasztaltatja velük a térbeli világ síkban történő megjelenítését.
- Összekapcsolja az óvodai vizuális nevelést a nevelés egyéb területeivel (pl. irodalmi nevelés, zenei nevelés, külső világ megismerése stb.)
- Szem előtt tartja az egyes gyerekek egyéni fejlődési ütemét, érzelmi beállítódását, személyes élményeit, megteremti számukra az önálló választás lehetőségét egy- egy téma megjelenítése során mind a téma, mind az eszköz, mind a technika esetében.
- Legfontosabb feladata a gyerekek sikerélményhez juttatása, a szabad alkotás.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a cselekvési, alkotási vágy felkeltésére törekszik. Egyéni képességeikhez igazodó differenciált fejlesztéssel próbálja a gyerekeket sikerélményéhez juttatni.

Tervezhető alkotó-alakító tevékenységek

3 – 4 évesek: A legkisebbek az első időszakban eszközhasználattal és alapttechnikákkal ismerkednek meg. A témaválasztás szabad. Ez az örömteli gyakorlás időszaka.

- Képalakítások – zsírkkrétával, festékkel, sokféle vastagságú-, és színű ceruzával, papírragasztással. Felületfestés rendszeres gyakorlása.
- Papírból tépegetés, gyűrögetés.
- Rajzolgatás lisztbe, grízbe, gyurmába, homokba, hóba.
- Nyomatok készítése növényekkel, levéllel, virággal stb.
- Plasztikai alakítás – sárral, vizes homokkal, hóval, liszt gyurmával - sokféle technika kipróbálása (gömbölyítés, sodrás, szurkálva, nyomkodva, gyurkálva stb.).
- Természetes anyagokkal képkirakás, bábkészítés (makk, gesztenye, ágak, levelek, növényi részek stb.).
- Építgetés során változatos formájú - méretű, színű elemekből véletlenszerű, majd tervezettebb építmények készítése.

5 – 7 évesek:

- Ismerjék meg a színkeverést, a színárnyalatokat.
- Használjanak sokféle színű, fogású ceruzát, krétát, filcet, ecsetet, festéket.
- Plasztikai munkájuk közös, többalakos kompozíció.
- Emberábrázolásuk arányos, mozgásban is ábrázolható.
- A szövési alaptechnikák (pókszövés) mellett, 3 szálú fonatok fonásával, a varrás, hímzés alapelemeivel.
- Ismerjék meg az origami alapformáit.
- Termésekből, ágakból a játékhoz eszközök, kellékek készüljenek.
- Ajándékot készítsenek szeretteiknek, ismerkedjenek meg új technikákkal.
- Ünnepekre gyúrjanak, szaggassanak, díszítsenek süteményeket.
- Építés során töltsék ki a teret, sokféle variációt kitalálva, legyen tervezett, sokféle anyagból készülő örömteli munka.
- Vizuális élményeiket bővítsük élményszerző sétákon épületeink megfigyelésével, összehasonlításával.

A napirend folyamatában a gyermekek számára egésznap rendelkezésre állnak az ábrázolás eszközei, azokat bármikor önállóan, vagy óvónői irányítással, segítségnyújtással használhatják, a technikákat gyakorolhatják.

A megvalósítás módja:

Az ábrázoló tevékenység mindhárom korcsoportban kötetlen, differenciált tevékenység. Amikor lehetőség van rá, komplex tevékenység keretében történik az ábrázoló tevékenység. Minél gyakrabban használjuk fel a természetből gyűjtött természetes anyagokat.

A napi játéktevékenység során biztosítjuk a gyermekek számára, hogy amikor kedvük van, bármikor ábrázoló-alkotó tevékenységet folytatathassanak. Gyurmázhassanak, festhessenek, rajzolhassanak, tépkedhessenek, ragaszthassanak bármikor. Munkájuk végeztével a gyermekek tegyenek rendet, az eszközt rakják a helyére. Az elkészült munkákat bemutathatják társaiknak és szüleiknek = sikerélmény.

Biztosítjuk, hogy mindig olyan technikával dolgozhassanak, amellyel a legjobban ki tudják fejezni magukat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Élményeiket önálló ötlet és megvalósítás során komplex képekben jelenítik meg.
- Örömmel tevékenykednek, szívesen, ötletesen használják fel a gyűjtött természetes anyagokat.
- Alkotásaikra jellemző a formagazdagság, a színek változatos alkalmazása.
- Felismerik tárgyi környezetük és a természet szépségét.
- Egymás sikereinek örülnek, kialakulóban van reális kritikai érzékük, értékítéletük.
- Örömmel és szívesen végzik az ábrázolás minden formáját.
- Jártasak az ábrázolás eszközeinek helyes használatában.
- Képesek élményeik, a világról szerzett tapasztalataik, ismereteik, érzelmeik kifejezésére az ábrázolás különféle technikáinak alkalmazásával.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák és a legegyszerűbb mozgások jelzései.
- Tudnak egyszerű formákat mintázni elképzelés és a megfigyelés felhasználásával.
- Önállóan is tudják alkalmazni a különböző technikákat pl. hajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás stb., képesek önállóan anyagot, témát választani.

V.5. Mindennapos mozgás

A testmozgás kisgyermekkortól kezdve természetes belső igény, a gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája. A rendszeresen, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek, ezért a mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgáskoordinációi, testi képességei, pontosabbak, önállóbbak, finomabbak lesznek mozdulatai, egyre többféle mozgást képes elvégezni, egyre több készsége, szokása alakul, egyre inkább képessé válik mozgásának, viselkedésének tudatos irányítására.

A 3-6-7 éves gyerekeknek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító testi nevelés nélkül. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi, akarati fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgás sokoldalú tevékenység, és feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást, kialakul az egészséges versenyszellem. Megvalósítás során törekszünk a szabad levegő kihasználására. A testi edzés fontos része az életkorhoz és fejlettségi szinthez igazodó, megfelelő időtartamú és intenzitású, módszertanilag átgondolt, szabadban vagy csoportszobában szervezett mozgás tevékenység.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei:

1. spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység;
2. irányított, mindennapos mozgásfejlesztés;
3. szervezett mozgásos tevékenység

A mozgás szervezett formái óvodánkban

1. Spontán, szabad játékba ágyazott mozgásos tevékenységek pl.: lábtorna, „udvarkör” futás, udvari akadályverseny, MOZGÁSKOTTA, népi gyermekjátékok stb.
2. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mindennapos mozgásos tevékenységek. Óvodánkban a nevelési év során

feldolgozott mozgásanyag a Flaccus kiadó gondozásában megjelent **Mesés mozgás** sorozat kötetei.

Az óvodai környezeti témára épített *mindennapos testnevelést* fűzték meseláncba, a tevékenységeket mesekeretbe foglalva. A végig színes, kiváló képanyaggal illusztrált kötetek a nevelési év őszi, téli és tavaszi időszakában a hét minden napjára mesekeretbe szerkesztett, komplex mozgásos tevékenységet kínálnak.

Ide tartoznak még a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok (népi játékok és táncok – néptánc – amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

3. Szervezett mozgásos tevékenységek: tornaruhában, tornacipőben, a csoportszobában vagy kényelmes ruhában, a szabadban, teraszon.

Szervezett mozgásos tevékenységek száma:

-Kiscsoportban heti 1 kötelező tevékenység

-Középső csoportban heti 1 kötelező tevékenység

-Nagycsoportban heti 2 kötelező tevékenység, amiből 1 alkalom finommotorika fejlesztés, az iskolai élet sikeres megkezdésének érdekében.

A feldolgozott mozgásanyag Dr. Gaál Sándorné kidolgozott tervezeteit összefoglaló könyveit használjuk, illetve Pappné Gazdag Zsuzsanna Gyakorlatgyűjtemény sorozatának egy-egy tornaszerre összpontosítva összegyűjtött gyakorlatait.

Célunk:

Rendszeres egészségfejlesztő testmozgással, a szabad játékban a gyermek spontán természetes mozgása közben és az óvodapedagógus által tudatosan szervezett tevékenységek során a gyermekek egyéni szintjéhez igazodva a pszichomotoros készségek és képességek kialakítsa, formálása és fejlesztése.

- a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése
- a motoros képességek, készségek fejlesztése
- személyiségfejlesztés
- a tanulási képességek fejlesztése
- a mozgás és a játékgigény természetes gyakorlatokkal és játékkal történő kielégítése
- a kondicionális képességek közül az alaperő minél magasabb szintre emelése, az állóképesség fejlesztése

Feladatunk:

A gyerekek fokozott mozgásigényére alapozva egész személyiségük, mozgáskultúrájuk, mozgáskészségük (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kis mozgás) fejlesztése, testi- lelki harmóniájuk kialakítása, egészségük megóvása, természetes mozgáskedvük megőrzése, a mozgás megszerettetése. Rendszeres mozgásos tevékenységek által edzettségük, fizikai állóképességük, erőnlétük fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak az egészséges életvitelre.

Az óvodapedagógus/ óvodai nevelő feladatai:

- minden nap lehetőséget teremt a gyerekek mozgásos tapasztalatainak bővítésére, elegendő gyakorlásra, a mozgáskészségeik fejlesztésére
- a napi mozgástevékenységek megszerzésével – törekedve a szabad levegőn való minél hosszabb ideig történő tartózkodásra- biztosítja a gyerekek mozgásigényének kielégítését
- biztosítja a megfelelő eszközöket, mind a szabad játék, mind a mozgásos tevékenységek alatt a mozgás fejlesztéséhez
- rendszeresen alkalmat teremt minden gyermek számára, hogy megtalálhassa a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásformát
- **a gyermekek korcsoportjának megfelelően megismerteti őket a kézi szerekkel, tornaszerekkel (babzsák, labda, karika, szék, pad, tornabot, asztal)**
- differenciált feladatadással segíti a gyerekeket abban, hogy képességeiknek megfelelően sikeresen oldhassák meg a feladatokat, ezzel is megőrizve mozgáskedvüket
- a mozgásos tevékenységek megtervezésével és megszervezésével biztosítja minden gyermek számára a mozgásfejlesztés különböző feladatainak (fizikai állóképesség, erőnlét, koordináció, nagy- és finom- mozgások, testséma, téri tájékozódás, egyensúly, laterális dominancia) megvalósulását
- minél több alkalmat teremt a mozgásos játékok és gyakorlatok során az értelmi fejlesztésre (pl. téri tájékozódás, téri irányok, viszonyok, alak, forma, szín, méret megismerése, keresztcsatornák fejlesztése, vizuális időrendiség, ritmus stb.), az anyanyelvi fejlesztésre (tárgyak, testrészek, téri irányok, viszonyok, méret, hasonlóság, különbözőség megnevezése stb.)
- a sikeres feladatmegoldások által biztosítja a gyerekek reális „énképének” önbizalmának, önértékelésének kialakítását, a szociális és érzelmi képességeik

fejlődését (figyelem, kitartás, kudarc tűrőképesség, önuralom, szabálytudat, együttműködés stb.)

- a gyerekekkel együtt örömmel vesz részt a mozgásos játékokban, buzdítja, lelkesíti, személyes példájával motiválja őket a sikeres feladatmegoldásra.
- a mozgásos feladatok összeállításánál figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének, habitálásának, rehabilitálásának lehetőségeit
- a nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek fejlesztéséhez szükség esetén szakember segítségét kéri
- a nagymozgások mellett fejleszti a gyermek finommotoros képességeit is

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Ellenálló képességük, edzettségük, alkalmazkodóképességük szabályhoz és társhoz kialakult.
- Mozgásukat tudják irányítani és helyzetben tudják tartani, képesek tempójukat szabályozni.
- Téri helyzetekben tájékozódni tudnak, a téri irányokat ismerik a cselekvés szintjén.
- Testtudatuk, laterális dominanciájuk kialakult.
- Kitartóan képesek a feladatok elvégzésére: futás, járás, egyensúlyozás, irányváltztatás, téri tájékozódás, térben mozgás, eszközös játékok (labda, babzsák), kúszás, mászás, ugrás.
- Figyelmük, gondolkodásuk, emlékezőképességük, ötletességük, gyorsaságuk megfelelő.
- Értik az egyszerű vezényszavakat, testnevelési fogalmakat.
- Biztosan mozognak környezetükben.
- Szívesen vesznek részt szervezett mozgásokban, játékokban és maguk is kezdeményezik ezeket.
- A különféle mozgásos és versenyjátékokban egészséges versenyszellemük kialakult.
- A megtanult mozgásokat változatos kombinációkban és helyzetekben is tudják alkalmazni.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.

Pedagógiai Programunk kiemelt nevelési területe

V.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerésére nevelés során a természeti és társadalmi környezetben tapasztalható jelenségeket, bekövetkező változásokat, azok hatásait, törvényszerűségeit, az ok- okozati összefüggéseket vizsgáljuk. A tanulási módok középpontjában a tapasztalás vizsgálódás, megfigyelés, minden érzékszervet megmozgató megismerés áll.

A matematikai nevelés lehetőséget teremt a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre, a matematikai megismerő és problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére.

Nemcsak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a környezettel való együttélésre is, ami különösen fontos a településen nevelkedő gyermekek számára, hiszen a mindennapjaikat közel élik a természethez.

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, amely a születéstől az élet végéig tart. Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, így meghatározható szerepet játszik az egyén környezeti kultúrájának alakításában. Személyiségformáló, szokás kialakító szerepe van és áthat minden tevékenységet.

Célunk: A gyermek közvetlen megfigyelésére és tapasztalatszerzésére építve megismerje a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezetét, formai, mennyiségi, téri viszonyait és megértse az őt körülvevő világot. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja meg azok védelmét, az értékek megőrzését.

1. A környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása, kialakítása annak érdekében, hogy a gyermekeink képesek legyenek a közvetlen és tágabb környezetükben jelen lévő problémák felismerésére és kezelésére az életkoruknak megfelelő szinten.
2. Környezeti nevelésünk egy tudatformáló, tapasztalatokat és ismereteket gyűjtő, a gyermek környezethez kapcsolódó pozitív szokásokon keresztül környezetorientált magatartást alakító tevékenység.

Feladatunk:

Spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzéssel, átéléssel a szülőföld, az ott élő emberek, helyi hagyományok, néphagyományok, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, a közösséghez való tartozás megéreztetése és védelme. A gyermek önálló véleményalkotási és döntési képességeinek fejlesztése, a környezettudatos magatartásforma alapozása, alakítása. Fenntarthatósági szemlélet formálása. A gyermekeket körülvevő világ mennyiségi viszonyainak felfedezése, ezekről tapasztalatok gyűjtése. Az egyéni adottságoktól függően matematikai probléma megoldó gondolkodás fejlesztése.

V.6.1. A környezet megismerésére nevelés

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- Lehetőség szerint minél több mozgásos és érzékszervi tapasztalatot biztosít a gyerekek számára az őket körülvevő természeti és társadalmi környezet megismeréséhez.
- Változatos alkalmat teremt a sokoldalú, minél több érzékszervvel való tapasztaláshoz.
- Új ismeretek nyújtásakor támaszkodik a gyerekek már meglévő tapasztalataira, élményeire.
- Közvetlen élmény-és tapasztalatszerzés a természeti és tárgyi környezetről, a vizsgálódás és a megfigyelés élményének átélése, és az ehhez szükséges eszközök biztosítása.
- A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.
- A csoportszobák berendezésében egyedi arculat, növény, illetve természetsarok, természetes anyagból készült berendezési tárgyak dominanciájának előtérbe helyezése.
- Növénygondozás (fejlődés megfigyelése).
- Állatok védelmének, gondozásuk fontosságának megalapozása.
- **A feltételek megteremtése:** A vízzel és más energiákkal való takarékoság fontosságának megismertetése, felnőttek példamutatásán keresztül, szokások kialakítása.
- Tapasztalatszerző séták, kirándulások vízparton, erdőben, ismerkedés azok domborzati viszonyaival, növény és állatvilágával, épített értékeivel, esetenként a családok bevonásával is.
- Teret hagy a felfedezések során a gyerekek spontán megnyilvánulásainak, kreatív ötleteinek.

- Segíti a gyermekeket abban, hogy szeresse, tisztelje a környezetét, bátran alakítsa, de úgy, hogy abban ne okozzon kárt.
- Ügyel rá, hogy elegendő alkalmat, időt, helyet és megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosítson a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzéshez.
- Biztosítja, hogy a gyerekek megismerkedhessenek mind az élő, mind az őket körülvevő élettelen természettel, biztonságos életvitel szokásaival.
- Lehetőséget teremt arra, hogy a gyermek az ismereteit valós természeti környezetben szerezzze meg.
- Rendszeresen teremt gondolkozásra ösztönző helyzeteket.
- Rendszeresen végez kísérleteket a világ megismeréséről a gyerekekkel.
- Együtt csodálkozik rá a gyerekekkel a közösen tett felfedezésekre, a világ gyönyörűségére.
- Segíti a gyerekek önálló véleményalkotását, döntési képességük fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és környezet alakításában.
- Viselkedésével, tetteivel példát mutat a környezettudatos életmód szokásainak elsajátításához.
- Ökológiai szemléletet formálja azon elv alapján, hogy a természetben mindenre szükség van, és nincsenek káros vagy hasznos élőlények.
- A természet ünnepeinek megtartása. (állatok világnapja, víz világnapja, Föld napja, madarak-fák napja, Méhek világnapja, stb.)
- Ismertessük meg a gyermekeinket az évszakokhoz köthető magyar népszokásokkal, néphagyományokkal, időjárás jóslásokkal, tevékenységekkel.
- Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása.
- A tevékenységekbe/foglakozásokba beépíti a környezet- és természetvédelmi ismereteket. Azokat különféle módon feldolgozza (bábjáték, Beebot feladatok a robotika programozás területén, társasjátékok, stb.).
- Pozitív példamutatással segíti, hogy a gyermekekben kialakuljon a természet szeretete, a természet szépségének, tisztaságának, védelmének tisztelete.
- Megteremti a lehetőséget és biztosítja, hogy a gyerekeknek legyenek ismereteik:

1. a természeti környezet területén:

- a közlekedési eszközökről, szabályokról
- az évszakokról és jellemzőikről
- a napszakokról
- a növényekről

- az állatokról
- színekről
- a testről, a testrészekről, az érzékszervekről

2. a társadalmi környezet területén:

- a családjukról, otthonukról, szüleik és más emberek foglalkozásáról
- a lakóhelyükről, annak nevezetességeiről, környezetük néhány intézményéről

3. a környezetvédelemről:

- a növény- és állatfajok védelméről
- a víz-, a talaj-, a levegővédelem fontosságáról
- a hulladékgyűjtés fontosságáról

Mindezeket a település adottságainak és lehetőségeinek kihasználásával erősítse.

Főbb témakörök a környezeti nevelésben:

- Az évszakok jellemzőinek megismerése, hatásuk az élővilágra.
- Környezetbarát szokásrendszer kialakítása, erősítése.
- A gyermek énképének kialakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatszerzés a tűz, víz, föld, levegő témakörben.
- Az élővilágról játékos tapasztalatszerzés.
- Hagyományápolás.
- Lakóhelyünk tárgyi és technikai környezetével való ismerkedés, tapasztalatszerzés, lokálpatriotizmus.

Jeles napok és ünnepek megtartása

- szeptember 8. Fecskehajtó kisasszony napja, a dióverés kezdete, a vetés kezdete
- szeptember 29. Szent Mihály napja – pásztorünnep – vásár nap
- szeptember 30. Magyar népmese napja
- október 4. Állatok világnapja
- október 15. Szüret: Teréz napja
- október 21. Orsolya napja – őszi betakarítás utolsó napja október 21.
- október 21-adventig Kisfarsang – káposzta, kukorica, tollfosztás tevékenységei
- november – Egészség hónap – Ez ÉN vagyok! – testünk témakör feldolgozása
- Szent Márton napja: november 11.

- Advent: november utolsó vasárnapja és december
- Szent Mikós napja
- Luca napja: december 13.
- Karácsony
- január 1. Újév
- február 1. A Tisza élővilágának napja
- február - Farsang
- március Tavasz kezdete, Sándor, József, Benedek névnapi szokások – méhek kiengedésének napja
- március 22. Víz világnapja
- április Húsvét
- április 22. Föld világnapja
- április 30. Méhek világnapja
- május 10. Madarak-fák napja
- Pünkösöd
- június 5. Környezetvédelmi világnap

Környezetvédelem

- A környezet iránti fogékonyság fölkelése
- környezeti alapfogalmak tisztázása
- környezeti értékek felismertetése
- környezetbarát szokások megalapozása
- tapasztalat és ismeretszerzés formájának biztosítása
- természettisztelő erény kibontakozása
- környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása

Természetvédelem

A település a természet „építményeinek”, „műemlékeinek”, „élő múzeumainak” fenntartása és megőrzése az utókor számára:

- a levegő tisztaságának védelme: (erdőtelepítés – oxigén) faültetés az óvodában
- a víz védelme: (növények telepítése, ültetése, szennyezés, tiszta ivóvizet szolgáltató források védelme) kiskert program
- a föld védelme: (talajszennyezés elkerülése) komposztálás, mulcsozás

- a növényvilág védelme: a település növény és állatvilága (erdők, rétek, parkok, emlékfák, kertek ritka növényfajok) megismerése
- az állatvilág védelme: (ritka rovarok, puhatestűek, halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök), valamint élő- és táplálkozó helyeik védelme
- tájképi értékek védelme: (hazai várak, várromok és környéke, műemléki környezetek környéke, feltárások)
- a Kisköre vízerőmű és Hallépcső ismerete
- Madár és bogárbarát program megvalósítása

A Zöld Óvoda olyan óvoda, ahol:

- az óvodai nevelés során meghatározó szerepe van a fenntarthatóságra való nevelés elvei alapján folyó nevelőmunkának;
- a környezeti nevelés komplex módon áthatja az óvodai élet mindennapjait;
- a gyermekek nevelésében kiemelt helyen szerepel az egészséges életvitel megalapozása, a speciális igényekhez igazított egyéni bánásmód megteremtése, és a tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztése érdekében az egyéni igények kielégítése;
- a környezeti harmónia megalapozása érdekében az óvoda dolgozói és a település lakossága együtt teremtik meg a környezeti feltételeket a legkörnyezetkímélőbb módon;
- az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége speciális, a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai értékeit közvetítő szakmai továbbképzéseken folyamatosan szélesedik;

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudják személyi adataikat.
- Megnevezik a testrészeket, érzékszerveiket, ismerik funkciójukat, igényesek testük tisztaságára.
- Megkülönböztetik a jobb és bal oldalt, megerősödik a laterális dominanciájuk.
- Ismerik az óvodát és környékét, lakóhelyüket.
- Megnevezik a közlekedési eszközöket, a közlekedés néhány alapvető szabályát ismerik és betartják.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat, az évszakokhoz kapcsolódó néhány népszokást és hagyományt, természethez kapcsolódó ünnepet.
- Felismerik a napszakokat, tudják a hét napjait.

- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő növényeket tudják, hogy gondozásra szorulnak, és hogy mik életük és fejlődésük feltételei.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, és képesek egyéb tulajdonságaik és életmódjuk szerint csoportosítani azokat. Ismernek néhány erdei és vadon élő állatot, madarat, ismerik óvásukat, védésüket, tisztában vannak az ember felelősségével gondozásuk kapcsán.
- A természeti jelenségek néhány ok- okozati összefüggésével tisztában vannak, képesek elemi következtetésre.
- Ismerik és megnevezik környezetük színeit, a sötét és a világos árnyalatait.
- Képesek ismert tárgyak, jelenségek közötti összehasonlításokra külső jegyeik, rendeltetésük szerint.
- Tisztelik és védelmezik az emberi és tárgyi kultúra értékeit. Életkoruknak megfelelő szinten ismerik szülőföldjüket, hazájukat.

V.6.2. A környezet mennyiségi és formai összefüggései- matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A matematikai tapasztalatok akár a nyelv, áthatják az ember egész életét. A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel környezetének mennyiségi és minőségi összetevőire. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra. Általános tapasztalatunk, hogy a matematikai képességekben jelentős hiányosság mutatkozik, ezért az óvodai nevelésben azt tudatosan támogatjuk és pótoljuk.

Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai tapasztalatok szerzésére. A játékeszközök, tárgyak, berendezések alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, a sorba rendezésre, matematikai műveletek végzésére. A gyermekek spontán játéka, az óvónő által felajánlott tevékenységek, a szabályjátékok, társasjátékok, szituációs helyzetekben számtalan lehetőséget biztosítanak a matematikai megtapasztalásokra. A kezdeményezett játékos tanulási helyzetekben a gyermekek az óvodapedagógus támogatásával és segítségével felfedezhetnek, próbálkozhatnak, kísérletezhetnek.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható.

A műveltségterület integrált megközelítéséből következően a zenei, az ábrázoló tevékenységnek éppúgy lehet matematikai, környezetismereti tartalma, mint a matematikai játékoknak.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- Lehetőséget teremt a gyerekek számára a környező valóság formai és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.
- Minél több alkalmat teremt a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltésére, az elemi ok- okozati összefüggések felismertetésére, megtapasztaltatására.
- Biztosítja, hogy a gyermekek saját logikájuk szerint gondolkodhassanak, próbálja őket rávezetni a megoldásra.
- Gondolkodásra serkentő matematikai helyzeteket teremt, hogy a problémáról saját véleményt alkothassanak, egyes állításaik igazságát megmagyarázhassák, tévedéseiket felfedezhessék, kijavíthassák.
- A gyermekekkel méréseket, összehasonlításokat végez, lehetőséget teremt a mennyiségi és térbeli viszonyok összehasonlításához, a problémamegoldás előkészítéséhez.
- Helyet, időt, kellő alkalmat, valamint megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosít a megtapasztaláshoz.
- Erősíti a gyermekeket abban, hogy pozitívan viszonyuljanak egy- egy problémahelyzet megoldásához, számukra sikerélményt biztosít.
- Megteremti a lehetőséget és biztosítja, hogy a gyermekek ismereteket és tapasztalatokat szerezzenek a matematika témaköreiben:
 - Halmazok
 - Geometria tapasztalatok
 - Számfogalom
 - Szimmetria
 - Tér tájékozódás
- **Éves tanulási tervet készít, az óvoda egységes tervdokumentuma alapján.**

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, relációkkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb stb.)
- Önállóan is összetudnak mérni különböző mennyiségeket, képesek becslésre, párosításra.
- Jól ismert tárgyakkal összehasonlítás alapján tulajdonságok szerint válogatásokat, rendezéseket, sorozatokat hoznak létre.
- Tudnak ismert, megnevezett és meg nem nevezett tulajdonság szerint válogatni, a megkezdett válogatást folytatni, a felismert rendezőelvet megfogalmazni.
- Különféle elemekből, különféle rendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit tudnak előállítani.
- Halmazokat tudnak képezni adott és kitalált szempontok szerint.
- Építéseikben, síkbeli alkotásaikban azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyat, síkbeli alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.
- A térben való tájékozódásban értik és tudják az irányokat, helyesen használják a helyeket jelölő névutókat.
- Problémamegoldó gondolkodásuk a szemléletes, képszerű szintről kiindulva változóban, fejlődőben van.
- Feladatok elvégzésében, a problémák megoldásában kitartóak.

V.7. Munka jellegű tevékenységek

Játékidőben, különféle élethelyzetekben, bármely tevékenység végzése közben alkalom nyílik munkavégzésre. A munka személyiségfejlesztés, a tapasztalatszerzés egy másfajta lehetősége. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek vagy dajkák segítségével, majd később szívesen vállalnak és végeznek munkát társaikért, a közösség érdekeiért is. Szívesen segítenek másoknak kérésre és önként.

Bármely munka jellegű tevékenység alapfeltétele az önkéntesség, hiszen így alakulhat ki a munkavégzéshez kapcsolódó pozitív beállítottság. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek,

tulajdonságok, mint kitartás, az önállóság a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége.

Az óvodában a mindennapok során megjelenő munkafajták:

a) Önkiszolgáló tevékenység: Az egész óvodai életet végig kíséri.

Területei: testápolás, étkezés, öltözködés. Fejleszti a gyermek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát .

b) A környezet rendjének megőrzéséért végzett munka:

A gyermekek közvetlen tárgyi környezetének általuk megvalósítható rendben és tisztántartását célozza. (játékpolicok rendezése, saját szekrény és személyes tárgyaik rendben tartása).

Munkavégzés közben tapasztalatokat, megfigyeléseket szereznek környezetükről.

c) Naposi munka:

Közösségi megbízatásként önként vállalt, elsősorban a déli étkezésekhez kapcsolódó tevékenység bármely korosztály számára.

d) Alkalomszerű, egyéni munka:

Apróbb megbízatások, melyek a napi élet során jelentkezhetnek. A gyerekek önállóságához, képességeihez, igényeihez igazodnak.

e) Növények gondozása:

Csoportonként magas ágyásokat, virágoskertet gondoznak a gyerekek. A növények gondozása lehetőséget ad olyan munka jellegű tevékenység elvégzésére, amely a tapasztalatszerzésen túl az élővilág megóvására, szeretetére, a gondoskodás megélésére is lehetőséget nyújt.

Célunk: A gyermekek személyiségének fejlesztése, a munkavégzéshez való pozitív hozzáállás, képességek, készségek alakítása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, a közösségi kapcsolatok, a kötelesség és felelősségvállalás alakítása, saját és mások munkájának elismerésére nevelés.

Feladatunk:

- Az önkéntes, szabadon választott, valamint a közösség érdekében örömmel végzett tevékenységek során a gyermekek jellemének (reális énképének, önismeretének), erkölcsi tulajdonságainak, közösségi kapcsolatainak formálása, a munka szeretetére, becsületére nevelés.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladatai:

- Biztosítja a nyugodt, örömmel, jó hangulatban végezhető munkajellegű tevékenységek feltételeit.
- Gyermeket körülvevő természeti környezet gondozása (növény és állatgondozás). Használati eszközök, munkafogások, anyagok az élettelen és az élő természet összefüggéseinek, törvényszerűségeinek átélésére, saját tevékenységük hatásainak megismerésére adnak lehetőséget.
- Megfelelő méretű, anyagú, célszerűségű munkaeszközöket biztosít a gyermekek munkavégzéséhez.
- Megtanítja azok rendeltetésszerű használatát, rendben tartását, ezeket a gyermekek számára hozzáférhető helyen tartja.
- Elegendő időt és munkalehetőséget, valamint elegendő alkalmat teremt ahhoz, hogy a munkavégzés közben begyakorlódhassanak, pontosabbá válhassanak munkakészségek.
- A tevékenységek megszervezésekor figyelembe veszi a csoportos összetételét, az egyes gyerekek fejlettségi szintjét és figyel arra, hogy a feladat kizárólag a gyermek saját örömteli, önként vállalt tevékenysége legyen.
- Megtapasztaltatja a gyermekekkel, hogy a munkajellegű tevékenységek által az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé, célszerűbbé teheti a környezetét.
- Kialakítja bennük a rend, a rendezett körülmények iránti igényét.
- Együtt örül a gyermekekkel a sikeresen elvégzett feladatoknak.
- Folyamatosan értékeli, pozitív értékelésével motiválja őket a további munkavégzésre.
- Érezteti a gyermekekkel, az általuk végzett munka fontosságát, ezzel is erősítve a munkához való pozitív viszonyukat.
- A munka jellegű tevékenységek által fejleszti akarati tulajdonságait: önállóság, kitartás, felelősségvállalás, probléma- megoldó képesség, döntési képesség stb.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére, a munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Szívesen vállalnak munkajellegű feladatokat, megbízásokat.
- A munkavégzéshez használt eszközöket önállóan, rendeltetésszerűen használják, munkavégzés után azokat a helyükre elrakják.
- Önállóan, kitartóan végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében is.

V.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A nevelési folyamat egésze, az óvodai élet valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy a gyermekek spontán vagy irányított módon ismerkedhessenek az őket körülvevő világ tárgyival, jelenségeivel, összefüggéseivel. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat.

Az óvodában a tanulás folyamatos, részben utánzós, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg. Épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása.

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, így a tanulás értelmezésénél is ebből kell kiindulni. Ezért szervezünk komplex tevékenységeket gyermekeink számára, hogy így jussanak el azon ismeretek befogadásához, ami számukra a világból feldolgozható. Így hozzásegítjük őket olyan tanulási tapasztalatokhoz, amit majd az iskolában alkalmazhatnak.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzós minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Célunk:

Alakuljanak ki a gyermek azon készségei, képességei, amelyekkel alkalmassá válik a kudarcmentes iskolakezdésre.

Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Több érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása kreativitásának erősítése.

Feladatunk:

A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, élményeinek, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlesztése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

Az óvodapedagógus/óvodai nevelő feladata:

- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A gyermekek részére az érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon nyugvó légkör biztosítása, melyben a tapasztalataikra, kíváncsiságukra, utánpótlási vágyukra, élményeikre építve teremtheti meg a tanuláshoz szükséges optimális feltételeket.
- A gyermekek megismerési- és tevékenységi vágyára, érzelmi beállítódására, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítja az ismeret és tapasztaltszerzés folyamatát.
- Problémahelyzetek teremtésével ösztönzi őket szellemi aktivitásra.
- Differenciált feladatadással segítse a gyermekek egyéni fejlődését, mindig az egyes gyerekek egyéni érési tempójához igazítva az elvárásait, életkoruknak megfelelő ismereteket közvetít.
- A megtervezett, megszervezett tanulási folyamatban rugalmasan igazodjon a gyermek részvételéhez, megnyilatkozásaihoz és egyéni fejlettségükhöz.
- A tevékenységek szabad légkörének megteremtésével adjon teret a gyermeki megnyilatkozásoknak, a gyermekek önállóságának.
- A tanulási folyamatok szervezése során elegendő számú, minőségű, mennyiségű, méretű eszközt biztosítson a gyermekek számára, életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelően válassza meg az időkeretet, helyet, módszereket.
- A tevékenységi formáknál részesítse előnyben az egyéni és mikro csoportos foglalkoztatást, a kooperatív technikákat, párhuzamos tevékenységek szervezésével.
- Értékelése a tanulási folyamat irányítása során mindig személyre szabott, pozitív, konkrét a gyermek számára ösztönző jellegű legyen.
- A sajátos nevelési igényű és nehezen nevelhető, valamint, a hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlődését speciális, egyénre szabott feladatok, eszközök alkalmazásával segítse elő.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek az egyszerű feladatokat megérteni.
- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt.
- Feladatvégzésükre kitartás jellemző.
- Szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, képesek figyelemösszpontosításra.
- Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő elemi ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelmekkel.
- Az óvónő által tanulási céllal kezdeményezett játékban szívesen és tevékenyen vesznek részt.
- Ismereteik bővülnek a valósághű élmények, tapasztalatok útján, tevékenység közben.
- Problémamegoldó képességük, figyelemkoncentrációjuk, feladattudatuk kialakul az iskolakezdésre.

A fejlesztés tartalmi eszközei, tevékenységi formái:

- Verselés, mesélés
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mindennapos mozgás
- Külső világ tevékeny megismerése – környezet
- Külső világ megismerése matematikai tartalommal

VI. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyerekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Azt a szintet, amivel képes megfelelni bizonyos alkalmazkodási követelményeknek, testi -, lelki- és szociális területeken, óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek szükségesek:

- **testi**
- **lelki**
- **szociális érettség**

A testileg egészségesen fejlődő gyermek:

- 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz,
- teste arányosan fejlett, teherbíró,
- megkezdődik a fogváltása,
- mozgása rendezett, egyensúlyérzéke biztos,
- finommotorikája erőteljesen fejlődik, ceruzafogása helyes,
- emberábrázolása teljes, részletes,
- képes irányítani testi szükségleteit,
- szem- kéz-láb koordinációja pontos,
- kialakult kezessége van

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre,
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- téri tájékozottsága, testsémája kialakult,
- képes szándékos bevésésre, felidézésre, megnő a megőrzés időtartama
- szándékos figyelme megjelenik, folyamatosan növekszik annak tartalma, terjedelme
- figyelmét képes megosztani, átváltani,
- elemi fogalmi gondolkodása folyamatosan bővül,
- érthetően, folyamatosan beszél, kérdez, minden szófajt használ, meghallgatja, megérti mások beszédét,
- különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- elemi mennyiségi ismeretei vannak

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Képes együttműködésre, kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektárrsal, viselkedése nyugodtabbá válik, önfegyelme alakul.
- Alapvető viselkedési szabályok birtokában van, tud szabályokhoz alkalmazkodni.
- Feladattudata kialakulóban van, törekszik az egyre eredményesebb feladatvégzésre.
- Döntési helyzeteket vállal, próbál megoldani.
- Gyakorolja a véleményalkotást.
- Hasznosítja tapasztalatait.
- Képes a csoportmunkára, szerepvállalásra.
- Toleráns, a különbözőségeket elfogadja.
- A térészlelés fejlesztésével informatikai ismeretei alapozása alakulhat.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Folyamatosan erősödik kitartása, munkatempója, önállóság, önfegyelme, szükség szerint kreatív.

VII. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

VII.1. Óvodánk gyermekvédelmi feladatai

Óvodásaink változó szociokulturális környezetből kerülnek az óvodánkba. Ezt figyelembe véve alapvető feladatunk a gyermekek egyéni sorsával való törődés.

Célunk: Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének a családba történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a gyermek családjából való kiemelésének megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, és a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai:

- Biztonságos környezet kialakítása, a gyermekek védelme.
- A gyermekek jogairól szóló törvény betartása.
- Minden megkülönböztetés nélkül a gyermeki jogok biztosítása.
- Elősegíteni a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és a rendszeres óvodába járást.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzásának folyamatos figyelemmel kísérése, a hiányzás okainak feltárása, megszüntetése.
- A gyermekek és családi hátterüket minél alaposabb megismerése.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolat kialakítása, segíteni a szülői szerepek eredményességét.
- A problémák észrevétele, feltárása, ha szükséges szakember segítségének kérése.
- A felzárkóztatás és tehetséggondozás megvalósítása.
- A gyermekek érdekében kapcsolattartás az önkormányzattal, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival, Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottsággal, védőnővel, gyermekorvossal, iskolával, Járási Gyámhivatallal.

Az óvoda az alábbi esetek előfordulása esetén fokozottan figyelemmel kíséri a gyermekek testi, lelki állapotát:

- fejlődési, beilleszkedési, magatartásbeli zavar észlelés esetén
- ha sajátos törődést igényel
- egészségügyi problémák észlelésekor
- hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet esetén
- szülők egymás közötti rossz kapcsolata esetén
- nem megfelelő szülői szerep esetén
- a gyermek hirtelen bekövetkező magatartásbeli változásának előfordulásakor
- nevelőszülők családjában nevelkedés esetében

A Gyermejjóléti Központtal való együttműködésünk és a törvényi előírások figyelembevétele által intézményünk szociális segítő munkatárs tevékenységét is kihasználja a hátrányok enyhítése és a lemorzsolódás megakadályozása érdekében.

VII.2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése

Óvodánk a felzárkóztatás, az egyéni differenciált fejlesztés eszközével valósítja meg az esélyegyenlőséget, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a magatartási, beilleszkedési zavarok korrekcióját, valamint a tehetséggondozást.

A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései és a szakemberek vizsgálati eredményeinek, javaslatainak figyelembevételével végzi. Olyan pedagógiai környezet kialakítása a cél, amely elősegíti a gyermekek meglévő hátrányainak csökkentését, a felzárkóztatást, a gyermekek fejlődésének biztosítását. Célunk inkluzív pedagógia megvalósítása, integráció biztosítása a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással.

VII.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek

Óvodánkba az Alapító okirat szerint ellátható gyermekek esetében a Szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelést valósítunk meg. Sajátos

nevelési igényű egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő és beszéd fogyatékos gyermekek esetében. Nevelésük során figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Az integrált nevelésre vonatkozó alapelvek:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni a gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk fejlesztésük tárgyi és személyi feltételeit.
- Személyi feltételhez utazó gyógypedagógusi szolgáltatást veszünk igénybe.
- Rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztésük a gyermekek szakvéleménybe foglalt, valós igényeihez igazodóan a gyógypedagógus által készített egyéni fejlesztési terv alapján valósul meg.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését maximálisan elősegítő, elfogadó és befogadó intézményi és csoportlétkör biztosítása.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely az átlagtól eltérő gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.

Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek speciális fejlesztését szakvéleményük alapján fejlesztőpedagógus segíti. A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, korrekciója.

Kiemelten tehetséges gyermek:

- aki átlag feletti általános és speciális képességekkel rendelkezik
- nagyfokú kreativitással rendelkezik
- magas szintű a feladat iránti elkötelezettsége
- erős a motivációja

Feladataink:

- a gyermekek megismerése, a tehetség keresése, azonosítása folyamatos megfigyeléssel
- a tapasztalatok rögzítése, egyéni fejlesztési irányok meghatározása
- a gyermek érzelmi támogatása, elfogadása
- egyoldalú képességfejlesztés helyett komplex tehetségfejlesztés megvalósítása
- erős és gyenge oldalak egyforma fejlesztése
- a fejlődés folyamatos értékelése
- intenzív együttműködés a családdal

VII.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A jegyzői gyámhatóság rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre megállapítja a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

Hátrányos helyzetű: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a családbefogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alacsony
- a szülő, a gyám alacsony foglalkoztatottsága
- az elégtelen lakáskörülmények
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulási, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozási ellátás

Halmozottan hátrányos helyzetű:

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll.

A szülők iskolai végzettségéről szóló nyilatkozata önkéntes.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- a család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része, vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategória alá eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem
- szűkös lakáskörülmények, kis alapterületű lakásban több személy él együtt, így kevés az egy főre jutó alapterület
- egészségtelen lakhatási feltételek
- a szülők alacsony iskolai végzettsége- csak általános iskola, vagy olyan érettségit nem igénylő szakképzettség, amelynek nincs munkaerő-piaci értéke
- deviáns környezet, szocializációs ártalmak- alkoholizmus, drogfüggőség, játékszenvedély
- család hiánya- állami gondozásba vett, illetve onnan kikerült gyermekek, egyszülős család, elvált szülők
- a beteg, vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő gondozására, ellátására

Veszélyeztetettség: olyan- a gyermek vagy más személy által tanúsított- magatartás, mulasztás, vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza.

Az óvoda igazgatója köteles:

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Gyermekjóléti Szolgálatnál
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos, veszélyeztető magatartás esetén

A gyermek veszélyeztetettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- gyermek szexuális bántalmazása
- szülői felügyelet hiánya
- elhanyagoló szülői magatartás
- hajléktalanság, rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás

- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- indokolatlan hiányzás óvodából
- minimális jövedelmi viszonyok

Célunk: A veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet korai felismerése, okainak feltárása, a károsító tényezők megszüntetésében való segítségnyújtás a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartásával. Olyan pedagógiai környezet kialakítása, amely elősegíti a gyermek meglévő hátrányainak csökkentését, a felzárkóztatást, az egyéni differenciált fejlesztés módszerével.

Feladataink:

- A testi-, érzelmi-, szociális fejlődés feltételeinek megteremtése a biztonságos, egészséges, derűs környezet biztosításával.
- A gyermek családi hátterének, környezetének megismerése, feltérképezése családlátogatás alkalmával (új gyermekeknél).
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermek kiszűrése.
- Okok feltárása az információk összegyűjtésével, értékelésével.
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatása, a gyermeket veszélyeztető körülmények megelőzése segítőkész odafigyeléssel, türelemmel, szeretettel a gyermek biztonságérzetének kialakítása, megszilárdítása.
- A gyermek beilleszkedésének segítése a baráti kapcsolatok támogatásával, a különbség elfogadásával.
- Segítő szándékú együttműködés a szülőkkel.

VIII. MADÁR- ÉS BOGÁRBARÁT ÓVODA PROGRAM

Kisköre természeti adottságai miatt madárparadicsomnak tekinthető, a Tisza-tó közelsége, az ártéri erdők és a település fás-bokros zöld tereinek köszönhetően számtalan féle madárfaj fellelhető. Az óvoda közvetlen szomszédságában és az udvaron is sok fa és cserje található, melyek jó fészkelő helyet szolgáltatnak a madaraknak, akik az óvoda udvarára repülnek vendégeskedni, eleséget, vagy éppen fészkelő anyagot gyűjteni.

A **Madár-és bogárbarát program célja**, hogy az óvodás gyermekeink folyamatosan, egész évben végezzenek az évszaknak, és a lehetőségek figyelembe vételével valamilyen madár- és rovarvédelmi tevékenységet. Kialakuljanak olyan szokások, viselkedési formák, melyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolatot. Az élőlények szeretetét, tiszteletét, a természet és az ember által létrehozott értékek megóvását és az ezzel kapcsolatos szabályok elfogadását.

A Madár- és bogárbarát óvoda program a Kiskert programunkkal karöltve a madárvédelem mellett kiemelkedően jó lehetőségeket kínál a gyermekek nevelésében, a környezetvédelem, környezettudatos magatartás és attitűdformálás, képességfejlesztés és tudás bővítésére.

A madarak az óvoda környezetében hozzászoktak az ember jelenlétéhez, az odúhoz a fiókáit etetni érkező, vagy a madáritatóban fürdő madarak megfigyelése, a fészkéhez ágakat gyűjtő golya jelenléte az óvoda udvarán, egy életre szóló élményt jelent a gyerekeknek.

A bogárhotel lakóinak megfigyelése, a hotel bővítése, karbantartása is remek alkalom a tapasztalatok gyűjtésére. A madarak kínálta pedagógiai lehetőségeket télen sem kell nélkülöznie a madárbarát óvodának. A kihelyezett madáretetők és itatók, főként a csoportszoba ablakához közel helyezettek, a nyüzsgő etetés megfigyelése a zord időszakban is remek elfoglaltságot jelent.

Őszi-téli időszak

A madarak számára az ősz és a tél a költést és fiókanevelést követő nyugalmi időszak. Számos madarunk elvonul, más fajok viszont itthon maradnak, vagy hozzánk érkeznek telelni. Ilyenkor a legfontosabb feladatunk a hó és tartós hideg megérkezésével az etetés megkezdése, és az egész éves itatás folytatása. Ekkor érdemes kitakarítani és felújítani a régi, illetve kihelyezni az új odúkat. A természetes és mesterséges odúk nem csak a költési időszakban fontosak a madarak életében, ősszel és télen sok faj, éjszakázásra használja ezeket.

Tavaszi és nyári

A hóolvadást követően abba kell hagyni a madáretetést, és az etetőket ki kell üríteni. A költési időszakban ne etessünk, mert ez a madarakra nézve kockázatos lehet. A madaraknak a természetes táplálékaikat kell felkutatniuk és azzal etetni fiókáikat, mert azok csak a közegükben fellelhető eleségeket tudják megemészteni és hasznosítani.

Az itatás egész évben, de különösen a nyári kánikulában fontos madárvédelmi munka.

A bogarak számára a „VADVIRÁGOM – Őshonos magyar virágok- magkeverékből méhlegelő terület bevetése.

Eszközök a program megvalósításához:

4-6 db B odú kihelyezése fákra, lehetőleg a csoportszobák ablakaiból is rájuk lehessen látni.

Megtelepülő fajok: széncinege, kék cinege, barátcinege, mezei veréb, házi veréb, nyaktekerecs, csuszka.

4-6 db C odú kihelyezése az eresz alá, fákra a terasz és tornác tetejéhez lehetőség szerint.

Megtelepülő fajok: házi rozsdafarkú, kerti rozsdafarkú, barázdabillegető, ökörszem és vörösbegy.

3-6 db Madáritató: a magas ágyás szélén, 1-1,5 m magasra biztonságosan rögzíthető itatótálak. Az itatóban mindig legyen friss víz, télen naponta egyszer a jég eltávolítása után hideg csapvízzel töltjük fel az itatót.

Téli madáretetéshez az ablakból is megfigyelhető, az ablak elé, kerítésre és faágakra is lógatható cinkegolyót, ablaketetőt, dúcetetőt, 1-1,5 méter magasra biztonságosan rögzíthető etetőtálcát használunk megfelelő etetőanyaggal folyamatosan feltöltve.

Egynyári és évelő virágok, valamint fűszernövények és díszvirágok ültetésével az óvodaudvar lepke- és rovarbaráttá is válik. Mindezekkel együtt a konyhakertként szolgáló magas ágyások is ezt a célt szolgálják.

Fontos, hogy minden lehetséges alkalommal bevonjuk a gyermekeket ezekbe a feladatokba.

A nevelőtestület tagjainak feladatai:

- ~ Itatók feltöltése, karbantartása és megfigyelése és a gyermekek bevonása, motiválása.
- ~ Etetők kihelyezése, feltöltése és megfigyelése a gyermekek bevonása, motiválása.
- ~ A megfigyelések alapján játékok, kézműves foglalkozások, beszélgetések kezdeményezése.

- ~ Ismeretterjesztő dia film sorozatok, CD-k, DVD-k, videók bemutatása.
- ~ Magyarország illetve a szűkebb természeti környezet (Kisköre, Tisza-tó) állataival, növényeivel kapcsolatos médiatartalmak vetítése.
- ~ Séták, kirándulások szervezése közvetlen, és tágabb természeti környezetünkbe.
- ~ Differenciált bánásmód, az eltérő fejlettségi szintek figyelembe vételével.
- ~ A sajátos nevelési igényű gyermekek bevonása a program megvalósításába.
- ~ Kerti szerszámok használatának megismertetése, balesetvédelmi szabályok betartatása.
- ~ A magas ágyás betelepítése, virágültetés, gondozás a gyermekek bevonása.

Általános feladatok:

- ~ Szokások, szabályok megismertetése, viselkedési formák alakítása.
- ~ A természet, és az ember által létrehozott értékek megóvása.
- ~ Érzelmi, értelmi fejlesztés. Ok-okozati összefüggések felismertetése.
- ~ Megfigyelő képesség, rövid, és hosszú távú memória fejlesztése.
- ~ Szociális készségek fejlesztése.
- ~ Auditív, és vizuális észlelés fejlesztése, összekapcsolása.
- ~ Beszédfejlesztés, szókincsbővítés.
- ~ Érzékszervi úton nyert tapasztalatok biztosítása, tervezése, szervezése.

3-4 évesek csoportja:

- ~ ismerkedés az óvoda udvarát takaró talajformákkal (föld, homok, kavics beton, gumitégla)
- ~ ismerkedés a növényekkel (fű, bokor, fa)
- ~ növények védelme
- ~ a „talpunk alatt” élő állatok
- ~ állatok tisztelete
- ~ madáretető, madáritató, madárodú forgalmának megismerése
- ~ madarakkal kapcsolatos könyvek, folyóiratok nézegetése

4-5 évesek csoportja:

- ~ ismerkedés a virágoskert növényeivel
- ~ sziklakerti növények, virágok
- ~ gondozási feladatok
- ~ rendszeres öntözés

- ~ növények védelme
- ~ ismerkedés egy-két kerti szerszám használatával
- ~ madáretető, itató feltöltése az évszaknak megfelelően
- ~ madarak megfigyelése az óvoda udvarán, környéken, kirándulás alkalmával
- ~ az óvoda udvarán élő állatok megfigyelése, tiszteletben tartása (bogárhotel, lepkeetető)
- ~ távcső, nagyító használatával ismerkedés
- ~ kirándulásokon a helyes viselkedés gyakorlása
- ~ természeti környezettel foglalkozó könyvek, folyóiratok nézegetése
- ~ részvétel gyűjtőmunkában

5-6-(7) évesek csoportja:

- ~ az óvoda udvarán található növények gondozásában segítségnyújtás
- ~ a kerti szerszámok használata, rendben tartása
- ~ őszi és tavaszi virágültetés, öntözés, a növények folyamatos gondozása
- ~ növények védelme (fű, fa, bokor, virág)
- ~ lepkeetető, bogárhotel megfigyelése
- ~ az óvoda udvarán élő állatok folyamatos megfigyelése, tiszteletben tartása
- ~ madáretető készítésében segédkezés
- ~ madárodú, madáretető, madáritató kihelyezésében segítségnyújtás
- ~ téli időszakban folyamatos feltöltésük
- ~ tavaszi időszakban fészekanyag kihelyezése, bokrok ágaira (kókuszrost, száraz fű, gyapjú, textil szálak, tollak stb.)
- ~ madáretető madarainak megfigyelése, megnevezésük, madárhangok felismerése
- ~ kirándulások alkalmával a helyes viselkedési szabályok betartása
- ~ távcső, nagyító, használatának gyakorlása
- ~ képeskönyvben növény, állat nézegetése és madárhatározó könyvek nézegetése
- ~ madarakkal kapcsolatos képek gyűjtése, nézegetése
- ~ részvétel gyűjtőmunkában

A szerzett tapasztalatok feldolgozása minden korcsoportban:

- ~ Gyűjtemények kialakítása a csoport természetpolcán (levél, üres csigaház, kavicsok, madártollak, termések gyűjtése)
- ~ Beszélgetések kezdeményezése
- ~ A természettel kapcsolatos asztali játékok használata.

- ~ Népi játékok kapcsolása a természeti témákhoz – Így tedd rá! Program elemeinek feldolgozása, gyakoroltatása

Interaktív játékok szervezése:

- ~ milyen lehet madárnak lenni, fán ülni egy viharos téli napon
- ~ repülni, mint a madarak,
- ~ fázósan összebújni
- ~ táplálékot keresni, turbékolni, tollászkodni
- ~ fészket építeni, stb.

A feladat tartalma:

- ~ Interaktív készségfejlesztő játékok szervezése:
- ~ **DVD:**
 - Árpi bácsi madarai
 - 12 hónap az erdőn, gyöngyvirágtól – lombhullásig
 - Cimborák sorozat
 - Kék Bolygó sorozat
 - Magyarország Nemzeti Parkjai
 - Házunk táján, Erdő mélyén
 - Vadvirágos réten
 - Háziállatok, vadállatok
 - Díszállatok akváriumban, kalitkában, terráriumban
- ~ Ismeretterjesztő videók, diafilm sorozatok állatokról, növényekről, madarokról

CD felvételek:

- ~ Madárdalok a kertben és ház körül
- ~ Madárdalok Magyarországról
- ~ Tavaszi zsongás
- ~ Tollasbál az erdőn

Könyvek és társas játékok

- ~ Madarak Magyarországon
- ~ A rovarok világa
- ~ Állatnyomok és jelek
- ~ Állatok és növények kézikönyve

- ~ Cselekvő természetvédelem
- ~ Élet a kertben
- ~ Fák (Határozó kézikönyv)
- ~ Virágkalauz, Emlősök
- ~ Természetbarátok
- ~ Kirándulók növényhatározója
- ~ Madárhatározó
- ~ Víz, víz, tiszta víz
- ~ Ezerarcú természet
- ~ Madárhatározó
- ~ Élet az erdőben Tavasz, Tél
- ~ Bogyó és Babóca társasjáték
- ~ MME memória játék: Fák és Madarak
- ~ Kézzel készített játékok
- ~ MME plüss énekes madarak

Kirándulások:

- ~ Kiskörén és környéken
- ~ Vadasparkban
- ~ Lehetőség szerint a Hallépcső és környékén

Eszközök:

- ~ nagyítók,
- ~ távcsövek
- ~ ideiglenes alkalmakra befogó edények – műanyag tégelyek, üvegek

Óvodánk tágabb környezeti adottságai

„A Hevesi füves puszták tájvédelmi körzet 38 hektáros területe nyúlik be Kisköre közigazgatási területére. A védett terület faunájának legjelentősebb tagjai a tűzok, az ugartyúk, vagy a nedves réteken, tocsogókban élő haris, bíbic, a piroszlábú cankó, vagy a szürke és vörös gém, a nagy kócsag, bölömbika, mely itt is fészkel. De rendszeresen költ a területen a széki lile, székicsér, fogoly és a fűrj is.

A puszták erdőfoltjainak fáin fészkel a kék és vörös vércse és a szalakóta is, míg a löszös részeken a gyurgyalag is. Az emlősök közül leggyakoribb az ürge, mely a ragadozó madarak legfőbb tápláléka.

Az állatvilág legmeghatározóbb szereplői a településtől keletre található Tisza-tóhoz köthetők. A felduzzasztott folyószakasz számos vízkedvelő állatfajnak biztosít élőhelyet.

A gerinctelen vízi élőlények közül a kerekessérgek 106, a kevésbé védettek 19, az ágascsapú rákok 24, az evezőslábú rákok 14, az árvaszúnyogok 31, a szitakötők pedig 33 faja található meg a tározó területén. Az itt élő gerinces fajok közül (hal, hüllő, kételtű, madár, emlős) 169 faj védett, melyből 21 faj fokozott védelmet élvez.

A duzzasztott folyómeder legjellemzőbb halai a karika keszeg, dévérkeszeg, ezüstkárász. Gyakori még a ponty, süllő, harcsa, csuka.

A legritkább és leginkább védett fajok a kerecsensólyom, a vándorsólyom, a fekete gólya és a barnakánya. A nádas-gyékényes területek a gémelek kedvelt fészkelő és pihenőhelyei. Megtalálható itt szürke gém, üstökös gém, kanalas gém, valamint nagykócsag, kiskócsag és a bakcsó. Rendszeres fészkelő a batla, a kis kárókatona és a cigányréce. A mocsárréteken és a magas kórós társulások által borított területeken jelentős példányszámban megtalálható a guvat és a pettyes vízcicsibe, valamint a kisebb példányszámú haris. Szintén ezeken a helyeken fészkel a foltos nádi poszáta, a sárga billegő, a piros lábú cankó, a bíbic és a nagy goda. A hínármezők fészkelő madarai közé tartozik a vöcsök, a szárcsa, a szerkő és a sirály. Az emlősök közül legjelentősebb a hód megtelepedése volt.

A magasabban fekvő területeken az őzek és a vaddisznók mellett gyakori a vadmacska.”⁶

⁶ https://onkormanyzat.kiskore.hu/dl/telepules-rendezesi-eszkozok/Helyzetfelfar_es_alatamaszto_munkaresz/mv_megalapozo_vizsgalat_es_alatamaszto_tervjavaslat.pdf

IX. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Jelen pedagógiai programot az óvoda nevelőtestülete fogadja el, amely az óvodaigazgató jóváhagyásával válik érvényessé.

A Pedagógia Program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kapnak az Nkt.: 72. § (1) (5) alapján.

A fenntartót egyetértési jog illeti meg, amennyiben a módosítás után a fenntartóra többletkötelezettség hárul.

Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján az óvoda vezetője nyilatkozatot tesz, hogy a pedagógiai program jelenlegi változása a fenntartótól többletfinanszírozást nem igényel.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.

A hatályba lépett programot meg kell ismertetni az óvoda azon alkalmazottaival is, akik nem tagjai a nevelőtestületnek.

X. MELLÉKLETEK

Boldogságóra program

Óvodánkban a 2025-2026-es nevelési évtől bevezetésre kerül a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított Boldogságóra program.

Ez a program, a gyermekek lelki jólétével foglalkozik, valamint a szülők bevonására is lehetőséget ad. Hasznos kiegészítője az óvodai munkánknak, hiszen általa lehetőség nyílik arra, hogy a hagyományos tudásmegosztást valamint az életben szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztését összhangba hozzuk. A boldogságórák hozzájárulnak a gyermekeink pozitív lelki fejlődéséhez, érdeklődőbbé, nyitottabbá válnak. Nemcsak a hangulatukat javítja, hanem olyan képességek fejlesztésében segíti őket, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy sikeres és boldog felnőttek legyenek. Kiemelt feladatunk a pozitív énkép kialakítása, a különböző játékos feladatok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. Ezek a foglalkozások havi egy alkalommal kerülnek megvalósításra, sikeresen beépíthetők az aktuális tevékenységek közé.

A program 10 egymásra épülő témából áll. Minden hónapban más-más téma kerül feldolgozásra játékos tevékenységek megvalósítása közben:

Az egyes témakörök sorrendben:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A Boldogságórák alapja a bátorító megerősítő pedagógiai attitűd. A foglalkozásokon helyet kap a relaxáció, feszültségoldás, közös gondolkodás, élmények megosztása játékos feladatokon, meséken keresztül.

<https://boldogsagora.hu/boldogsagora-integralt-program/>

67/240/2025.

Kivonat

Kisköre Városi Önkormányzat képviselő-testületének 2025. augusztus 28-i munkaterv szerinti ülésének jegyzőkönyvéből

136/2025.(VIII. 28.) képviselő-testületi határozat:

Kisköre Városi Önkormányzat képviselő-testülete 6 igen szavazat mellett a Pénzügyi-és Fejlesztési Bizottság javaslata alapján a Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde Házirendjét jóváhagyja.

Felelős: Magyar Csilla polgármester
Homokiné Váradi Adrienn főigazgató

Határidő: értelem szerint

Kisköre, 2025. szeptember 1.

Magyar Csilla
polgármester

A kivonat hitelességét ellenjegyzem:

Dr. Tóth János Zoltán
Jegyző

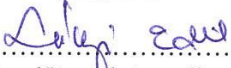
☐ 3384 Kisköre, Széchenyi I. út 24. szám

Hivatali kapu elérhetőség: KRID kód: 754571710

☎: 36/358-311 Fax: 36/558-021 e-mail: titkarsag@kiskore.hu portálcím: www.kiskore.hu

Ügyfélfogadási idő: hétfő: 7.30-12.00 és 13.00-17.00 kedd: 7.30-12.00 csütörtök 7.30-12.00 és 13.00-16.30

Legitimációs záradék

Az intézmény OM azonosítója: 031423	Készítette: Homokiné Váradi Adrienn főigazgató a nevelőtestület bevonásával (Nkt. 25. § (1))
Legitimációs eljárás	
Tájékoztatásul megkapják: A szülői szervezet /közösség nevében a 2011. évi CXC. tv. 25. § (4) bekezdésében biztosított jogok alapján Szülői Szervezet elnöke	Továbbá a nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében Nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében
Az óvoda Háziarendjét a nevelőtestület a 2011. évi CXC. tv. 25. § (4) bekezdésében biztosított döntési hatáskörében <u>67/2ho/2025</u> iktatási számon elfogadta. Nevelőtestület nevében	
A Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde Háziarendjét Kisköre Város Önkormányzat Képviselő testülete <u>117/2025</u> számú határozatával jóváhagyta. A fenntartó képviselőjében Ph 	
Az intézmény felelős vezetőjeként nyilatkozom, hogy a Kiskörei ÓV-LAK Óvoda és Mini Bölcsőde Háziarendjében szereplő rendelkezések érvénybelépésével a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség nem hárul. főigazgató 	
A dokumentum jellege: Nyilvános a 20/2021. EMMI rendelet 82. § (3) * és az Nkt. 25. § (1) Megtalálható az önkormányzat honlapján: www.https://onkormanyzat.kiskore.hu/hivatalos/intezmenyek/ov-lak-ovoda	
Hatályos: a kihirdetés napjától	Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: 1/2025.	Készült: 3 példány Iktatószám: <u>67/2ho/2025</u>

Készült: 2025.08.21.